

SATANOVA PROHRA

Josef Lukavský

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Satanova prohra

Fantastický román

Josef Lukavský

Znění tohoto textu vychází z díla [Satanova prohra](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Borský a Šulc v Praze v roce 1926. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Josef Lukavský: Satanova prohra), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 2. 6. 2023.

OBSAH

Finále trosečnickovo	6
Dům plesu	41
Město světla	73
Město disciplíny	97
Město krve	109
Ostrov zázraků	130
Dívka s nebeskýma očima	147

Finále trosečnickovo

Je jisto, že Gothajskému almanachu se nikdy nejednalo o jméno křestní a čerta se staral o vyznání toho, jež zaznamenával, neboť podstata jeho spočívala v katalogizování rodu a tu mu bylo příjmení, přídomek a titul nejdůležitějším zákonem. Ignoroval ze zásady aristokracii ducha a spokojoval se moudře aristokracií rodu od prosté písmenky z až do bohorovného označení Jeho Veličenstvo z boží milosti, jež je ustanovena lidskou hloupostí k tomu, aby vládla světu, jemuž stačí titul a jemuž je intelligence ducha pouhou nulou proti rodokmenu a pěknému erbů.

A právě toto příjmení, rodokmen a erb scházely Františkovi, jehož my máme na mysli, a zaviniily, že nebyl císařem, ba ani šlechticem, ale pouhým sluhou, praobyčejným domestikem, jehož rodové dědictví udávalo jasně jeho jméno: Břemeno. František Břemeno! Může býti člověk s tímto jménem něčím jiným než služebníkem, rabem, otrokem a časem skutečným břemenem ať už ženě, dětem, nebo obci? Nemůže – a to věděl zcela dobře tento František Břemeno, plahočící se světem třicet let buď ve funkci rozvažče zboží, divadelního kulisáka, vojína, anebo sluhy, jenž staral se pečlivě o domácí pořádek Zdeňka Kmenta, básníka a soukromníka, s nímž se sešel krátce před koncem války kdesi u Piavy a s nímž prodělal velkolepé dobytí útekem k severu, jenž nenajde nikdy svého historika a u něhož zůstal i po svlečení ošuntěné uniformy.

Tuto uniformu svlékl právě v oné kritické chvíli, kdy se nejen v Čechách, ale i všude jinde lidé zázračně přerозovali a kdy velké huby a široká ramena byly největšími kvalifikačními doklady a skromnost a ušlechtilost duše balastem, po němž se nikdo nezeptal, neboť byl odporným lidem konjunktury s poválečnou mentalitou, kteří dravě zabírali všechna vlivná a výnosná místa ve jménu a pod štítem poli-

tických stran. Svlékl uniformu zrovna tak radostně, jako jeho velitel, rytmistr Zdeněk Kment a neuchytil se nikde na výsluní peněz a moci tak jako tento a to bylo příčinou, že se neodloučili ani v civilu.

František Břemeno stal se sluhou tak lehce, jako jiní se stali poslanci, inspektory, instruktory a odborovými rady a ujal se vlády ve třech pokojích s arkýřem, jež obýval jeho velitel, a v kuchyni, již povýšil na svoji ložnici.

A v této funkci se s ním seznamujeme právě ve chvíli, kdy přijímá koš s různými pochoutkami a lahvemi nápojů, jež jménem svého velitele objednal od lahůdkářské firmy Snaživec a spol., a jež mu přineslo do bytu roztomilé děvčátko s očima jako trnky, s tílkem jako schválně pro sochaře modelovaným a s úsměvem, jemuž se říká všude na světě neodolatelný.

Ku chvále Františkově budiž řečeno, že ocenil nejen přinesené zboží, ale i jeho sličnou nosičku prvním pohledem a mnoha ostatními, jimiž nešetřil, vyprazdňuje koš a naplňuje své mládenecké srdce touhou po dívce, jež pevně třímala koš a smála se zcela nenuceně jeho věcným poznámkám, vztahujícím se k přejímanému zboží.

Konečně byl koš prázdný k žalosti Františkově a k radosti dívky, chystající se k odchodu.

Teď, nebo nikdy – řekl si František, jak řekl již stokrát v životě, když se jednalo o útok na ženské srdce, o němž se nikdy neví, jak mocně je opevněno, ale jež je vždycky ochotné vzdáti se bez odporu tomu pravému dobyvateli – a začal útok větou, jež nepovídala ničeho, tak jako to činí všichni dobří mužští stratégové.

„To už je všecko, miláčku?“

„Však vidíte – v koši je jako když vymete.“

„Na mou duši – je tam prázdná jako v mládenecké kapse dva dny před prvním. A co, miláčku, pod zástěrou ti nezůstalo nic?“

Dívka se zasmála a odpověděla stejně laškovně: „Nic – alespoň nic z toho, co je na tomto účtě saldováno a co je určeno pro vašeho pána.“

S těmi slovy podala Františkovi účet, který František přijal i s rukou, jež účet držela, a František, jako by to nepozoroval, nahlížel do účtu a srovnával položky.

„Dobrý, dobrá, dobré – všechno manifik. Dobrý účet, dobré zboží, dobrá dívka a sázím krk, že je také dobré, co by mohlo býti odvedeno bez saldování a co chutná stejně na dluh i proti hotovému zaplacení.“

Rozesmál se a vzal děvče kolem pasu.

„Ale ne,“ zdráhala se dívka.

„Ne? Říká-li dívka ne, myslí si kéž by – a to co možno brzy a nejraději hned.“

„Co tím myslíte?“ ptala se nechápavě dívka.

„Já? Ani mne nenapadne myslit, protože to za mne obstarává můj pán. Ale ty si něco myslíš, maličká, a na to vezmu jed.“

„A just ne – just nemyslím, abyste to věděl, a jestli, tak ne to, co vy. A vůbec – pustíte mne – zboží máte, tak co ještě chcete?“

„Totiž zboží má můj pán – ale já nemám ještě nic, a to je zpropadená chyba – nemyslíš?“

„Už jsem řekla, že nemyslím.“

„Ale ano. A řeknu ti, co si myslíš!“

„Jistě?“

„Zcela jistě. Ty si myslíš, že jeden a jedna, když se dají dohromady, jsou jeden – ne?“

„No, to je ale hloupost. Jeden a jedna jsou přece dva – což neumíte počítat?“

„Právě proto, že umím počítat, tvrdím, co ví každá ženská a co bez mužského nemůže spočítat, chce-li vědět, co je láska.“

„Ale já to nevím.“

„Naučím tě to!“

„Jistě? A jak?“

„Zcela jistě a jak, o tom se domluvíme.“

„Kdy?“

„Třeba hned.“

„A jindy by to nešlo? Musím do obchodu.“

„Tak třeba zítra večer – sejdeme se a já tě budu učit násobilku lásky – či už jsi měla někoho ráda?“

„Ježíšku – kdepak! Vždyť je mi teprve šestnáct.“

„To je nejlepší čas k učení a nejlépe se všechno pochopí. Ale já ti nevěřím, že dosud nemáš milovníka.“

„A nemám, a ne,“ šeptala dívka, „na mou duši.“

„To je báječné. Ona nemá milovníka. Děvče jako květ, s metrákovou nosností a nemá milovníka. Děvče s očima, které propalují kabát, jako žhavé uhlíky, nemá milovníka! Tak ty tedy ještě neznáš ani zvěstování, ani svatého ducha?“

„Co to blábolíte za nesmysly?“

„Na mou duši jsou to nesmysly – protože to nemůže být pravda, aby děvče, které má v ústech perly, v očích oheň a má ještě k tomu na čem sedět a o co se opírat, nemělo milovníka – to je skutečná hanba!“

„Proč?“ divilo se děvče. „Neřekl mi dosud nikdo, abych byla jeho milou.“

„Jen to ti tedy scházelo?“

„Copak víc? Asi nemám štěstí.“

František přitáhl k sobě ještě úže děvče, jež se již nevzpíralo, a říkal sám k sobě: „Kuráži, stará má kamarádko, neopouštěj mne.“ Ale nahlas řekl něžně: „No – a chtěla bys býti mou milou?“

„Proč ne?“ smála se dívka. „Ošklivý nejste a pusku máte dobře nabroušenou, proč tedy ne?“

František se rozesmál, chytil děvče do náruče a líbaje jeho rty volal: „Proč ne? Proč vlastně ne? Pusku a ještě jednu a ještě – tak! Na mou duši, to je nejlepší lahůdka, kterou má na skladě firma Snaživec a spol. Tak platí. Zítra se sejdeme, až půjdeš z obchodu, a já tě budu učit. Slibuji ti, že do půlnoci budeš znáti víc, než tě maminka naučila za těch celých šestnáct let.“

„Jistě?“ radostně volalo děvče.

„Jako že se jmenuji František – a jak ty se jmenuješ?“

„Berta. Berta Veselá.“

„Berto! Ber-to zvesela! Ber plnýma rukama a všemi smysly. Naučíš se tomu, až budeš mít pána, který umí všechno, jenom ne počítat – ty má hezká, rozmilá holubičko.“

Objímal Bertu, ale ta se vyvíjela z jeho náruče, volajíc: „Nepocuchejte mne! Nechte mne – nebo večer nepřijdu!“

„A večer smím?“ smál se František.

„Což, večer na tom nezáleží – lidé to nevidí.“

„A měsíc jim to neřekne,“ doložil František otvíraje dveře na chodbu, jimiž vyběhlo děvče, rudé jako pivoňka, ale se zrakem zářícím vnitřní spokojeností.

František zavřel dveře a blažen svým úspěchem postavil se před zrcadlo a spokojeně se díval na sebe.

„Jsi uličník, Františku,“ hovořil, „uličník, darebák, ale to nevádí. Blázen, kdo dává, a větší, kdo nebere. Jako řemen! Na mou duši! Kýprá a tvrdá a plná života. A nezkušená! Ale co – ženská je za měsíc zkušenější než muž za celý rok. Mají to v krvi, ty dareby. Ale teď, Františku, ruce k dílu!“

A za chvíli již se bystře otáčel kolem stolu v pokoji svého pána a zařizoval vše, čeho bylo třeba a co mu bylo rozkázáno. Ale na Bertu myslet nepřestal, a to už něco znamenalo u Františka Břemene, jehož srdce bylo jako z vosku, jehož věrnost byla děravá a jehož přísahy podobaly se sněhovým vločkám, anebo přísahám žen. František říkával, že je to patrný omyl přírody, že se stal mužem, a že to příroda učinila jen proto, aby se zavděčila oběma rodičům, z nichž jeden si přál syna a druhý dceru.

Jinak z opatrnosti více o své rodině neřekl, a tak ani jeho pán nevěděl, že je to vlastně trochu spletitá historie, v níž hrálo roli několik tatínek a v níž se s maminkou sešel jenom v porodnici, aby jí víckrát nespáčil. To sám dosti kuse zvěděl z poznámek tety, jež

se o něho chvíli starala, než se dostal po její smrti do sirotčince, dlouho před tím, než odtamtud utekl a zahájil zápas se životem na vlastní pěst.

A jako nikdy nepřilnul k žádnému ze svých povolání a zaměstnání, tak také nikdy nepřilnul k žádné ženě, a tak se vesele potácel z jedné náruče do druhé na okamžitou výpověď, aby za chvíli už nemyslel na tu, jež byla poslední, ale na tu, jež první po ní přijde.

Proto nemohl pochopiti, že jeho pán, jehož obdivoval a za něhož, jak říkal, dal by život, za tu celou dobu, co byl u něho ve službě, měl stále rád jen jednu ženu, zatímco on jich vystřídal celý tucet.

Byla arci krásná, ta slečna Helena, a stála za hřích, ale věrné milování bylo mimo dosah chápání Františka Břemene. Vždyť takový pán, takový krásný a bohatý muž, jako byl Zdeněk Kment, mohl jen ruku vztáhnout a na každém prstu by se třepetalo dvacet krasavic jako čížkové na lestvici a všechny by rády poznaly, jak chutnají polibky rtů, jež neochutnaly, objetí loktů, jež je dosud neobjaly, vášeň, již neokusily, a všechno ostatní, co mohly poznati v mládeneckém obydlí Zdeňka Kmenta.

To on, František, je zcela jiný chlapík. Poletuje tu a tam, skáče z květinčky na květinčku, tady ochutná a zase tady, a jak hrozí nebezpečí – fr, a už je pryč, a najde si novou zahrádku s novými květinami, aby znovu okoušel jejich med a pel.

A teď je tedy na řadě Berta, panenka jako malovaná, svůdná svou nezkušeností, žertovná a roztomilá a tu bude zítra učit, co je to láska a co musí znáti každá dívka, které je šestnáct let a která má v žilách krev a v očích zrádný plamínek touhy.

„A já tě to naučím, že budeš moci dávat koncerty, miláčku!“ vykřikl docela hlasitě, když postavil na stůl poslední sklenici.

„Kohopak chceš učit?“ ozvalo se za ním a František tak se polekal, že by byl málem padl na vyzdobený stůl.

Zdeněk Kment stál vedle něho.

Byl to zteplý, asi pětatřicetiletý muž, bezvadně oděný, dokonale pěstěný, jehož oduševnělé oči prozrazovaly inteligenci, svaly sílu a něžný úsměv jemnost duše. Hleděl na Františka s jemnou ironií a bavily ho sluhovy rozpaky.

„Nu tak – zdřevěněl jsi? Rád bych věděl, koho chceš učit.“

„Koho?“ koktal František. „Ji přece, Bertu.“

„Jakou Bertu?“

„Tu, co tady byla před chvílí.“

„Tady byla nějaká dáma?“

„Dáma zrovna ne, pane doktore, ale děvče.“

„Proč sem přišlo?“

„Firma Snaživec sem poslala zboží a to zboží přinesla právě ta Berta.“

„Ah, tak. A co ji chceš naučit?“

„Servírovat,“ zalhal si František, „servírovat tak, jak se to má umět.“

„A proč má umět servírovat – chceš se snad ženit?“

„Nemalujte čerta na stěnu. To ne. Ale může jí to prospět. Vždyť může být hospodyní a také vdát se může, ačkoli říká, že dosud nemá ani milovníka.“

„Bud' o ni bez starostí. Časem bude mít snad tři milence najednou.“

„Jen ať to zkusí!“ pohrozil František.

„A co je ti do toho?“

„Pravda, vlastně mi do toho nic není.“

„Ostatně můžeš tomu zabránit.“

„Jak, prosím?“

„Jak? Tím, když se znásobíš. Když se těm třem vyrovnáš, můžeš stačiti rychlíku lásky. Je všechno připraveno?“

„Ano, na puntík.“

„To tedy znamená – že už tady není nic?“ trpce řekl Zdeněk Kment.

„Ale kde, pane doktore – všechno je tady – od salátu až po šampaňské. Lahve stojí tady v koutě jako jeden muž. Jen hosté tu dosud nejsou.“

„Bud' bez starosti. Hosté vždycky přijdou. Nestalo se dosud nikdy, že by se k plné tabuli nesešli hosté – nemyslíš? Zdá se, že je to doživotním povoláním hostů, přemoci nepřítelů, ukrytého v lahvích a zakopaného v naplněných mísách. Ale – eh, co! Má-li býti konec, ať je aspoň efektní a – zdá se mi, že někdo zvoní.“

„Už letím otevřít! Je to asi domovnice – poslal jsem ji pro led.“

„Františku,“ zavolal tiše Kment svého sluhu, „pro dnešek platí: nikoho neohlašovati, přijdou jen moji nejlepší přátelé.“

„Prosím,“ František odešel a Zdeněk Kment osaměl. Vyňal z ozdobné tašky cigaretu, zapálil a labužnický sál vonný kouř, vypouštěl bílými kroužky obláčky z úst, na něž se díval, mysl na toho, kdo asi přijde první, aby zahájil večírek, jehož účele neznal tak jako ostatní pozvaní, večírek, jenž bude všeobecným překvapením pro všechny, jak byl jeho pořadatel přesvědčen.

Zakrátko – snad již za hodinu – myslil si Kment, sleduje bílé obláčky – změní se scéna, změní se situace, změní se nálada a patrně se změní také lidé, neboť ty mění okamžik k nepoznání. Stačí změnit předpoklady a snížit hodnoty a z orlů mohou být vrabci, stačí výkřik nebo vyhrůžka a z hrdinů stanou se zbabělci, stačí sfouknouti iluze a z milenky je bývalá známá, neboť lidem záleží více na tom, kým se zdáme býti a co představujeme, než kým opravdu jsme, a mžikem zapomenou, kým jsme bývali.

A dnes přišla chvíle experimentu: vyzkoušení přátel a milenky pravdou, trpkou a studenou, jak pravdy bývají, odhalením skutečnosti demaskováním sama sebe.

Dodnes byl Zdeněk Kment zámožným, elegantním rozkošníkem, lvem salonů, ideálem žen, pýchou přátel, obdivovaným a vyhledávaným, neboť jeho osobní krásu a inteligenci ozařovala domněnka bohatství, jež je garancí lásky i přátelství a donedávna i tato hodnota byla náležitě zdůvodněna, než přišla bursovní krize, již s mnoha jinými podlehl také Zdeněk Kment.

Kolo Štěstěny se otočilo nepravým směrem a zámožnost Kmentova stala se minulostí, jež nemá návratu, a dnes nastalo poslední účtování, na něž věnoval poslední bankovky, jež mu zbyly.

V takových kritických okamžicích mívají duchaplní lidé bizarní nápady a Zdeněk Kment takový nápad měl. Pozval své nejbližší přátele, pozval svoji milenkou, aby jim oznámil, co netušili, a představil jim sebe jako člověka, jenž ztroskotal a jemuž zbývá pouze revolver k rozřešení budoucnosti.

Byl arci doktorem filozofie, ale to neznamená nic pro toho, kdo nemíní státi se vychovatelem nebo profesorem a umíratí při suché skývě.

Byl arci rezervním rytmistrem, ale to neznamená nic u toho, jemuž se hnusí vojančení a uniforma.

Byl arci básníkem, ale to znamená nebyti ničím v zemi trezorů, hektarů a dietních tříd.

Jeho dosavadní život byl veselou písni o štěstí, neboť byl synem bohatého advokáta, pýchou zámožné matky ve svém mládí a dědicem obou ve svém mužném věku.

Žil vždycky u bohatě prostřeného stolu v civilu i na vojně a neměl ani chuti ani odvahy usednouti do koutka s plechovým hrnečkem, naplněným polévkou almužny.

Protivilo se mu změnití styl svého života a zbavití se dobrovolně vznešeného gesta jen proto, aby živořil a čekal, až někdy v budoucnu se na něho štěstí znovu usměje, neboť věděl, že po léta odkopávaný a umořený psík sotva se může státi lvem.

Vždyť konečně revolver je také hezká věc. Zaměří, stiskne a bude po všem.

Snad Helena zapláče a oblékne smuteční závoj, snad přátelé ho politují, snad redakce napíše nekrolog – a život půjde dál, aby v něm po týdnu zmizel i ten smuteční závoj a povídání o někom, jenž kdysi byl. Zmizí se scény života tak jako mizívá často večer z promenády, tak zmizí, jako mnozí před ním zmizeli a jak bude i po něm. Neboť

změna figur je nutnou k zpestření scény a k rozvinutí dějů na jevišti světa a kvůli rozmanitosti musí se střídati scény veselé s tragickými. Energické zaklepání na dveře přerušilo jeho myšlenky. Řekl volno a díval se ku dveřím, jimiž vstupoval mladý muž dosti hřmotného těla, který již při otvírání dveří hovořil: „Jak vidíte, milý doktore, na mne lze spolehnouti. Kdykoli se jedná o hostinu, vždycky držím tak pevně slovo, jako když řeknu svému věřiteli, že mu nezaplatím.“

„Říkáte to často?“ smál se Kment, podáváje vstupujícímu ruku.

„Při každém účtu, který mi předloží, aby měl důvod škrtnouti jeho saldování.“

„Je zřejmo, příteli, že máte charakter.“

„Ano, a je to jediné, co mám. Za to je na cement, k nerozbití. Ostatně, patří to k přípravě pro politickou kariéru, neboť, jak víte, v děláni politiky je moje budoucnost.“

„Šťastná strana, která bude vámi obšťastněna.“

„Dovolte, abych nejen přisvědčil, ale zároveň se posadil. Nevím ještě přesně, kterou stranu zvolím, ale jistě to bude ta strana, která vyhraje. Víte? Nebudu nikdy členem té strany, která chce mít, ale vždycky té, která již má. Jsem, jak jistě pozorujete, politický pozitivista, jenž netouží po holubech v povětří, ale chce je míti na pekáči. A pro své voliče budu znamenitým prezentem. Nemám úmyslu dáti se jimi dojit, ale seč mé síly stačí, podojím je sám. A pořádně – tak pořádně, až budou cedit krev.“

„A revanš? Co vy jim dáte, příteli?“

„Já? Nic více, než zasluhují a než by dali sami, kdyby se situace obrátila a některý z nich byl na mém místě. Dám jim svou celou hubu, ale za to ani kousek srdce a budou spokojeni – neboť dostanou to, čemu se nejvíc obdivují.“

„Je tedy možno gratulovati už předem k oboustranné spokojenosti,“ smál se Kment, tiskna ruku budoucího politika Marka, člena redakce časopisu „Kupředu“.

Zaklepání na dveře nedovolilo Markovi pokračovati, a to tím spíše, že jeden z obou mužů, kteří vstupovali, volal již v předsíni: „Jak vidím, shromáždění národa je již zahájeno.“

„Nemýlíš se, Květe,“ řekl Kment, podávaje ruku příchozím, „jsi mi vítán a neméně ty, příteli Nováku.“

„To víš, že jdu vždycky v prvním šiku,“ volal Novák.

„Jen na frontě jsi na to podezřele zapomínal,“ smál se Marek.

„Á, pardon, milý Marečku, také tam jsem byl v prvním šiku, ale náhodou čelem vzad.“

„Ano, hájil prý jsi zázemí s náramným elánem a měl jsi stále zaměřeno na Prahu.“

„Nezapírám. Bylo to však jen proto, abych mohl přesně kontrolovati, kde se ty ulevjáš.“

„Sedněte si, přátelé,“ pobízel Kment.

„S radostí,“ volal Novák, „první ke stolu a první od stolu, neboť nikdy se nemá hazardovati trpělivostí hostitele, jehož víno je sice naše, ale jehož čas nám nepatří. Ale, jak se zdá, nejsme ještě komplet – přijde slečna Helena?“

„Ačkoli je u ženy jenom to jisté, že jednou nás opustí, doufám, že dnes přijde,“ smál se Kment.

„Příteli, to je to jediné, co ti závidím. Je to žena, jež je o celé shimmy krásnější než pověstná řecká Helena.“

„Myslím, že o víc –,“ potvzoval Kment.

„Ještě o víc? Není-li to nediskrétní, řekni o co.“

„O chytrost, vypěstovanou ženami od doby trojské války.“

„A přece je to anděl!“

„Nikoli – je to žena.“

„Ale božská!“

„Krásnější o to, že je pozemská a žije.“

„Tím lépe. Kdyby byla andělem, odletěla by.“

„Také žena má křídla.“

„K smíchu.“

„Když ne jiná, tedy jistě křídla fantazie.“

„Přistřižni je.“

„Nikoli. Nejsem přítelem slepic. Odletí, až bude chtít a zatouží po svobodě.“

„Pak ti přeju, aby si nikdy neuvědomila, že má křídla a zůstala u tebe.“

„Kdo ještě přijde?“ otázal se Marek, jehož chvála žen nikdy nezajímala. „Čekáte ještě někoho?“

„Kromě Heleny přijde ještě pan Pinka.“

„Hloupý chlap!“ ušklíbl se Marek.

„Nikoli,“ hájil Pinku Květ, „je to skvělý muž.“

„Eh, domýšlivý roue,“ oponoval Marek.

„Proč? Snad proto, že je již o kus života dále nežli my? Přál bych si býti takovým, až budu tak stár jako on.“

Novák, který se dosud nezúčastnil hovoru, se tázal: „Je to pravda, že má Pinka dosud štěstí u žen?“

„Dosud?“ smál se Květ. „Zdá se, že je bude mít ještě za deset let, neboť má to, co dnešní mladí muži nemají.“

„A to je?“

„Esprit. Je zajímavým, vzdělaným, něžným i smělym, a tím se prospěšně liší od ostatních, kteří jsou hrubými a žvanivými a nic víc. Stačí ženě tak právě na jeden večer a jsou propuštěni ze služby, jako pokojská, která nezná nic jiného než drhnutí podlahy. Zjistil jsem, že o něm mluví s úctou a taktem i ty ženy, jež oklamal, a to samo by stačilo, abych si ho vážil.“

„Souhlasím,“ přisvědčil Kment. „Pinka je typ muže, jací již vymírají, ale jichž budou ženy velmi postrádati, až jich nebude vůbec. Není epizodistou a dovede z lásky vytvořit epos s nádherným finále, a to ženám vždycky lahodí, neboť jsou většinou odsouzeny k nedůstojným epizodám několika chvil, bez zajímavého obsahu, a tak nemají nikdy na co vzpomínat, když zestárnou a když jim již nekyne ani epizoda.“

„To je arci fatální,“ litoval ženy Květ.

„No, no, jen se nerozplyň lítostí nad ubohými ženami,“ huboval Marek, „jen buď o ně bez starostí, ony i bez pana Pinky se obejdou a najdou si velké příběhy. Jen se neboj!“

„Příběhy končící ranami a rozvodem,“ smál se Novák.

„Ba!“ svědčil Marek, vzpomínaje na svou ženu, jež s ním hrála svou epizodu již deset let a jíž se nemohl zbaviti. „A u některé ani rány nejsou dostatečným důvodem k rozvodu a k zabrání nové epizody. Já znám jednu –“

„A nemusel bys daleko, kdybys ji chtěl jmenovat – co?“ smál se Novák.

„No, nezapírám. Kdyby trefil ten váš Pinka na takovou, jako je má žena, tak má po slávě a po eposech. Dala by ho do chomoutu a táh by zrovna tak jako já a jako každý jiný.“

„Ale proto právě se mu obdivuji,“ hovořil Květ, „že nikdy nenalítl, nikdy se nespálil a z každého zápasu vyšel vítězem. Proč jsi to nedovedl ty a ti ostatní, co proklínají svůj pantofel? Proto bych si přál býti takovým, jako je Pinka.“

„Zdá se, že je o vlku řeč,“ ozvalo se ode dveří, jimiž vstupoval oholený, bezvadný muž štíhlé, skoro vysoké postavy, oděný v temný oblek posledního střihu, „zdá se, že nenecháte Pinku s pokojem, ačkoli nekarbaníte – ano?“

„Pomlouvali jsme vás,“ přiznával Květ.

„Nevadí. O kom se mluví, s tím není ještě zle – a komu se nadává, ten je jistojistě ještě mužem budoucnosti. Servus, přátelé.“

„Dobrý večer!“ volali ostatní, podávající Pinkovi ruce.

„Jestli je dobrý, ukáže se teprve, až skončí. Ale zdá se, že jsme samí mladí pohromadě.“

„Odkdy se počítáte k mladým?“ ptal se nevrle Marek.

„Od té doby, co vy jste zestárl. Já za ten čas opsal elipsu svého života, abych se k mladým přiblížil podruhé.“

„Jak to?“ volal Novák.

„Miluji znova to, co vy jste mívali rádi do nedávna. Ted' například teprve dokonale chápu půvab hry s panenkami, který vy ještě nechápete, dávající přednost zkušeným, neboť jste teprve prošli prvním stadiem poznávání.“

„Ale zato chápou zkušené půvab hry s námi.“

„Zcela správně, neboť příroda potřebuje z populačních důvodů pilných zřízenců lásky a zasvěcuje málo jedinců v tajemství extrémní rozkoše.“

„Kontrolované paragrafy,“ ušklíbl se Marek.

„I to je dokladem hodnoty,“ vesele řekl Pinka, zapaluje si jemný havanský doutník, „neboť extrémní rozkoš je v stejné kategorii jako buřičství, velezrada a vražda. Proto si ji nesmí a nemůže dovoliti každý, aby mohla zůstatí vzácnou a patřila jenom zasvěceným. Je dokonce cennější než myšlenky svobody a rovnosti, neboť těm se již dostalo sankce obecné potřeby, a proto si nyní jimi lidé tak vyplachují ústa i žaludek, zapomínajíce, že ještě včera znamenaly cestu do vězení. Proto my, kteří nezapomínáme a kteří jsme dříve za pouhá slova poznávali žalářní kobky, pochutnáváme si nyní na všem, co pronásledují bývalí hlasatelé svobody, neboť jsme vychováni v lásce k zakázanému. Ale k čertu s povídáním, pánové – nejenom slovy pošetilců živ je člověk, ale také –“

„Tím, co čeká na stole,“ dokončil Pinkovu větu Kment. „Prosím, pánové – chutě k dílu, doufám, že nám slečna Helena odpustí, že jsme nečekali.“

„To jistě,“ smál se Pinka, nabíraje z mis jídla na svůj talíř, „slečna Helena má plné porozumění pro věci života a dává přednost obsahu před formou. Ale tak to podmiňuje svět, v němž ona žije a přecitlivělá subreta přivedla by buď své divadlo, nebo sebe na mizinu.“

„Je taková, jak má být,“ pochvaloval Marek, „nezkazí legraci ani na jevišti, ani u stolu a přece má jednu vadu, ukrutnou vadu.“

„A jakou pak?“ ptali se ostatní.

„Že miluje Kmenta a ne mne!“ zubil se Marek.

„To přece nemusí vadit tomu, kdo miluje,“ poznamenal Pinka.

„Jak to? K lásce je přece třeba dvou?“ vmísil se do hovoru Květ.

„Nikoli,“ vysvětloval Pinka, „láska, jako důsledek osobní sympatie, může být jednostrannou. Záliba našich očí vyvolala odezvu v srdci, naplnila nás něžným toužením po určité osobě dříve než tato i jen tušila naší sympatii – a tu je právě rozhraní na cestě k milostné vášni dvou, anebo k odříkavé lásce jednoho. Je to láska podobná flagelantství, je to bičování citu, trýzeň nervů, ale předmět naší lásky stále vzrůstá vždy krásnější, čistší a nedostupnější a my jsme stravováni tímto neúkojným citem stejně intenzivně, jako bychom prožívali tělesnou vášeň dvou šťastných milenců, kteří splnili svoji iluzi lásky.“

„A připouštíte, že také žena je schopna podobné jednostranné lásky, jež je vlastně odříkáním se štěstí?“ ptal se Kment.

„Ó, ano, ba možno říci, že častěji nežli muž, neboť žena je extrémnější nežli muž. Dvě třetiny žen, jež žijí v klášteřích, žijí tam proto, že milovaly a nebyly milovány, a poslední třetina jsou absurdní milenky Kristovy, jež milují duševně i tělesně abstraktní pojem dokonale krásného muže, jehož nahé tělo smějí objímat pod rouškou náboženského vzrušení nebeských nevěst a jsou mučeny horečkami a touhami velmi pozemskými, neboť ani černá rouška, ani izolovaná cela nechrání proti zákonům přírody. Ale i v normálním životě je mnoho žen, jež milují beznadějně onou jednostrannou láskou a naplňují své sny a svá bdění milencovou představou, aby se ukojily, a deflorují samy sebe a žijí s ním intenzivněji, než kdyby žily v jeho náručí. To ovšem se netýká případu, o němž jsme původně mluvili a který nutno zařadit do jiné kategorie.“

„Ale to, co jste mluvil,“ ozval se znovu Marek, „zdá se mi spíše perverzí nežli láskou a divím se vám, že to schvalujete.“

„Neřekl jsem nic takového a nesejde na tom, schvaluji-li něco nebo ne. Nejsem ani lékařem, ani fyziologem a vidím jenom trochu lidí kolem sebe a soudím pouze podle nich. Život je složitější, než

se zdá, a cítění a skutky každého jednotlivce nelze zařazovati ani škatulkovati. Přes všechna hesla kolektivismu, jež se stala časovými, každé individuum žije samo pro sebe, dle vlastních duševních a tělesných dispozic. Nestačíme ovládati a kontrolovati ani sebe, jak tedy smíme posuzovati nebo odsuzovati ostatní? Každý člověk má jiné sklony, touhy a záliby a ty jsou okolnostmi buď posilovány a splňovány, anebo potlačovány. Nesejde pranic na tom, jde-li o muže nebo o ženu. Oba mohou býti psychopaty, hysteriky, neurasteniky, paranoiky, a přece se zdají lidmi normálními. Oni však jsou právě těmi, kdo dávají lidstvu onu proměnlivou zajímavou tvářnost, možnost senzací a nervových vzrušení, aby nebylo jen povrchním stádem, jež se pase na louce života a zplozuje své potomky. Snad jsou degenerovaní, ale nejsou v duševním úpadku, neboť jsou pěnou na šampaňském, vlnou na líné řece a vzrušujícím rytmem písně lásky, jež nemusí vždycky být podobna limonádě anebo soustu masa.“

Pinka skončil, napil se a s úsměvem se díval na ostatní, kteří, Marka nevyjímaje, poslouchali jeho slova jako žáci výmluvného profesora.

„Kdyby naše univerzita měla stolicí lásky,“ ozval se Květ, „nikdo jiný by nemohl býti učitelem nežli vy.“

„A nebyla by na škodu tato stolice,“ s úsměvem řekl Pinka, „a prospěla by jistě tolik, jako klasická filologie. Byla by průpravou mladým mužům a ženám pro život a naučila by je zveličování a zkrášlování jejich mladosti. Učinila by opět z pouhého ukojení krásný obřad, změnila by koitus v mystérium a pozvedla by ženu i muže ze stadia zvířecosti. Vrátila by je něžnosti a sladkým hrám, naučila by je systému rozkoše, otevřela by jim nebe i peklo dávných kultur a dala by jim schopnost minuty činiti věčností a nahrazovati ošklivé krásným. Ba, myslím, že by vrátila lidem stud a ušlechtilost, kterou pozbyli koupenu nebo legitimovanou jednoduchostí toho největšího, co bylo svěřeno přírodou člověku a co člověk, který kultivuje stromy, květiny i dobytek, naprosto zapomněl kultivovati a sešel

tak hluboko, že stíhá paragrafy ty, kdož jsou lepšími a povznesli se k stylu a rafinovanosti, aby svou lidskou důstojnost uchovali.“

Prudké zazvonění přerušilo Pinkovu řeč.

„Helena!“ vydechl Kment, kynu Františkovi, který právě otevíral novou lahev.

V pokoji zavládlo ticho a všichni muži hleděli ke dveřím, jimiž musila Helena vstoupiti. Zná každý ten nedefinovatelný pocit očekávání někoho, jehož osobnost je nám příjemnou, jehož máme tak či onak rádi a jehož pouhá přítomnost je nám drahou, a tento pocit prožívali všichni přítomní muži, ovšem s nejrůznější intenzitou a s mnohými odstíny. Nikdo z mužů si nepovšiml, jak Kment nápadně zbledl a jak se chvěla ruka nalévající sklenku, určenou Heleně, neboť nikdo neviděl do jeho nitra a netušil, jaké rozhodnutí uzrálo v jeho mozku. Nemohli si ani toho všimnouti, neboť očekávaná již vstupovala, záříc úsměvem, šperky i toaletou a všem se zdálo, že jasné světlo vniklo do komnaty a nemeškali spěchati k tomuto světlu. Helena podala všem kamarádsky drobnou ručku a naposledy Kmentovi, který jediný jí nespěchal vstříc.

„Nehněváš se, že jsem se opozdila?“ smála se na něho.

„Nikoli – pan Pinka zatím přednesl jednu ze svých přednášek k oslavě žen.“

„Děkuji vám za ně, za ty ubohé,“ obrátila se Helena k Pinkovi, „však již beztoho není mnoho mužů, kteří chápou ženu. Ale teď se ujmu předsednictví já – ovšem jenom tady u stolu a jenom proto, že mám zuřivý hlad. Doufám, že se vám trošičku po mně stýskalo – což?“

„Ano, toužili jsme po vaší přítomnosti,“ volal Novák.

„Není to podivné,“ hovořila Helena, nabírajíc lžící jídlo, „že všichni muži touží po mé přítomnosti a ani jeden nezatouží po mé budoucnosti? Co tomu říkáte, pane Pinka?“

„Za sebe neříkám nic – neboť já už patřím minulosti, jak laskavě právě uznal pan Marek.“

„To znamená, že kdybyste toužil, toužil byste po tom, co u mne bylo, a nikoli po tom, co je, či snad ještě bude,“ trochu trpce smála se Helena.

„Ano, a věřím, že bych na svém účtu profitoval.“

„Ale já bych prodělala, neboť vaše hodnoty jsem již dávno odložila. Ale, co je s tebou, Zdeňku? Napil jsi se beladony, či ti někdo ublížil?“

„Myslíš?“ vydechl stísněně Kment.

„Na mou duši,“ ozval se Marek, „vypadáte jako ministr, který jede naposledy ve státním autu a nemá naději na pěknou sinekuru.“

„Soudím, že je to pouhá hostitelská indispozice, která se zpravidla dostavuje na začátku hostiny,“ vesele pronášel Pinka, „a ta obvyčejně dlouho netrvá. Proto se nermuťme a učíňme to, co je naší povinností.“ Pozvedl sklenku a pokračoval: „Když vstoupila slečna Helena, měl jsem dojem, jako by naši příliš mužskou samotu ozářilo veselé světlo života, prochvělé vůní a prohráté radostí, jejichž zdrojem je vždycky jenom žena. Proto neváhám zasvětit první přípitek ženám, jež jsou ozdobou i kořením našeho nudného života –“

„Který nám kořenější víc než dost,“ poznamenal Marek.

„I to svědčí o jejich větší dokonalosti, že neznají šetrnosti ani v dobrém, ani ve zlém a tím jsou schopny složit nás slabochy pod gilotinu svých rozmarů a my své hlavy rádi složíme.“

„Do našich postýlek,“ smála se Helena, „však vás známe, vy dobrodinečkové. Jste ideálními výtečníky, jež možno rozdělit na dva druhy – na ty, kteří již byli pro samou dobrotu zavřeni, a na ty, kteří to již dávno zasloužili.“

„Ano,“ odpovídal Pinka, „ale nutno dodat, že vždycky to bylo, je a bude kvůli vám, neboť vaše touhy a vaše marnivost, doplňované vaší svůdností jsou toho příčinou i důsledkem a to právě potvrzuje vaši dábelskou cenu, již platí náš první přípitek.“

Sklenka Pinkova srazila se s ostatními plnými sklenkami, a když bylo víno dopito, ujal se slova Marek: „Krásná slečno a vážení pá-

nové – ačkoli neváhám poznamenati, že přípitky jsou metlou, již si člověk sám na sebe vymyslí, podléhám také tomuto zlovyku, ne kvůli sobě, ale kvůli osobě našeho hostitele, který sedí s námi, ale není dosud ve své pravé náladě. Náš milý hostitel je z těch vzácných mužů, kteří mají nejen srdce, ale i tobolku ze zlata, je to dokonalý muž, který má nejen štěstí u žen, ale také na burze, je to muž, který je milován přáteli a respektován nepřáteli, je to muž, který přiložil svůj literární talent do kamen, aby se mohl věnovati společnosti, je to muž veliké budoucnosti a je to konečně muž, pro něhož horujeme a jsme ochotni za něho jíti do ohně, nebo na severní točnu na důkaz, že ho milujeme. Sláva mu!“

Volání slávy rozléhalo se pokojem, skleničky zvonily, byly prázdné na zdraví Kmentovo a nálada všech byla co nejlepší, K žádosti Pinkově usedla Helena k pianinu, a když se hluk utišil, zazpívala:

*Láska mužů, láska žen
kveté stále v noc i den
každému, kdo žítí umí
a chce prosnít štěstí sen.
Nic na světě lepší není
nad rozkoše okamžení
a ten, kdo ji odolá,
je hlupák, či mrtvola.*

*Jako nutno spát a bdít,
jako nutno jíst a pít,
tak se musí douškem lásky
duch i tělo opojit.
Ti, kdož ohněm vášně hoří,
jako bozi život tvoří
a jsou schopni s ďáblem i
řešit jeho problémy.*

*Proto nikdo neváhej,
lásce srdce svoje vzdej
a kdo jsi jí příliš bohat
dopřej všem a rozdávej.
Nevíme, co zítra bude,
proto dnešky ať jsou rudé
a my v jejich plameni,
ať jsme slavně spáleni.*

Šanson odměněn bouřlivým potleskem a zvláště Pinka ostentativně projevoval své nadšení nad písní, jejíž temperamentní přednes i obsah ho fascinovaly.

Potlesk a volání dozněly teprve, když Kment zazvonil nožem o sklenici a povstal. Rozhlédl se podivným, neurčitým pohledem kolem sebe, utkvěl chvíli na očích usmívající se Heleny a mluvil hlasem lehce zastřeným:

„Tenor řeči přítele Marka vyzníval asi v ten smysl, že jsem mužem, jaký má býti, ba snad lepším než jsou ti ostatní a snad bude zajímavě také z mé strany, z mého dnešního hlediska říci o tomto muži několik slov. Upozorňuji, že tenorem mé řeči bude pravda – a pravda je dosti vzácnou i mezi muži. Muž, kterému jste připíjeli a jemuž slečna Helena zahrála, muž který stojí před vámi a mluví, je od včerejška trochu jiný nežli dnes – a snad již to ani není ten muž, kterého znáte vy. Podívejte se na mne. Jsem muž, který prohrál celé své jmění na burze, jsem muž bez existence, jsem muž, kterému žádný z jeho přátel nepodá pomocné ruky a nepůjčí ani halěře, neboť jsem se nenaučil pracovat a nemohu nabídnouti žádné materiální jistoty svým věřitelům.“

Kment se zamlčel, dívaje se na užaslé a udivené obličeje svých přátel i na Helenu, jež se na něho usmívala stejně jako dříve. Napil se a ihned pokračoval: „Tento muž, tento trosečník aranžoval dnes hostinu za posledních několik korun, jež mu zbyly, a nemá ničeho

jiného než tento revolver, který si nechal jako zálohu na cestu do věčnosti.“

Kment znovu se odmlčel a vyňal z náprsní kapsy malý revolver, který položil na svůj talíř.

Všichni hleděli upjatě na zbraň, jakoby jejich pohledy byly nebezpečným kovem přitahovány.

Trapné ticho, jež nastalo po skončení Kmentovy řeči, přerušil Pinka nesmělým odkašláním a větou, již pronesl stísněným hlasem: „Chichi, to je dobré – to je moc dobré – tahleta inscenace je moc dobrá věc – na mou duši je to dokonale šprým.“

Kment se zadíval vážně na Pinku a řekl prostě: „Je to pravda. Ne-lžu.“

S přemáháním řekl Pinka: „I jako pravda je to zatroleně špásovitě – že ano, pánové? Ale promiňte – přece jen to jaksi rozladuje, ano, ano – skoro to deprimuje. Prominete – já mám v podobných situacích velice choulostivé nervy, velice choulostivé.“ Podíval se na hodinky a povstáváje od stolu, klonil se Kmentovi a Heleně a dodal: „Prominete, že odejdu – je na mne již poněkud pozdě. Poklona – na shledanou!“

V rychlosti, s jakou Pinka odcházel, zapomněl podati ruku hostiteli a také Heleně neučinil jindy tak nezbytnou poklonu.

Kment se usmál a tázavě se podíval na ostatní a tu Marek použil ihned tohoto dotazného pohledu, povstal, uhodil se do čela a zvolal: „Sapristi! Skoro bych byl zapomenul na důležitou schůzi v politickém klubu. Servus, kamaráde a nehněvej se na mne.“

A Květ i Novák zvolali téměř současně: „Ani my nemůžeme déle zdržovati, když už jednou schůzka je rozbita. Však je beztoho již pozdě.“

Zdvořilé úklony, fráze na rozloučenou, cvaknutí dveří a Kment s Helenou osaměli, nevšímajíce si Františka, jenž zavřel za odcházejícími hosty a opět se vrátil.

Helena se v té chvíli rozesmála, až víno vystříkovalo ze sklenky, již držela v ruce a volala: „To je velkolepé, to je kolosální, Zdeňku!“

„Co se ti zdá tak velkolepým?“ otázal se Kment.

„To, jak všichni vyletěli,“ smála se Helena, „to, jak jsi je mistrovsky dostal z domu tím, cos jim napovídal, A je to dobře, Zdeňku, teď budeme sami, sami, slyšíš, docela sami a bude to krásné.“

Ovinula své bílé paže kolem jeho krku a znovu se hlasitě rozesmála: „A proč jsi jim to napovídal? Proč jsi jim lhal? Chtěl jsi být jenom se mnou?“

„Nelhal jsem, Heleno – řekl jsem jim pravdu!“ zvolal Kment.

„Co?“ ulekla se Helena. „Ty že bys – byl –“

„Ano, jsem na mizině.“

„Ty? Ty!“ vykřikla a záupěla nervózně Helena. „A já věřila – já myslela –“

Nedomluvila, neboť křečovitý vzlyk stáhl znovu její hrdlo, ale vzpamatovala se, udeřila sklenkou o podlahu a hystericky se rozesmála.

„Měla jsi mne přece ráda, Heleno,“ něžně řekl Kment, dávaje ruku kolem Heleniných boků. Tato však uskočila jako uštknuta a volala: „Ráda – ráda – ale nevěděla jsem – ne, jak je to hloupé!“ – a znovu se rozesmála, až přešla v pláč, po jehož záplavě znovu volala: „Byla jsem podvedena, ano, podvedena, neboť jsem tě měla za někoho zcela jiného.“

„Heleno,“ řekl něžně Kment, vztahuje k ní ruce.

„Nech mne! Nepřibližuj se ke mně,“ křičela zuřivě, utíkajíc ke dveřím, „nenávidím tě! Ano, nenávidím!“

„A proč? Čím jsem ti ublížil?“

„Čím? Povím ti to. Okradl jsi mne – sprostě a surově jsi mne okradl!“

„Já? Tebe? – nechápu,“ divil se Kment.

„Dala jsem ti svou důvěru, svou lásku a své mládí – to mi neupřeš?“

„Ano, ale totéž jsem dal také já tobě.“

„Já však to nechtěla dát žádnému žebráku, ani bankrotáři!“ křičela Helena, bleďa zlostí.

„Ach tak,“ povzdechl Kment, „také já nevěděl do této chvíle, komu dávám své srdce.“

„Nechte si je, rozumíte? Vy, vy –!“ Změřila ho pohrdavě a jako by hrála divadelní scénu, řekla s patosem: „Pamatujte si, pane, jednou pro vždy: – nikdy jsem vás neznala a nikdy znát nebudu – vy – nuzáku!“

Otevřela dveře a neohlédnouc se více na toho, jemuž po dva roky denně přísahala lásku a nabízela tělo, odešla.

Kment hleděl dlouho na dveře, za nimiž kamsi odlétal jeho sladký sen o ženě, a pak teprve usedl do křesla a tiše se rozesmál.

František, který pozoroval v pozadí pokoje celý výjev, nechápaje jeho skutečného významu, díval se v rozpacích na svého zaměstnavatele, nevěda, co nyní činiti. Přemýšlel chvíli o všem a najednou se mu rozbřeslo: – „Ano, ano,“ říkal si, „provedl s nimi žert, navěsil jim bulíka na nos, nalhal jim, že je na mizině, aby se přesvědčil o jejich přátelství a lásce. Nalítli na vějičku a on je prokoukl a tu nafintěnou herečku taky. Však jí to přeju, že vypadla – už tady poroučela jako paní a myslila o sobě bůh ví co. To je nápad! Vymetl je lépe, než bych to já, František, dovedl koštětem.“

Zamnul si ruce a kráčeje po špičkách k svému pánovi, mluvil s žertovným přízvukem: „Pane doktore – jářku – tento – pane doktore!“

Kment pozvedl hlavu a podíval se na Františka, který pokračoval: „Ale je to psina, pane doktore, co?“

Když ani nyní nedostal odpovědi, znovu dobíral: „Myslím jako tu legraci, jak jsme je všechny dostali ven – víme? To je k poválení!“

„Nezdá se mi to příliš veselým, Františku.“

„Ne?“ divil se tento. „Či snad to naposled ani není žert?“

„Není.“

„To je nemožné!“

„Ale pravdivé.“

František zděšeně ucouvl, vytřeštil oči a volal: „Cože? Vy už nejste – pán?“

„Tak, jak ty to chápeš, už asi ne. Jsem někdo, jemuž vskutku zbývá jen revolver.“

Tu se František zamračil, přešel pokoj dlouhými kročejí a znovu se postavil před svého pána, vyráżeje zlobně: „A co já? Co já? Já mám teď zůstat bez chleba?“

Kment se usmál ironicky na svého sluhu a řekl mu klidně: „Sebereš po mé smrti, co se dá, a najdeš si nového pána. Tím bude vše vyřízeno.“

„A to ne,“ rozkřikl se František, „a to se mi tak snadno nevyvlíknete, pane zaměstnavateli, a to zas špatně znáte Františka Břemeno. Vy se tedy chcete zastřelit – dobrá! Ale co má výpověď podle kolektivní smlouvy? Kde je moje mzda a můj náhradní den? Kde je má letošní sedmidenní dovolená – co?“

„Nebyl jsi až dosud spokojen?“ vlídně řekl Kment.

„Byl, a taky jen proto jsem vám sloužil, protože žádný sluha neslouží tam, kde není spokojen a kde se nemá dobře. Ale tohle je porušení smlouvy podle živnostenského řádu, a to já netrám.“

Kment se usmál na rozčileného sluhu a řekl vlídně: „Nabízím ti, Františku, vyrovnání. Zde je revolver – má cenu dvě stě korun – zastřel mne a ponech si revolver na úhradu svých požadavků. Souhlasíš?“

„Vás zastřelit?“ volal František. „A kdo by mi potom za ten mimořádný výkon zaplatil? Co? I toto! Ten revolver si vezmu na památku a do zástavy, ale vás nechám naživu, abych vás mohl žalovat na náhradu ušlé mzdy – vy necitelný buržojo!“ Uchopil revolver ležící na stole a odcházal. Zastavil se však ve dveřích a řekl odměřeně: „Ten byt v kuchyni si ponechám, dokud nenajdu nové místo – leda byste mi opatřil byt náhradní, jak to předpisuje zákon.“

Dveře zapadly za rozezleným sluhou a Kment zůstal samotný.

V té chvíli první v životě poznal samotu v plném slova významu a experiment, jenž tak se povedl, přesvědčil ho, že skutečně je člo-

věk pouhá jednotka, jejíž fólií je společenské postavení a zlato, jež přitahují podle své výše a mnohosti, aby jednotka stala se cennou součástí množství. Chápal, že tak jako tento pokus skončily by také jiné pokusy s jinými lidmi, s nimiž se znal, a že nemá na světě nikoho, komu by mohl říci bratře, příteli nebo milenko, a že je to stejné, ztroskotá-li někdo u pustého ostrova, anebo ve velikém městě.

Zapálil si cigaretu a přelétal zvolna a pečlivě svou minulostí, životem, který hodlal opustiti, tak jako přehlíží bankrotář svou hlavní knihu den před vyhlášením konkurzu, domnívaje se, že najde někde chybu, osudný omyl, stéblo, jež postačí k záchraně a k oddálení nebo zažehnání osudného okamžiku.

Jeho dětství bylo krásným snem dítěte zámožných rodičů, jeho jinošství dobou rozběhů, plánů a výbojů ve škole, v lásce a literatuře a jeho mužství bylo cestou vítěze, řadou triumfů, symfonií úspěchů, dobývaných všemi zbraněmi silného intelektu, jež nikdy neselhaly ani nepodlehly.

Stal se doktorem filozofie tak snadno, jako krásný muž se stává manželem ošklivé ženy, jeho kniha o estetice lásky byla v týdnu rozebrána, nejkrásnější ženy byly šťastny, zavolal-li je k sobě, a když jako důstojník musil do pole, všechny kule se mu vyhýbaly, ať již meškal v Karpatech anebo na Piavě.

A když se vrátil několik dnů po převratu do Prahy, byl zase tímtež obdivovaným miláčkem Štěstěny, jemuž přáli muži a jehož milovaly ženy a jenž oslňoval stejně duchem jako elegancí svých úborů.

Tehdy se stalo, že on, milovník změn a vzrušení, opustil poezii a seznámil se se spekulací a dal přednost honosné burze před knihkupeckým výkladem.

Prokurista Buržobanky, s nímž se na kterémisi faifu seznámil, mluvil s takovou přesvědčivou výmluvností o akciích, valutách a devizách, líčil tak půvabně lesklý svět dividend, že Kment neodolal a zkusil své štěstí také na tomto poli – a štěstí mu přálo.

Tak z malých vkladů staly se větší, z drobných spekulací odvážné transakce a v průběhu tří let bylo celé jeho jmění v burzovním oběhu.

V té době se objevila na scéně jeho života Helena. Byla subretou nevšední krásy a mimořádné hodnoty, byla vzdělaná, temperamentní a distingovaná a dovedla stejně oceniti poslední knihu veršů, jako límec poslední fazóny a její umění jevištní nezašlo v ničem jejímu umění lásky a těmto harmonickým složkám podlehl Kment s radostnou odevzdaností toho, který konečně našel, co stále marně hledal.

Tak se stalo, že zmocnily se jeho duše dvě stejně nebezpečné ničitelky: žena a burza a obě jej zahrnovaly svou přízní a svíraly neúnavně ve svých náručích, jež byly smrtícími, ale jemu se zdály mocnými zdroji života.

Když pak myslil, že slunce jeho štěstí stojí v zenitu, a když konal poslední přípravy ke konečné bitvě na burze a odhodlal se vzít si Helenu za ženu, zatřepala Štěstěna hlavou, ověšenou zlatými rolničkami, udělala grációzní přemet, postavila se na hlavu a zlato, jímž byla ozdobena, stalo se bezcennou mosazí, jež nestačila ku krytí diferencí zástupů hledačů štěstí, mezi nimiž byl i Zdeněk Kment. Cenné akcie staly se bezcennými papíry a v důsledku toho bohatý jejich majitel stal se chudým žebrákem.

To se událo krátce před večerem, jemuž Kment říkal večer experimentů a v němž poznal také obsah a jádro ničitelky druhé: i ta se postavila na hlavu a z něžné milenky stala se necitelná fúrie, z temperamentní milenky rozezlená vzteklice a z jemné dámy holka z ulice, která jím pohrdala a utíkala před ním stejně kvapně jako zbabělí přátelé a jako ničema František, jemuž na Piavě zachránil život, jehož od všivil a pak vzal sebou, aby se tak mohl státi cizopasníkem jeho těla až do dnešního večera. A teď je sám. Docela sám. Kolem je noc a v jejích tmách zanikli všichni, s nimiž byl dosud spjat.

Kment povstal a přešel pokojem k oknu, jež otevřel, aby se nadržal čerstvého vzduchu. Ale ihned se usmál svému nápadu. On, který chce zemřít, přece nepotřebuje čerstvého vzduchu. Vždyť je to stejné, zemře-li otráven kouřem, anebo jinak. Rozhlédl se znovu po pokoji a zdálo se mu, že je zde nyní jaksí krásněji než prve, když zde byli ti lidé, kteří odešli. Samota, jež se mu zdála tak děsivou, měla teď jistý půvab novosti. Ale věděl i nyní, že nemůže změnit svůj úmysl, neboť byly spáleny všechny mosty, jež byly spojením s ostatním světem. Vzpomněl si, že kdesi četl, jak jen ten je nejsilnějším, kdož je sám – a přemýšlel o tom. Zdálo se mu, že je skutečně dosti silným, má-li odvalu zemřít. Došel až k nejzazším možnostem života a začíná svou hru se smrtí. Nevěří v boha a nevěří v ďábla, neboť poznal, že jsou jen obměnou pojmu člověk dobrý a zlý. A tam venku je noc. Zákeřná, temná, úskočná, jako lidská zloba. Její propast je plna utrpení, plna zrady, plna hoře. Ta noc je jeho nocí a čeká na něho. Zaslíbil jí sebe, ale nemá dosud dosti síly napít se její smrtící tmy. A nemá také dosti síly dočkat dne, jenž nemiluje lidí, kteří sešli z cesty. Co však zbývá člověku, který nemůže zemřít a nedovede žít? A tu ho napadlo, že v takové noci, jako je dnešní, zvláštní a jedinečné, může a smí se odvážit všeho bez jakéhokoli rizika. Život již prohrál – je možno zkusit něco mimo život? Za jeho pomyslnou hranicí, tam, kam zařazujeme abstraktní a nepochopitelné, je snad něco, co možno poznati v takový jedinečný den, co možno vyštvať a vyprovokovat, ať již *k ožití toho něčeho*, anebo k zjištění, že *není ničeho*. A tu si vzpomněl na učenou rozpravu Baldringa Saarbruckého „Abecedarium diabolicum“, kde učený kabalista dává mnohá naučení, jak vystříhati se ďáblů a kterak možno je poznati, a určuje jejich stupně, formy jejich zjevování se člověku i formule zaříkací. Ďábel, jsa dítětem Temnoty, nemiluje světla. Proto dostavuje se nejčastěji v noci nebo v přítmí. Ďábel, jako vznešený aristokrat, nemiluje množství, a proto může býti zván pouze jednotlivcem. Ďábel, jako tvůrce záhadného, vyžaduje tajemného vzývání, jež dává náladu

jeho vstupu, a to ještě s výhradou přijít, kdy on chce, a nikoli kdy chce člověk.

Kment se rozhodl, že nežli zemře, zkusí ještě, mluví-li pravdu kabala a možno-li podívati se v oči Abstraktního.

Stáhl žárovky až na jedinou, hořící v koutku v ampuli, zhotovené z lidské lebky, usedl do křesla a vzpomínal na znění formule k přivolání ďábla. Odbíjelo právě dvacet čtyři úderů, když si vzpomněl. Povstal, vyňal křídou z psacího stolu a učinil kolem sebe kruh. Naslouchal chvíli tichu, jež ho obklopovalo, a zvolal: „Zapřísahám tě, Temný, aby ses objevil přede mnou! Volám tě, Hrozný a Temný, aby ses objevil přede mnou! Zaklínám tě, Strašný, Hrozný a Temný, aby ses objevil přede mnou!“

Poslouchal a zdálo se mu, že slyší lehký šum a hvizd, rozhlédl se a spatřil pod světlem, hořícím v lebce, *kohosi vzdáleně podobného člověku*. Byl vysoký, starý a vyžilý a díval se na něho těkavými očima, svítícíma nad orlím nosem a vyhublými tvářemi. Byl oděn v potrhaný hedvábný šat a plášť barvy oranže a v trikot leskle černý. Na nohou měl špičaté boty, podobné sandálům, po boku mu visel dlouhý kord a na špičatém klobouku měl koketně zapíchnuté jestřábí pero. Rozhlížel se pokojem, poněkud mžikaje těžkými řasami, a teprve pak šel blíže, vztahuje ku Kmentovi pravou ruku, zatímco levou podpíral nakřivený bok. Uklonil se a řekl nevlídně: „Vzýval jste mne, abych přišel?“

Kment neodpovídal.

„Jen co je pravda – umíte si vybrat zatracenou chvíli. Venku je tma jako v mozku františkána a začíná pršet. Copak nevíte, že nám ceremoniel zakazuje galoše a parasol? Máte svědomí?“

„Volal jsem vás ve smrtelné chvíli,“ šeptal Kment.

„Proč jste tedy nezemřel? Mohl jste to mít odbyto a já mohl zůstat doma. Či mne snad považujete za doktora bezbolestného umírání?“

„Nemohl jsem se odhodlat,“ vydechl Kment.

„Esese! Nemohl! Řekněte nechtěl, pokrytče. Co vám bránilo? Je tisíc krásných možností zemřít. Svítíplyn například, nebo veronal, nebo cyankáli. Také kyselina není k zahazení. A chcete-li efekt – máte k dispozici vlak, vysoké okno, most a elektrický drát. Kdo hledá, ten vždycky najde a správný sebevrah kombinuje trojí smrt najednou. Ale k věci. Co mi vlastně chcete? Dovolte mi však dříve, abych se posadil. Pochopíte, že ani moje nohy nejsou ze dřeva a nesnesou víc než kterékoli jiné.“

„Prosím,“ zdvořile řekl Kment, ukazuje na sedadlo, kde dříve seděla Helena.

Neznámý usedaje vtáhl nozdrami vzduch a konstatoval spokojeně: „Ano, to je dobré místo pro mne. Sázím krk, že ještě nedávno na tomto sedadle seděla některá z mých dcer a soudě podle intenzity tělesného pachu je to jedna z těch, jež mají čáku na členství principálova dvora.“ Čichl znova a pochvaloval si: „Ano, ano, pěkné kvítko z naší zahrady – umí lhát, umí zrazovat, umí napodobit rozkoš. Je krásná, marnivá, mlsná a drzá. Zapře nos mezi očima je-li třeba, a z mužů dělá dojně krávy, kdykoli a kdekoli, což?“

Kment žasl, slyše tuto dokonalou charakteristiku Heleny z úst svého návštěvníka, o jehož pekelné identitě nepochyboval.

Neznámý díval se nyní na něho, a když nemluvil, pravil se zřejmou ironií: „Promiňte, že jsem se vám dosud nepředstavil, ani že můj sluha neodevzdal v předsíni vizitku. Ale jsem zvyklý, že mne znají ti, k nimž přicházím, ať už jsou to pálení kostelníci, nebo svíčkové baby, miliardáři, anebo umělecká banda. Skoro se stydím říci své jméno, neboť ti zpropadení škrábalové je prononcovali až k nemožnosti a mám chuť zažádati oficielně o změnu jména, tak jak je to nyní zvykem. Nu, což – říkejte mi Mefisto až do odvolání. A vy? Kdo a čím jste vy?“

„Jmenuji se Zdeněk Kment a studoval jsem filozofii.“

„A nedostudoval, jak už to bývá. Nevadí. Kdybyste tak byl učinil a prodřel se až do konce neslanou a nemastnou látkou, jež se na

každé stránce potírá a vyvrací, nevěděl byste také nic. Co je libo? Ale stručně. Jsou mi protivny řečnické kudrlinky, jimž se říká sentence a metafory, neboť každý má pamatovati, že nejdražší hodnotou je čas a že jen hlupáci touto hodnotou plýtvají," smál se Mefisto.

„Nevěřil jsem ve vás, domnívaje se, že jste abstrakcí, a obětoval jsem poslední hodinu života zkoušce, existujete-li.“

„A zkouška dopadla znamenitě – což? Mohl bych tedy vlastně jít k čertu, kdybych jím nebyl sám, a vy byste spokojeně se mohl – řekněme – oběsit. Kolik je vám let?“

„Třicet pět.“

„Kdyby mně bylo tolik, nedělal bych to, co vy. A řekl jste, že nemůžete umřít – čemuž se nedivím. Což – zkusit to se životem? Nešlo by to?“

Mefisto díval se s něžnou soustrastí na Kmenta, takže tento odhodlal se vysvětliti mu svoji situaci.

„Rád bych," šeptal, „nemám však odvahy, nemám peněz, nemám zaměstnání.“

„Zkrátka nemám –," smál se Mefisto. „Ale to ve vašem státě nevádí, neboť tady se honoruje nezaměstnanost a z těch, co neměli, už téměř všichni mají. A co vlastně chcete? – Chcete-li totiž vůbec něco.“

„Odvahu k životu!“

Mefisto se rozesmál, až se mu třásl hedvábný kabátec, a volal: „Hleďme, hleďme! Odvahu k životu! A je mu pětatřicet let! Co by potom měli žádati starci a nemocní, když zdravý mládec chce to, čeho má míti nadbytek? Ale dejme tomu, že vám vyhovím, když už jsem tady. Co mi nabízíte na revanš? Pochopíte, že nejen kuře, ale ani čert zadarmo nehrabe. Nu? Co pak mi dáte?“

„Duši –," vydechl Kment.

Ale čert se zasmál, až sklenky zařinčely. „Duši? Povídáte duši? Chachacha! Copak jsem nějaký spiritista, aby mne zajímala taková chamrad'? Což nemáte nic lepšího?“

„Nechápu vás,“ šeptal Kment, „přece jste vždycky refleктоval na lidské duše – jež jste velmi oceňoval.“

„Nu, ano, ano, ale časy se mění. V posledních létech se nám tohoto zboží tolik nahromadilo, že pozbylo ceny. Ano, časy se mění, milý obyvateli, nejen na zemi, ale i v pekle. Vy jste si také dříve brávali ženy, které uměly vařit a měly košile s reznými podolky a dnes žádáte manikúru a lehýnké kombiné. A vůbec ta takzvaná duše je již překonaným brakem. Co je dobré pro dýchavičné teology, není dobré pro mne. Co bych dělal s tou vaší vzácnou duší, dětino? Dovolte mi otázku – vy v ni věříte?“

„Nu, do jisté míry ano.“

„Tak vidíte. Ani vy si nejste jist tou vzácnou hloupostí. A přitom myslíte, že víte, kdo ví co. Řeknu vám něco. Ta vaše duše existuje zrovna tak jako naše peklo a šňupec tabáku je jistější nežli oboje.“

„Co mám tedy učiniti?“

„Dělejte to, co dělám já.“

„A to je?“

„Dělám to, co nedělá nikdo z těch, kdo mohou dělati to, co dělám já.“

„Vysmíváte se. Jste cynický a krutý.“

„A vy se scvrkáte, jako státní podnik v ruce odborníka,“ smál se Mefisto.

„Nechcete tedy mou duši?“

„Naše skladiště jsou přeplněna. Svět se hemží křivopřísežníky, vrahy a demoralizovanými a všichni dotírají, abychom jim vytrhli z nohy trn a vzali je v ochranu.“

„Proč jste tedy přišel?“ vybuchl Kment.

Mefisto podíval se přísně na něho, zazvonil kordem a řekl: „Vy se ptáte, proč jsem přišel? Vy? To je výborné! Řve jako dítě, jemuž vzali cumlík, anebo člověk, který má zánět okostice, a teď se ptá, proč jsem přišel. Přišel jsem, protože nemohu takové naříkání slyšet a protože je to u mne už starý, pitomý zvyk, A vy jste myslil, že vám dám ihned

milion korun a hezkou ženskou k němu. Zmýlil jste se, pane, neboť Mefistofeles není ani kuplířem, ani marnotratníkem.“

„Ale kdysi –“

„Po tom vám nic není. Jiné časy, jiní lidé. Ani ďábel není tím, jímž byl za časů Atlantidy, kterou jsme z rozmaru hodili do moře, a také on podléhá vývoji. Ale mluvmе o tom, kdo jste vy, abyste znal svoji hodnotu.“ Mefisto složil nohy křížem a pokračoval s přízvukem lehké ironie: „Jste problematický inteligent, filozof bez zaměstnání. Za mých mladých časů takové chlapíky potentáti věšeli z dlouhé chvíle. Kdybyste se byl nepotrojčil hráčskou vášní, psal byste učené knihy, napěchované citáty pošetilců, kteří žili před vámi, a tak byste ubíjel ubohé sazečské učně, neboť nikdo jiný by to nečetl. Ostatně takových kazičů papíru je na tucty. Každý hlupák dovede štárat v nadsmyslném a neviděti lidi a ze samé učenosti chránit se před deštěm novinami. Filozof! Člověk, který nemá ani paralýzu, jež je odznakem géniů! Člověk, který je tak zbabělý, že není ani schopen z lehkomyšlnosti pobláznit celý ženský klášter, nemá žádné ceny. Člověk, který nepije víno ze sudů, neošidí bratra a nehází židy z mostu do řeky, nestojí za halě. Sešli jste a zchátrali, ubožáčkové. Jak jinak tomu bylo za časů Justiniána, Ramsesa a Alexandra! A ještě později za Ludvíka, Rudolfa a Filipa! Jak jsme řádili v Alexandrii, v Toledu, v Avignonu, ve Florencii! Jak nám bylo krásně v Pompeji, v Baji a v Athénách. Slyšel jsi o Heleně, Kleopatře, Lukrecii a Ninoně? Ty byly mými dcerami a dávaly ochutnat peklo mým synům již zaživa, ať už tito byli oděni rouchem kajcníků, anebo purpurem. Víno teklo proudem, rozkoší chvěla se noc a kordy o sebe zvonily. A svět se nezbořil a neví dnes o tom ani tolik, co by mohlo povídati toto jestřábí pero, vlající na mém klobouku. Zná jenom nepatrné zlomečky z doby, v níž jsem byl potulným truvérem, jenž putoval od hradu ke hradu a zpíval rondely a madrigaly krásným paním, jež hynuly touhou po smělém muži, který dovedl nejen zpívat, ale také otevírat kovové manželské pásy, jejichž klíče si brali moudří manželé na křižácké výpravy. A můj

klíč dělal zázraky a otevíral branky ráje, jež vítaly potulného truvéra, jako vysvoboditele. A zase jindy z rozmaru byl jsem loupežníkem anebo pirátem, přepadal kupce a karavany a potápěl lodi a nasazoval parohy kramářům i kapitánům a přesunoval hodnoty jejich klenotnic i ložnic, jak se mi zalíbilo. Později vrhl jsem se do náruče svaté inkvizice a žaláře, pranýře, mučírny a hranice ukazovaly mou cestu než mnichové, knížata církevní a tovaryši Jezuovi překonali mne a učinili svět velikou obětnicí, v níž byla těla mužů lámána kolem a těla žen ctihodnými soudci, A ještě méně zná svět, který se domnívá, že tolik zná minulost z toho, co se nazývalo nocí Astartinou, bakchanálií a saturnáliemi. Býval jsem aranžérem těchto velkolepých slavností a císaři i králové byli se mnou spokojeni. Ale nejvíce byly spokojeny ženy, jež byly původem, obsahem i dokumentem veškerých rozkoší. Dával jsem jim arci prospěšné rady a poučení, ale věřte mi, že mne často překvapily nápady vlastní invence, za něž bych se byl právě tak nestyděl, jako ony se nestyděly. To byly noci, v nichž všechny smysly byly jediným společným nástrojem rozkoše, kdy všechny nervy zpívaly zakázanou píseň a všecka těla hořela tímže plamenem. A ženy vrhaly se do boje lásky, tak jako harcovníci vrhají se v bitvu, útočily s divokou sveřepostí a nešetřily přemožené. Milostná esence jejich těl naplňovala vzduch a muži, šílíce vášnivou touhou, stali se dravci, kteří zabíjeli nikoli z potřeby, ale z rozkoše tak, jak tomu chtěly ženy. Oh, škoda těch krásných, zlatých dob!“

Mefisto sklonil hlavu a jeho obličej zesmutněl. Za okamžik však opět pokračoval: „Jste na tom špatně, vy dnešní papíroví hastroši – kteří nejste ani dobrodružnými rytíři, ani potulnými básníky, jež jsem miloval. Přecpali jste se učeností, nasolili jste se důstojností a nepálí vás vzpomínky žhavější červencového slunce.“

Slza zatřpytila se v jeho levém oku, již rozzlobeně setřel a zvolal: „Sakrblé! Ta zatracená melancholie je mi protivná a vyvolává slzy, jež jsou výhradním produktem žen.“

„Je mi vás líto, příteli!“ soucitně šeptal Kment.

„Líto? K smíchu! Lítost je příznakem agónie a tak daleko ještě nejsem. To mi tak ještě scházelo! Výlupek slabosti mne chce litovat. Jeden z těch, kteří jsou jen mluvícím žaludkem a množí se pouze z mé vůle k udržení druhu, který už vlastně dávno patří do lihu. Vy mne chcete litovat?“

„Ano!“

„Mlčte!“ rozkřikl se Mefisto, „chcete-li něco dokázat, tedy nejdříve pověste svou zbabělost a potom sebe. Anebo – řekněte – jste schoopen na křídlech fantazie doletěti k zenitu?“

Kment hleděl v obdivu na Mefistu, jenž seděl před ním a díval se na něho zářícím zrakem.

Mefisto povzdechl a, vznícen myšlenkou, hovořil: „A byli tací lidé, kteří nastavovali duše paprskům hvězd a rozuměli vesmíru. Znal jsem lidi, kteří s jásotem letěli za fantomem, neváhali dát život za dívčí pohled a nedali lístek vavřínu za pytle zlata. Nu – jakáž pomoc, ubožáku. Prospěji ti jinak, když už jsem zde. Potřebuješ-li protekci u některého sekretáře politické strany, anebo ředitele nemocenské pokladny, kteří teď řídí svět, řekni – jsou to vesměs moji lidé. Nechceš? No, no! Nebud' uražen, kamaráde. Nuže – uděláme smlouvu. Nechci tvou duši, již snad časem nějak zhodnotíš – ale dám ti rok nádherného života, v němž se ti všechno splní, cokoli si budeš přát – za tvoji krev.“

„Moji krev, pravíš?“ ulekl se Kment.

„Ano. Potřebuji časem několik tekoucích rubínů lidské krve k získání nových sil – chceš?“

„Ano,“ odhodlaně zvolal Kment.

„Upozorňuji tě, že tyto rubíny znamenají tvůj život, jehož sílu získám, umyji-li se ve tvé krvi. Podepíšeš smlouvu? Souhlasíš?“

„Souhlasím!“

„Tak se mi líbí!“ zvolal Mefisto, vytrhávaje ze svého klobouku jestřábí pero.

Obnažil rámě Kmentovo, jež tento k němu vztáhl z kruhu, vyňal z kapsy bílou blanku papíru, podal ji Kmentovi i s perem, jež dříve lehce vbodl do jeho ruky, a diktoval: „Za rok a den patří moje krev majiteli tohoto zápisu. Zdeněk Kment.“

Mefistofeles přečetl pozorně zápis, složil papír a mluvil: „Odebeř se na lože, příteli. Až slunce vzbudí den, budu státi u tvé postele, abych plnil všecka tvá přání, nechť tato jsou jakkoli podivná a zdánlivě nemožná, neboť neznám nemožností a splním všecko ihned a dokonale.“

Vsunul zápis pod kabátec, pozvedl kordem cíp svého pláště, přešel k místu, kde se byl objevil, a Kment viděl, jak se ztrácí, zdrobňuje a mizí, a slyšel pak již jen jakoby z dálky hlas, volající k němu: „Jsme svými – pamatuj!“

Kment rozsvítil opět světla, vypil sklenku vína a za okamžik vešel do své ložnice.

Naposledy ještě se podíval na růžovou skvrnu v zápěstí, zhasl a ještě v usínání slyšel poslední větu satanovu: Jsme svými – pamatuj!

Dům plesu

Pověst o Kmentově finančním ztroskotání nesla se Prahou rychlostí vichřice a všichni včerejší přátelé již předem zapínali kapsy, pro případ, že by snad nešťastného bankrotáře napadlo odvolávat se na dávné přátelství, aby z nich vyeskamotoval nějakou půjčku.

Ze štědrého kavalíra stal se rázem marnotratník, z milého spolčenika domýšlivý nafoukanec, z obratného finančníka hazardní hlupák a někteří zvláště dobří přátelé nepochybovali, že se dostane do kriminálu, a neopomněli dodati, že mu to patří. Ženy, jež dosah finanční katastrofy buď vůbec nechápou, anebo ohromně přeceňují, politovaly krásného elegána, jenž byl touhou jejich těla, pokud byl ozářen plným leskem luxusního muže, a zajímaly se více o to, kdo bude nyní milencem Heleny, než o osud Kmentův, neboť nepochybovaly, že s finanční prohrou musí souviseti také prohra srdce, jež u nich bylo v těsném spojení s blahobytem.

Netrvalo dlouho a Kment byl zapomenut muži i ženami, neboť neobjevoval se ani na korze, ani v kavárnách a noviny o něm nepsaly, z čehož se dalo souditi, že se ani nezastřelil, ani není ve vězení.

Zavřela se voda, vlny se utišily a nastal klid.

Zájmy se jinak zkřížily, směr tužeb se obrátil jinam, poměry několika lidí se nepatrně proměnily a cirkulace života pokračovala.

A tak vyplouváme na povrch a mizíme všichni a jen hlupáci a domýšlivci se domnívají, že stroj nepůjde a přestane fungovat, nebude-li v něm jejich kolečko.

Ale ústrojí života je podivuhodně sestrojené k stálému chodu a nepřestane ve své funkci pokračovati, i když vypadne součástka, jež se jmenuje Napoleon, Bezinka nebo Čingischán, a nezná ani pojem autority, ani galantnosti a všichni nesmrtelní jsou mu jenom dočasnými, a proto smrtelnými.

Snad myšlenka a dílo přetrvají o vteřinu svého původce, ale jeho cena klesne na nulu pod hrobníkovou lopatou, anebo vyřazením osobní účasti z celkového rámce denního zápasu, k němuž se někdo odhodlá dobrovolně, anebo k němuž je okolnostmi donucen.

A přece vždycky je na světě někdo, jenž se zajímá dál o zmizelé kolečko a je k němu připjat svým myšlením a konáním.

Tak tomu bylo i v případě Kmentově.

Nebyl to ovšem František Břemeno, jenž se zajímal o svého bývalého pána. Neboť František byl člověk velmi věčný, jenž řešil život jen v denním poměru k sobě, a proto učinil to, co musí učiniti člověk jeho druhu. Když prospal dopoledne po dni, v němž se rozešel se svým zaměstnavatelem, a zjistil, že jeho byt je dobře uzavřen, jmenoval se pánem opuštěné kuchyně a jejího příslušenství a jako takový snědl a vypil část zbytků ze včerejška. Odpoledne prodal revolver uzmutý pánovi a shledal, že jsou vyrovnáni. Večer se sešel s Bertou Veselou a po krátké procházce zavedl ji k sobě, aby splnil slovo a naučil ji tomu, čemu jí matka naučiti nemohla, a Berta projevila tak značnou chápavost, že byl nadšen a odměnil ji lahví dobrého tokajského vína ze své tajné zásoby pod postelí, jež byla Bertinou učebnou. Když pak Bertu doprovázel domů, dověděl se od ní, že u firmy Snaživec a spol. je uprázdněno místo kancelářského sluhy, a to byla druhá etapa jeho lásky – stal se druhý den Bertiným kolegou, neboť jeho vyřídilka odpovídala požadavkům šéfa firmy Snaživec a spol., Praha, Karlova třída 54.

Ani Helena, ani důvěrní přátelé Kmentovi nestarali se o tohoto. Četli sice asi tři dny pozorně v novinách rubriku sebevraždy, ale když se v ní jeho jméno neobjevilo, cítili se zklamanými a zdálo se jim, že jsou podvedeni a že skoro mají právo opovrhovati mužem, který v tak důležité věci nedrží slovo. Budoucí politik, Marek, byl dokonce tak rozezlen, že zašel do divadla k Heleně a vyzval ji na společnou večeři, při níž se mu Helena přiznala, že to byl u ní pouhý flirt, že Kmenta nikdy ráda neměla a že jejich styky byly jen

platonické, což potvrdila, když jí Marek zaručil dobré referáty ve svém časopise, tím, že dovolila, aby spolu zůstali do rána, kterýž čas věnovala přesvědčování, že on se jí líbí více nežli kdysi Kment.

Na zmizelé kolečko, které se jmenovalo Zdeněk Kment, vzpomínaly zato velmi intenzivně dvě ženy, matka s dcerou, které bydlily v tomže domě jako on, pouze o poschodí výše, ale tak, že z okna jídelny Kmentovy bylo viděti okno plné azalek a pelargonií, okno, jež bylo zrakem pokoje obou žen, za nímž byla ještě kuchyňka, což dohromady bylo celým jejich příbytkem.

Toto miniaturní království obývala paní Marie Šohajová, vdova po oficiálovi se svou dcerou Lucií a jenom to, že byly obě velmi skromné a pracovité, umožňovalo, že stačila skromná penze k jejich existenci, ale tak přesně, že kdyby rok měl míti o pět dnů více než tři sta šedesát pět, musily by obě ženy těch pět dnů sytiti se vodou a vzduchem, což nestačí ani závojnatkám a tím méně ženám, i když jsou tyto skromnými a pracovitými.

Paní Marie Šohajová byla z onoho vzácného rodu žen, jež marně mužové hledají. Byla jemná a plna citu, něžná a vzdělaná a její obličej stárnoucí madony prozrazoval stopy žalů a hlubokých utrpení.

Ve dvaceti letech provdala se za prvního muže, jehož měla ráda, a prožila s ním několik roků štěstí, jehož květem a vyvrcholením byla Lucie, nejkrásnější dítě venkovského města, v němž žily tehdy tyto dvě ženy s otcem, který obě šíleně miloval.

A tento milující a milovaný muž se při jakési soudní komisi nachladil, dostal zdánlivě nepatrnou angínu, ale když tato poplašila jeho dávno choré srdce, spojily se tyto dvě choroby v nebezpečný celek, jemuž marně čelili lékaři a jemuž neodolal oficiál Šohaj. Po jeho smrti zůstala těžce raněná žena s dítětem opuštěna a přesto, že dosti mužů zatoužilo nahraditi Šohaje, rozhodla se zůstati věrna jeho památce a zapřít v sobě hlas, jenž volal po lásce a šeptal, že život jde přes mrtvé a že nikdo nemá se brániti štěstí, jež je mu určeno, jako pokračování onoho, jež zaniklo.

Když pak vzdálený příbuzný nabídl jí byt v Praze za to, že v domě dohlídne a bude ho zastupovati, uvítala nabídku s radostí a odstěhovala se do Prahy.

Tam zmizela jako kapka v moři a nebyla ani předmětem obdivu a nabídek, ani obsahem řečí a mohla se s celou péčí věnovati výchově malé Lucie.

Tak žila v tomtéž domě a bytě již patnáct roků, batikovala v prázdných chvílích pro velkou firmu a časem z něžné matky stala se nerozlučnou společnicí dospělé dívky, jež absolvovala průmyslovou školu, učila se řečem, zpěvu a hře na klavír a milovala matku tak, jako tato ji, a byla šťastna v opuštěném arkýřovém pokojíku za svými azalkami a pelargoniemi.

Lucie byla z těch dívek, jejichž podivuhodnou krásu mužové zpravidla nepozorují, jsouce upoutávány vším lesklým, nápadným a v oči bijícím, a tak pozbývají schopnosti viděti jemné, něžné, cizelované a delikátní. Šatila se prostě a vkusně, milovala střízlivou eleganci barev i střihů a její hlava byla dokonalým arcidílem pro umělce, ale nepozorovatelnou pro lovce žen. Bohatý, plavý vlas, jenž rozpuštěn byl dlouhým jiskřivým závojem, skrýval jednoduchý klopený klobouček, její bílorůžová pleť ozařovala klasické rysy obličeje, rty, vytvořené kouzelníkem vzácných linií, měly v barvě tón mánesovské červeně, jenž dominoval zmírněně také na lalůčkách drobných oušek a nad jemně se klenoucím nosíkem s chvějnými nozdrami planuly z dlouhých řas oči, naplněné nebeskou modří, jíž přijímá obloha jen za letních jiter na horách, jako svůj nejvzácnější šat.

Tyto dvě ženy, aniž spolu o tom mluvily, vzpomínaly Zdeňka Kmenta.

Paní Šohajová převzala asi před dvěma roky k doporučení domovnice dohled nad jeho bytem a jednou týdně dělala v něm generální pořádek, aby tak bylo doplněno, co sluha František zanedbával.

Nebála se utěrky ani koštěte, smežčila a upravovala, až nebylo nikde ani prášku a byt dýchal vůní a pořádkem. Byla šťastna, když

byl pak Kment spokojen a poslal jí nejen sjednanou odměnu, ale i srdečné poděkování. Tu mluvívala o něm s Lucií a nepozorovala, jak Lucie poslouchá téměř pobožně, jak její líce se zbarvují a oči se třpytí zcela jinak než obyčejně.

Nemohla to ani pozorovati, neboť neviděla, že v duši jejího dítěte již dávno hoří nepozorovatelný plamínek a že její oči přčasto zalétají azalkami k oknu Kmentovy jídelny a že často vychází z domu jen proto, aby na schodech snad náhodou potkala krásného muže, jímž byly naplněny její sny a jenž ji rozechvíval, když ho potkala, přesto, že on ji nikdy neviděl, jsa buď obklopen společností, anebo v sebe ponořen.

A tak paní Šohajová, jež jako všechny zkušené matky se domnívala, že zná všechna tajemství své dcery, nevěděla a neznala ničeho jako ty ostatní a měla téměř obavu o dceru a její budoucnost, že dosud ani slovem se nezmínila o nějakém muži.

Nevěděla, jak Lucie v čítárně bedlivě prohlíží časopisy, aby našla nějaký příspěvek od Zdeňka Kmenta, jak má ve svém stolku jím vydané tři knihy, jak opatřila si data o jeho životě a jak bedlivě sleduje všechno, co má jakýkoli vztah k němu. Netušila, jakou bodavou lítost pocítí Lucie v srdci, když potká Kmenta se ženami, anebo když některá objeví se v jeho okně, a jak ji trápí, že dosud nikdy se na ni nepodíval. A přece jednou – to Lucie věděla jistě – ji viděl. Potkali se v domovních dveřích, ona se zarděla a polekala a otevřela v údivu své oči a tu jasně pocítla, že jejich oči se setkaly. A když se z dálky ohlédla, viděla, že dosud hledí směrem, jímž odcházela. V té chvíli tak se jí zamotala hlavička, srdce se rozbuchalo a nožky nechtěly utíkat, že musila vejíti do nejbližšího domu a odpočívati, až se vzpamatovala.

Nemohla zapomenouti na ten okamžik, a marně čekala pokračování, jehož si přála a jehož se lekala, ale pokračování se nedostavilo.

Nebyla viděna, nebyla žádána, a tak svítil jen ten plamínek touhy v její duši a kvetoucí tělo jí m zasaženo nebylo. Ošetřovala dál své azalky a pelargonie, hrála své fantazie na klavír a zpívala své písničky, jejichž texty sama vymýšlela, tak jak jí je napovídalo něžnou perutí lásky znepokojené srdce.

Toto tiché martyrium touhy netušila paní Šohajová a přičítala četbě a dospívání změněný obsah písniček, z nichž nyní zaznívala melodie lásky, jež dříve nezněla, a této přičítala zvroucnění hlasu své dcery, o jejíž křišťálové nevinnosti nepochybovala.

Přišla její chvíle – říkala si starostlivě –, kdy chce její srdce své potěšení, kdy dozrávává plod a neví ještě, kdy a kým bude utržen. A tu přála své dceři, aby byla tak šťastna, jako kdysi byla ona, a vytoužený muž aby nebyl pleničem srdcí, ale tím jediným a nejlepším, jakého poznala ona.

Ale marně čekala, kdy se objeví ten, jenž pro svoji radost oloupí ji o útěchu jejího vdovství, marně čekala, až Lucie svěří jí tajemství své touhy, marně čekala na slavný den, kdy tytéž zvony budou vítat štěstí dceřino a doprovázet do hrobu její radost.

Lucie žila tak jako dříve, byla stejně pilná a veselá jako jindy, něžná tak jako vždycky a jediné slovo o muži, lásce a jiné budoucnosti neslétlo z jejích rtů.

Obě ženy netušily změny v životě Kmentově, když tento krátce po své krizi zavolal k sobě paní Šohajovou a žádal ji, aby ona pečovala o jeho byt, neboť František byl se již odstěhoval, a sdělil jí, že sám za několik dnů odjede z Prahy. Zdráhala se sice, ale neodolala jeho naléhání, jemuž pomáhal jakýsi muž, jenž byl přítomen a jenž se jí nijak nelíbil, ačkoli byl velmi elegantní, zřejmě bohatý a mluvil velmi vlídně.

Cítila fyzický odpor k tomuto muži s ryšavě prošedlými vlasy, s ostrým orličím nosem a s očima pronikavě bodavými. I toho si všimla s nelibostí, jak časem cosi skřípne v jeho hlase a že, ač choval se velmi uctivě ke Kmentovi, je přece zřejmě samolibý a pánovitý.

Svolila konečně a toho dne prvně důkladněji rozmlouvala o Kmentovi se svou dcerou, jež přivítala její rozhodnutí s patrnou radostí a vylouvala jí nechuť k jeho příteli.

„Vždyť nemusí být každý zlý jen proto, že nehezky vypadá a že se nám nelíbí,“ říkala Lucie, „a pan Kment jistě dobře dovede voliti svého přítele. A nebylo by to hezké nevyhověti mu, když o to stojí a když to můžeme učiniti. Sama budu pomáhat, bude-li potřeba. A tím spíše až odjede. Vždyť takový opuštěný byt je smutný jako vězení. Samota se v něm usídílí, pavouci zavěsí své závoje a prach pokryje nábytek. Vzduch zetlí a všechno jako by umíralo. Ne – to nepřipustíme. Každý den tam vejdemo, otevřeme okna, dáme květy do váz, očistíme prach, vpustíme na chvíli slunce a tak tam zachováme aspoň zdání života, než se vrátí.“

Tak se shodly obě ženy o svém úkolu a ujal se bytu Kmentova. Kment meškal zřídka doma, přijížděl pozdě v noci v nádherném automobilu se svým přítelem a nikoho nepřijímal ve svém bytě.

Většinu předmětů, jež připomínaly mu Helenu, odstranil a nahradil novými, krásnějšími, na stěny zavěsil umělecká díla nesmírné ceny, podlahy pokryl drahocennými koberci z dalekého Orientu a tak zvolna opatřil byt vkusnou nádherou, jež naplňovala údivem paní Šohajovou i Lucii, jež denně okrašlovala vázy květinami, dbajíc toho, aby nebyla Kmentem překvapena.

Záhy postřehla, že nastaly nějaké změny v životě Kmentově. V okně jídelny neobjevovali se již jiní muži, ani ženy, jež zářily rozmarem a toaletami, a byla šťastna tím, že ani ona, již zde vídala nejčastěji, již se neobjevuje. Neměla ráda tuto ženu, třebaže ji neznala, neboť její smích byl hrubý a dobře si pamatovala, že tato žena Kmentovi tykala, což jí vyloudilo několik třpytivých slzí tenkrát, když ji zaslechla volati: „Zdeňku, pojd' sem ke mně!“ Proč má k ní jít? Proč mu tyká? – říkala si tehdy zarmouceně. Ale teď už byla spokojena. Afektovaná žena již nepřichází a snad již nepřijde – a jistě ji tedy neměl rád, když jí zakázal přístup. A je to dobře, že odjede. Ve světě se zapomíná a do

jeho bytu nevstoupí nikdy nikdo než ona s matkou. Pak, až se vrátí, bude jistě spokojen, že nevejde do ztuchlého vězení, ale domů, do útulného domova, v němž bude voněti čistota, jenž bude plný květů a snad se zeptá, čím ruka ty květiny sem dávala.

Ale také ostatní město povšimlo si Kmenta, když se znovu objevil v ulicích v autu zcela nového typu, jehož karosérie a celá výprava vzbuzovala poplach mezi majiteli aut a obdiv u těch, kdož tyto služebníky přepychu pouze pozorují s tichou závistí. A když společnost v Autoklubu, u Lipperta a v kavárnách zjistila, že jeho tobolka je plna bankovek, že znovu zahájil burzovní činnost, zatočila se opět po příznivém větru a zahrnovala jej pozorností a pozvánkami, jako by nikdy neměl černý bod ve své kvalifikační tabulce. Kment však s ironickým úsměvem odmítal novou gloriolu buržoazní popularity a choval se odměřeně k projevům obnoveného přátelení.

Pravou senzaci však budil nyní mezi ženami. Pověsti, jimiž byl obestřen a v nichž hlavní roli hrál groteskní večer na rozloučenou, revolver, opuštění napálenou Helenou a útek podvedených přátel, daly mu parfém tajemné dráždivosti, jež na ženy působí jako na včely pach uštvaneho koně, a tyto milenky senzací a vzrušení, dříve jen toužící, nyní prahly po hrdinovi dne, krásném a zajímavém, a jeho auto i byt byly stále hledanými těmito lovkyněmi výstředního.

Pošta přinášela něžná pozvání do budoárů i lóží divadel, ale Kment nechával je bez povšimnutí, pamětliv krutého omylu srdce s Helenou.

A tato Helena byla právě mezi těmi, kdož byli nejvíce překvapeni obratem, jaký nastal v situaci Kmentově.

Zprvu nechtěla uvěřit, ale když sama se přesvědčila o skvělém autu, bankovním kreditu a nákupech Kmentových, zuřivě zahrnala Marka i Pinku, kteří se s ní stýkali po rozchodu s Kmentem, a napsala kající list Kmentovi, v němž své jednání odsoudila a zapřísahala se, že nemůže žít bez něho, že ho vždycky milovala a nikdy nezradila.

Kment ukázal list svému společníku, jehož představoval nyní všude jako pana Fellesa, hospodářského konzulenta republiky Tabacos a tento s úsměvem stočil list, přiložil k ohni a zapálil jím Kmentovu cigaretu. „Nikdy se nevracej,“ pravil rozsmávaně Mefisto, „k doutníku, který jednou uhasl. Zapáchá a nedělá již nikdy dobrotu. Neříkám ti, s kým spala v oné tragické noci, ale říkám ti, že nebyl jediný, s nímž od té doby na tebe zapomínala. Chceš-li ženu, pokyň, a ať je to kterákoli, bude tvojí. Máš-li jako každý demokrat choutky aristokratické, dám ti arcikněžnu, nebo královnu. Máš-li jako umělec choutky výstřední, dám ti buď pannu, anebo kvočnu z tajného nevěstince, neboť jedna ještě neví a druhá už neví, co je to milování, a proto u obou budeš milovati jenom sama sebe. Máš na vůli volit stáří, rasu, vyznání, či míšenku, urči si váhu, velikost a sílu, temperament, zbarvení a všechny stupnice rozkoše budou ti poskytnuty v originále. Ale nakonec poznáš, že vždycky prohraješ, pokud budeš milovati kvůli ženě, a že jen tehdy budeš imponovati mým dcerám, když z nich učiníš poslušné nástroje svých choutek a budeš hledat zdroj rozkoše v sobě a nikoli v nich tak, jako to činí ony, jimž je rozkoš životním účelem a ne sladkým intermezzem životního zápasu.“

Tím byla věc Helenina vyřízena nadobro, a třeba Kment dosud nemyslel na jinou ženu, zapomínal rychle na Helenu, jež mu opravdu připadala podobna smotku doutníku, jež mu vypadl do prachu ulice a jež není možno poznovu zapáliti.

Kment se rozhodl, že podívá se trochu do světa, a ples Národní besedy měl býti jeho posledním dnem v Praze. Měl mnoho vzpomínek na minulé plesy této korporace, v níž býval členem pořadatelského výboru, a tak jako nezapomíná žena nikdy na svoji první lásku, tak nezapomíná muž na první ples, jež pořádal a jehož erotické i finanční úspěchy přičítá hlavně sobě.

A jemu byla Národní beseda takovým slavnostním vstupem do života, kde prodělal svůj křest ohněm, v němž tehdy poprvé ztratil srdce, ale získal pověst muže společnosti.

Bylo mu ovšem trochu směšné toto vzpomínání z mládí, toto kouzlo minulosti, v němž hrála roli mladá holčička, jež je sama dnes lady patronès Besedy, a rád jí prominul, že se provdala za jiného a že má dnes několik dětí, ale tehdy byl on tím šťastným vyvoleným a usínal s růží, již mu věnovala, jako mladý bůh, opilý láskou a slávou.

Přesunul sice dávno své zájmy jinam tak, jak rozvoj jeho bytosti přikazoval, poznal již mnohé nové slasti duševního i fyzického rozmachu, ale v této chvíli překlenul řadu let a chtěl okusiti vůni prostředí svého mládí, vzpomínkový dotek jinošství, doufaje zapomenouti doby, jež naplnila jeho číši jedem, zmalátnila jeho tělo a znečistila jeho duši.

Ochutná čistotu minulosti a půjde do světa.

Podívá se ostrými skly do hlubin nepoznaného, aby viděl lidi v zrcadle pravdy takovými, jakými vskutku jsou, se všemi stíny i světlými, a uvidí život promítaný na desce nefalšované skutečnosti, aby poznal v kaleidoskopu jediného roku všechny blaženosti i hrůzy věku.

A pak – říkal si – jistě už nesejde na tom, co pak. Kdo poznal všechno, nemůže již doufat, kdo pozbyl všeho, nemůže ztratiti ničeho. Zhasnutím světla, jež ukazuje v budoucnost, stává se tma přítomnosti zdoluhavou smrtí, jejíž zkrácení je vykoupením a snadno je zúčtováno s imaginárními pojmy problému života, v němž láska a sláva jsou nejvyššími cíli, ale zrada a zklamání jejich nejčastějšími zástupci. A on? Usmál se sám sobě, vědom zlomení perutí svého ducha, vědom ubití svých citů a osudného prázdna, jež bylo v něm i kolem něho. Jest tam, kde jest – na prahu ohnivého víru, na hranici zla, jež stalo se poslední etapou něžného iluzionisty, jenž toužil svůj život naplniti nesmrtelnou krásou a rok, jenž mu zbývá z milosti satana, chce míti jediným velikým dnem poznání. Chce poznati svět, třeba již nebyl z tohoto světa, aby odešel do neznáma, zbaven iluzí o něm.

Domyslí ve chvíli, kdy auto zastavilo před skvěle ozářenou budovou Reprezentačního domu.

Šofér otevřel dvířka karosérie a Kment vystoupil, následován Me-fistem, jenž seděl mlčky po celou cestu v pozadí automobilu, neruše myšlenky mladého muže.

Oba muži nevěnovali pozornost davu, jenž obklopoval vchod, prohlížel bohaté toalety dam a sledoval je lačnými zraky, jakými hledí vyhoštěnci do brány ráje, kam mají přístup pouze vyvolení, a vstoupili do budovy.

Nová i stará buržoazie republiky byla shromážděna ve všech místnostech domu a včerejší proletáři mísili se v pestré směsici se včerejšími aristokraty, neboť stejně rychle jedněm hřebínek narostl, jako druhým se snížil, a tak sešli se na rovníci demokracie, jež stala se všeobecně používaným závojem nivelizace.

Byrokrati s tradicí Vídně nijak se neodlišovali od byrokratů převratových a všichni dávali přednost šampaňskému před vodou a vznešenému lenošení před numerem exhibiti.

A dámy, jež včera ještě byly skromnými stenotypistkami a pracovitými hospodyňkami, dokonale již pochopovaly slast butonů, nahých ňader, hedvábných punčošek a vábného flirtu, aby se vyrovnaly těm, jež s těmito doklady domnělé vznešenosti se narodily, a tak vše splývalo, že člověk, neznalý osob, mohl pozorovati než výsledný zápas principu plesů: lov mužů a lov žen.

Hudba hrála rozechvěné shimmy, jehož klouzavému rytmu, plnému nápovědí mírné smyslnosti, odpovídala těla, spojená něžnou křivkou, a bílá lýtka žen svítila na temném pozadí černých kalhot a boky se šinuly ve vlnitém tempu, jemuž ňadra odpovídala, zatímco pohledy a úsměvy se nalézaly a doplňovaly mluvou tančících těl sladkými přísliby.

Jaký div, že záhy pohledy se staly vroucnějšími, slova významnějšími, úsměvy něžnějšími, přimknutí těl těsnějšími, ňadra rozechvělejšími, boky vyzývavějšími a stisky rukou důvěrnějšími, když smyslná vlna tance a hudby prostoupila sál i krev tančících a důtklivě zvala k ochutnání rozkoše?

To všechno arci neviděli rozšafní otcové, stojící ve skupinách v kuloáru, ani matrony, klepající v ložích, neboť pro ně finanční transakce, korupční aféry a kritika toalet byly vlastním programem večera.

Tančící na revanš nestarali se o ně a sprádali sladké svazky těl, aby příští dny vyplnily, co dnešek přislíbil, a den, hodina a číslo domu staly se osou konverzace, jež jindy mluvívala o počasí, divadle a přírodě. A panenky pamatovaly si dobře tyto číslice a v pauze si je zapisovaly do svých zápisníčků, aby si je během týdne nepopletly. Mužové pak stejně pečlivě rozvrhovali svůj repertoár, aby se nesešly dvě v tutéž hodinu, což je dovoleno jen tehdy, přejí-li si to ty dvě samotny, v mimořádném záchvatu komunismu.

Výboři plesu, lady patronnes a oficiální reprezentanti Národní besedy dělali honéry, usmívali se šťastni úspěchem a přijímali blahopřání svých známých, neboť plesovému výboru je vydařený ples tak významným dnem jako generálovi vyhraná bitva, a snad je to jen proto, že tak málo kdy se ples vydaří a bitva vyhraje.

Kment a Felles povečeřeli a zúčastnili se toho, čemu se říká zábava a co je pouhým planým mluvením tu a tam, plýtváním frázemi, při nichž se nemyslí, a zdvořilostmi, na nichž nezáleží.

Neboť čerta je panu Brnkačkovi do toho, co dělá žena pana Trumpetky, panu Nosánkovi nesejde na tom, co dělají děti paní Kapesníkové, a přece vyslechnou, co pan Našpulený říká paní Tělnaté.

A tak také Kment musil vyslechnouti padesát povídaček o ničem a říci dámám, s nimiž musil mluvit, tucet impertinencí, jež kvitovaly jako poklony.

Kment byl rozladěn tím, co nenalezl. Jeho sen o vzpomínání, jeho touha po dotyku mladosti se nesplnily a všechno se mu zdálo nechutné, povrchní a hloupé, co dělali a povídali mladí, a drzé i ošklivé, co dělali staří, neboť si neuvědomil, že se již nedívá zrakem optimistického blouznivce, ale ocelově tvrdým zrakem Mefista. A tento nesoulad mezi duší, která toužila mladě a krásně, a rozumem, který viděl tvrdě a pravdivě, působil na náladu Kmentovu a nedal mu

okusiti ani pŕvabu toho, co nebylo, ani vychutnati pŕvab toho, co jistě tady kdesi bylo, ale co našli a vzali ti, kdož neztratili dosud rŕžovė brýle iluzí, jeŕ jsou dárceŕ okamŕžitých slastí.

Hovořil o svém zklamání s Mefistem, důvěrně zavěšeným v jeho rámě, cestou k zpola otevřenému salonu, jeŕž tvořil jakýsi pŕedvstup k hlavní dvoraně a k němuž se sestupovalo širokým schodištěm.

V této místnosti bylo několik dvojitých sedátek, oddělených pal-mami, a na jednom z nich bavil se Pinka s dívkou, již můžeme nazvat Dcerou své matky.

„Nezapírám, slečno,“ mluvil Pinka, pohrávaje si s vějířem dívky, „že kdyby měla být volena královna plesu, můj hlas by jistě patřil vám. Ne proto, že jste nejkrásnější, ale proto, že tuším ve vás jistě pŕvaby, pro neŕ muži nemají dostatečné pochopení.“

„A tyto pŕvaby?“ smála se Dcera své matky. „Ty mně neprozradíte? Je přece možno, že je neznám.“

„Žena zná vŕdycky celý arzenál své krásy a nikdy nečeká, až námi bude některá z jejích útočných zbraní objevena. Není také mým zvykem chváliti samozřejmé hodnoty. Bylo by dokonale naivním říkati vám, že máte podivuhodně zářící oči, že máte alabastrová rama –“

„Vidíte, že lichotíte,“ zardívála se dívka.

„Nikoli, nelichotím, ani když říkám, že máte dráždivě bílé ruce a horké, smyslné rty.“

„Víte to tak jistě? Nepamatuji se, že byste je byl kdy ochutnal.“

„Tuším to – stejně jako tuším sladké hrozny vašich prsů a lahodu vašich boků, a přece nepochybují, že se nemýlím a že vaše tělo je zázračnou pokladnicí krásy.“

Dcera své matky položila Pinkovi ručku na ústa, a když ucítla něžné polichocení rtů, zašeptala: „Mlčte!“ A pak, klopíc zrak, po chvílce dodala: „Slyšela jsem – že jste – že jste – velmi nemravný. Je to pravda?“ Podívála se na něho zpod dlouhých řas a nečekajíc jeho odpovědi,

řekla: „Jste! Jistě jste! Poznala jsem to – z jemnosti, s jakou jste políbil mou dlaň.“

„Ne. Nejsem,“ šeptal Pinka – „nechcete-li tomu.“

„Ne?“ opakovala dívka zklamaně. „A Jetty říkala, že jste děsný!“

„Totiž, nevím, co slečna Jetty považuje za nemravné.“ Naklonil se k ní a sevřel její paži. „Jde-li o vás, nemůže býti nic nemravného, protože musí býti všecko příliš krásné. S vámi byl bych schopen všeho, co jste nikdy nepoznala, všeho, co nazýváme nejvyšší slastí.“ Políbil její rameno a dodal: „Všeho, co neposkytují mladí muži, kteří nikdy nechápou tajemství lidsky dokonalé vášně, ani krásu ženy.“

Podíval se na ni s vyzývavou vášnivostí a dodal: „Chcete to všechno poznati ještě dnes? Chcete – ďábelskou hostinu rozkoše ještě dnes? Chtějte, Stello, chtějte!“

Dcera své matky poslouchala vzrušena a skoro bázně pak řekla: – „Ještě dnes? Jak by to bylo možné?“

„Jak?“ usmíval se Pinka. „Velmi jednoduše. Ztraťte se za hodinu mamá, sejděte do šatny, kde vás budu čekati s pláštěm a závojem. Sedneme do auta a za tři minuty jsme v mém bytě. V půlnoční pauze budeme zpět a nikdo nebude tušiti ničeho.“

„Mám strach – ale bylo by to krásné – ohromně krásné,“ šeptala dívka.

„Jistě. Budete mít originálnější vzpomínku na tento ples než všechny přítomné ženy dohromady.“

Dcera své matky dívala se na Pinku pohledem, jenž souhlasil, ale houpajíc se na sedátku šeptala: „Ne, ne, ne!“

Nepozorovali, že Kment a Mefisto stáli několik kroků od nich, zakryti palmou.

Pinka sevřel obě ruce dívčiny a vtisknuv krátký polibek mezi sevřené ručky, šeptal: „Prosím!“

„Snad,“ odpovídala dívka, prohnouc se vášnivou vlnou, „snad – ale přijdu-li, pak musíte být strašný! A teď jdu k mamá!“ Povstala,

ale Pinka nepustil její ruce, a tak její ňadra dotkla se jeho rtů, jež šeptaly: „Přijď!“

Pustil její ruce a usmíval se na ni, jist svým vítězstvím.

„A kdybych nepřišla?“

„Znáte Lotty Salavovu?“

„Znám. Proč?“

„Čeká, až ji pozvu.“

„Lotty? Ta nestyda! Ta? Fuj! Čekejte na mne!“

„Ano. Za hodinu.“

„Přijdu,“ řekla již zcela rozhodnuta a odcházela.

Pinka se díval za ní, šeptaje k sobě: „Přijde zcela jistě – je vyhráno. Nebezpečí konkurence působilo dobře.“ V tom okamžiku upozoroval Kmenta, jenž se blížil k němu, a jako by se nic mezi nimi nebylo přihodilo, volal: „Ah, pan Kment! Zdá se, že jste tehdy s tím revolverem přece jen žertoval – že ano?“

„Ano, a žert se podařil,“ smál se Kment, „neboť není nad povedený žert.“

„To říkám také,“ souhlasil Pinka; „život je velmi veselou komedií.“

„Komedií s loutkami, že ano? A loutky budou vždycky na světě. Podívejte se, příteli,“ obrátil se k Mefistovi, jenž se přiblížil, „to je pan Pinka, o němž jsem vám vyprávěl – můj bývalý přítel.“

„Proč bývalý?“ překvapeně zvolal Pinka. „Já vás přece stále obdivuji.“

„Lidé, kteří nás obdivují,“ řekl jízlivě Mefisto, „jsou skoro tak nepřijemní, jako ti, kdož nás příliš ignorují.“

„Týká se to mne?“ ohrazoval se Pinka.

„Nikoli – abych se vám přiznal, pane, zdá se mi, že vás ani nevidím. Stává se mi totiž – a je to snad jen zraková porucha, že jako v zahradě nevidím shnilá jablka, tak nevidím některé lidi.“

Pinka vycítil hrot věty a řekl pohněvaně: „Mám vám poslat svědky?“

Mefisto se usmál a odpověděl: „Jak vám libo. Nebojíte-li se zákona tak jako já, nabídněte mi souboj. Ale učiníte-li tak, přijdou moji svědci půl hodiny před dnešní půlnocí do vašeho bytu.“

„V tu dobu nejsem doma,“ oponoval Pinka.

„I budete doma,“ smál se Mefisto, „zcela jistě.“

„Dovolte? To musím snad já vědět.“

„Dovolím, ale doma budete a řeknu vám také s kým. S mou dcerou.“

„S vaší?“ žasl Pinka. – „Jak tomu mám rozumět?“

„Jak chcete. Všecky dívky jejího druhu jsou mými dcerami. A jedna z nich dnes bude s vámi.“

Pinka se vzpamatoval, usmál se a odcházeje, řekl s nuceným smíchem: „Zdáte se býti dobrým humoristou – nehněvám se proto na vás a odpouštím vám.“

„Velmi laskav!“ smál se Mefisto.

Pinka se uklonil a odcházel ke dvoraně.

Mefisto díval se za ním a řekl: „Je to dareba, který má vytrřibený vkus. Nepije ředěné likéry a sahá hned k esencím, aby měl zboží nefalšované.“

„Jak jsi to myslil s tou dcerou?“ tázal se Kment.

„Vidím dál než ty, filozofe,“ odpovídal Mefisto. „Požívačný dareba ukořistil jednu z těch, jež milují těžkou vůni neřesti – a mnohé tam nahoře ve dvoraně jsou jí podobny. Ty všecky a podobné jim nazývám svými dcerami. Krásné ženy – a tyto ženy bývají krásné – jsou ozdobou mého království a v den velikého soudu bude peklo nádhernou zahradou a nebe ubohým šedivým sirotčincem. Ten stařec pochopil to, co jsi nepochopil ty a co je podmínkou životosprávy mužovy: Žena budiž vždycky vteřinovou rozkoší muži a nikdy hlavní událostí osudu. Sice ho spoutá, vysaje a vyhodí na smetiště. Učíš se hleděti, příteli, a proto pamatuj, že rub života je pravdivější nežli jeho líc. A hleďme – podívej se na schodiště – znáš tu dámu?“

„Zajisté,“ odpovídal Zdeněk, „je to předsedkyně ligy mravnosti a filantropické společnosti. Říká se, že je to velmi vzorná žena.“

Mefisto se usmál a tiše mluvil: „Vzorná po celý týden, středy vyjímaje, neboť ve středu nebývá viděna ve společnosti. Nemůže být viděna, neboť tráví svá středeční odpoledne ve svém druhém bytě, kde se koupe v mléce, prosyceném voňavkami, kde se obléká do drahocenného prádla a županu z krepdešínu a kde pak se s eroticou šíleností třicetileté ženy vrhá do náruče svého milence, rafinovaná a sveřepá, jako ženy dávného Egypta. Je to odpoledne kruté, nahromaděné vášně a žádný milencův čin není dostatečným její plamenné touze, neboť ví, že její slunce se naklonilo a že každou hodinu musí učiniti rokem. Ten vyschlý byrokrat, co jde s ní, marně se po ní pachtí, neboť je to ubohý trulant, který nechápe, že hodně peněz je tolik jako málo let a že na lásku z pouhé filantropie kašle i kostelníkova babička. Sedněme si a nechme si sehrát několikaminutové divadlo.“

Usedli pod palmy, zapálili si cigarety a poslouchali.

Do salonku právě vstoupila předsedkyně ligy mravnosti, oděná v černou róbu bohatě krajkami zdobenou, jejíž jediným jasným bodem byla krásná brilantová brože, osvětlující perlový náhrdelník, zdobící mocnou šiji dámy, již doprovázel drobný človíček, jehož znal Kment jako sekčního šéfa ministerstva sociální péče.

„Naše komise bude vám velice vděčna, milostivá paní,“ mluvil udýchaně sekční šéf, „a s ní tisíce dítek, pro něž ráčíte tak obětavě pracovati. Velice vděčna.“

„Pracuji ráda pro obecné blaho,“ odpovídala dáma, „neboť je to jediný smysl a účel mého života.“

„Máte zlaté srdce a celý národ vás za to ctí,“ nadšeně deklamoval sekční šéf, nepozoruje, že přišel do salonku mladý muž s monoklem v oku, nedbale si zapalující cigaretu.

„A co pan choť, milostivá paní, nebrání vaší krásné a ušlechtilé činnosti?“ ptal se sekční šéf.

„Nikoli, je šťasten, že může všechen svůj čas věnovati schůzím, klubům a politice, jež jsou jeho potěšením.“

„Jaká to vzácná harmonie!“ obdivoval se hodnostář.

„Ano,“ s líčenou prostotou hovořila dáma, „rozdělili jsme svůj život takto: on všechno získává, já se všeho odříkám.“

Díval se na ni s nadšením a otázal se nesměle: „I lásky? I tu jste opustila?“

„Ano, pane sekční šéfe, má láska nebyla by z tohoto světa – a snad mně bude v nebi nahrazena.“

„Myslím často,“ pokračoval sekční šéf, „velmi často na vás a závidím vašemu choti. Míti takovou krásnou ženu – jaké blaho pak může poskytnouti domov.“

„Máte jistě krásnější, pane šéfe – znám vaši chot.“

„Ta mně nepatří,“ vzdychl, „ta patří společnosti, divadlu, švadlenám a biografu. Doma se pouze převléká a jí.“

„Nu,“ usmála se dáma, „snad vaše paní také doma spí – či ne?“

„Ano, spí,“ smutně řekl sekční šéf, „pro mne pouze spí. Kdybyste však vy byla na jejím místě, milostivá paní –“

„Spala bych jako ona,“ doložila, odcházejíc kolem muže s monoklem, jehož již dříve viděla a před nímž jako náhodou upustila vějíř.

Muž s monoklem se hbitě shýbl a zvedaje vějíř šeptal: „Těším se na středu!“

Sklonila se k němu a berouc vějíř od něho, šeptala vášnivě: „Umírám touhou, Frédy!“

Muž s monoklem předáváje vějíř, řekl korektně: „Prosím, milostivá paní!“

„Kousni mne –,“ vydechla, nastavujíc mu ruku.

Když muž s monoklem tak učinil, obrátila se dáma k sekčnímu šéfovi a řekla se vznešenou chladností: „Doprovodíte mne nahoru, pane sekční šéfe?“

Odcházela, zatím, co sekční šéf vzdychal: „Ona mne nechápe. Je to skutečná svěťice!“

A muž s monoklem šel za nimi a rozhodoval se, má-li jí ve středu předložit k podpisu směnku na dva nebo na tři tisíce.

„Dovedu vás k vaší paní,“ ozvalo se ještě u schodů z úst paní předsedkyně a všichni tři stoupali nahoru do dvorany.

Mefisto podíval se na Kmenta a řekl, zřejmě dobře naladěm: „Tak co tomu říkáš?“

„Čemu?“ tázal se Kment.

„Člověče s mlhou na očích. Což jsi neviděl toho mladíka s monoklem?“

„Viděl – nu a?“

„Nuže, pak jsi také mohl vidět, že v té chvíli, kdy šlechtné předsedkyni ligy mravnosti podával vějíř, smluvil s ní schůzku na středu a byli tak vzrušeni, že jí musil pokousati rámě, aby byla aspoň trochu ukojena. Teď vleče toho starého osla k jeho ženě, jíž není hoden, neboť zatím co on nezískal ničeho, ona nahoře ulovila dva nápadníky. Tak se nyní ve dvoraně veřejně setkává lvice s tajnou tygřicí, přestrojenou za madonu. Vážím si obou těchto žen stejně. Jedné proto, že nasazuje parohy nejen svému muži, ale i svým nápadníkům, druhé proto, že vede za nos celé město a nezapomíná svého poslání býti dokonalou kurtizánou. Mám je rád a jsou obě pod mou tajnou ochranou a propůjčil jsem jim jemný instinkt k výběru milovníků. Je mi jich líto, neboť žena žije zatroleně krátce, nedá-li v plen svá dívčí léta. Dnes mne mrzí, že jsem ženám nemohl prodloužit erotickou kampaň aspoň o deset roků, ale musil jsem tento ústupek učiniti Světlému, který je přítelem zdrženlivosti. Já neznal nikdy podobných skrupulí. Pramen myšlenky zaplavuje ducha a plamen rozkoše tělo a žena potřebuje mužovo tělo víc než jeho ducha. Není sice sama nikdy nasycena, ale je blažena, nasytí-li se muž, neboť cítí, myslí a žije pohlavím. Proto, že tuší ženy, jakým jsem jim přítelem, mne milují – nevyjímaje ty nejpobožnější. Jsou mi vděčné, že nebráním ani rozkladné, ani tvůrčí činnosti jejich těla. Sedám často u jejich lože a učím je katechismu neřesti a chlěpnosti. Probouzejí se pak

mdlé a znavené, ale oči jim hoří, rty se usmívají a boky rytmicky pohupují a jsou ochotny ihned doplnit sen skutkem až do vysílení. Oh, nemám nad ně. Jsou velkolepě drzé a odvážné a nestydaté, a kdyby muži nebyli takovým paragrafovým dobyt看kem, každá z mých dcer byla by ochotna znásilnit svého oblíbence v pravé poledne před hlavní katedrálou.“

Mefisto umlkl a díval se snivě ke stropu. Před jeho zrakem defilovaly statisíce žen krásných a vášnivých, tak jak je vytvořila doba, prostředí a klimat a ty všechny miloval a nazýval svými dcerami. Viděl ty, jež zabíjely, kradly, lhaly, zrazovaly, mučily, lákaly, bičovaly, vysávaly, prodávaly, rvaly a zuřily ve jménu lásky, ve jménu vášně, ve jménu rozkoše a vždycky ve jménu požitku, marnivosti a zisku, neboť krása těla zůstane ve věčném spojení se slzami, konvulzí a zlatem. Viděl ty, jež plakaly, volaly, objímaly a líbaly ve jménu radosti, citů a něhy, za nimiž lež, zoufalství, krutost a zrada posměšně vyplazovaly jazyky. Viděl typy všech národů, a přece nebylo rozdílů mezi nimi, necht' kralovaly na kterékoli straně světa, necht' jejich pleť a chmýří byly jakékoli barvy a necht' lásku si nechaly platit čímkoli. Neboť je stejně drahá slonovina jako eben, hedvábí, jako vlněná plena, brilianty jako střepy skla, hena, jako běloba či betel, rozum jako cit, duše jako tělo a stejně na Aljašce jako na Filipínách, na Jeniseji jako na Žluté řece, na Dunaji jako na Sprévě, na Alpách jako na Himálajích muž platí a dává, co může, a co žena chce, aby domněle slabá přemáhala domněle silného.

Myslíl na ně s rozkoší, tak jako vzpomíná milenec po první noci štěstí, neboť patřily mu rády a ochotně šly do Brány Zla, kde harmonovaly ihned se světlem záhad, muk a temnoty a svoje ponížení přijímaly jako nejvyšší vyznamenání životního díla.

A jako mladý blouznivec, jenž poprvé střemhlav sletěl do propasti rozkoše, aby zápasil s nepřemožitelnými virtuoskami vášně, šepтал zaníceně:

*Ó, ženy krásné, ženy vzrušující
miluji sladký rytmus vašich těl
vždy jinak svůdný a vždy vítězí,
jenž cestou rajskou míří do pekel –
vy děti hříchu, děti mé i boží
necht' dílo vaše daří se a množí.*

*Ve vašich očích světlo záhubné je,
na vašich rtech je příslib krvavý,
v pohárech prsů květ vášně se směje,
když bouří hrozí vaše pohlaví,
než píseň nožek s písni boků splyne,
jež věčně zní a nikdy nezahyne.*

Kment poslouchal udiveně vzrušeného Mefista, jenž skončiv, usmál se a pravil: „Zabývám se, jak pozoruješ, v prázdných chvílích básnictvím. Je to můj koníček, neboť nejen člověk, ale i ďábel má právo zabývat se zbytečnostími. Nebývalo tomu vždycky tak. Toto řemeslo bývalo kdysi božským povoláním a lidé zbožňovali básníky, v nichž viděli zjevy nadpřirozené, patřící do skupiny bohů, kteří vzali na sebe lidskou podobu, aby lidi povznášeli a posilovali. Národové žlutí a hnědí měli neobyčejnou chápavost tohoto řemesla, jež nazývali, dětinové, uměním, a také Itálie, Řecko a Galie dospěli k značné umělosti v tomto oboru. Nebylo slavnosti, kde by toto umění netvořilo hlavní součást programu, ale s úpadkem kultu lásky a hrdinství zaniklo také básnictví. Jakmile mělké mozky, demagogové a pouhé samice dostali se k moci, nahradili básnictví modlářstvím a prázdným ceremoniálem. Místo filozofie ozbrojili se dogmaty, jež vylučují myšlení a poezii vyhodili do chléva. Nepotřebovali ani Ossiana, ani Platona, ani Homéra, ani Virgila, ani Danteho, ani Aristofana a spokojili se s příštípkaři, jejichž básně jsou tak duchaplné jako armádní rozkazy anebo jídelní lístky. Přiznávám se ti, že jsem sympatizoval

s básníky a sám občas vytvořil jejich prostřednictvím povedenou věc. Tak na příklad Lysistrata je mnou inspirována a pro Božskou komedii dal jsem Danteovi velmi důležité informace. Také ve starých Védách a v Konfuciovi mne nalezněš, dáš-li si s nimi práci. A nebylo to bez mého přičinění, že naučili se Číňani tiskařskému řemeslu, když toto zaniklo se zmizením říše Mabu, a také Gutenberg byl mým sazečským učněm, neboť chtěl jsem poznat, co v tomto řemesle dokážou Germáni. Ale odsloužili se mně hanebně, jako každému, kdo jim věří a podá jim prst. Psaní stalo se jim mánií a rozšířilo se jako malomocenství, a když jim skutečnost nestačila, vrhli se i na mne a zkreslili mne, jak náleží. Tato příchyllost k básnictví mně zůstala věrna podnes. Kolikrát se přistihnu, když jdu nafialovělymi oblaky, že si skandují nějakou strofu, anebo si zpívám vtipnou písničku. Lidé jsou hloupí, že nemají dosti smyslu tuto lacinou, a přece krásnou zábavu pěstovati. Tříbili by svého ducha, zjemnili by svou povahu a obohatili by svoji konverzaci, jež je dnes tak plochá a všední jako nebroušená sklenice. Mladí lidé už pomalu neznají, co je to verš, sentence, aforismus, neboť celé dny věnují raketě a kopané, jež jim, mně na vzdory, naočkoval Asmodi, když při mé dočasné indispozici udržoval za mne dohled na zemi. Také biograf je jeho dílem a několik ještě neplech, jichž se chopili lidé, kteří mají vždy smysl pro všecko hrubé, ploché a bezmyšlenkovité. Ten ničema, kdyby mne ještě jednou zastupoval, vzal by jim i smysl pro lásku, divadlo, hudbu a malířství, jež je činí lidmi, a stali by se zase zvířaty, jako byli tehdy před pochodem ledovců. Ale podívej se – tam přichází ta smečka, které jsi říkal přátelé – učiním tě neviditelným, abys mohl vyslechnouti jejich rozhovor.“

Kment se ohlédl a viděl přicházeti Marka, Nováka a Květa, kteří sestoupivše ze schodiště, vstupovali do salonku.

„Před chvílí mi říkal Pinka,“ vypravoval Květ, „že mluvil tady s Kmentem.“

„Je mi nepochopitelné, pánové,“ ujal se slova Marek, „co se to vlastně s tím člověkem stalo. Že byl úplně na mizině, to vím zcela jistě, neboť jak víte, tajemství bank je tak skryté jako tajemství diplomacie. Očekával jsem se vší určitostí, že se zastřelí, jak slíbil učiniti, a zatím se nestalo nic. Naopak – žije si teď jako kníže a takové auto jako on nemá ani ministerský předseda. Ženské se za ním plaší jako posedlé, je zván na všechna vyslanectví, peněz prý má jako smetí – a my tak hloupě se s ním rozešli.“

„To zavínil Pinka,“ zlobil se Novák, „bál se, že ho Kment pumpne, a proto vyjel tak rychle z přístavu a my, hlupci, plavali za ním.“

„Eh, co,“ smál se Marek, „nedělám si z toho nic. Na světě je více hlupáků než jen on – ne? Teď mám právě v kole jiného, a pomůžete-li mi, tak ho roztancuju, že zaručeně ztratí rovnováhu. Potom z něj uděláme frotýrku, již budeme ždímati s náležitým porozuměním.“

„A dobře učiníte, šlechtí pánové,“ ozvalo se za nimi. Ohlédli se a spatřili vyčouhlého muže, jenž se posměšně na ně šklebil a dodal: „Budiž vaše dílo požehnáno.“

Marek, snadno pohněvaný a nedůtklivý, jako všichni politikové, jichž programem má býti klid a rozvaha, zrudl hněvem a ozval se ostře: „Myslíte nás, pane? Kdo jste? Slušný člověk se představuje.“

„Jmenuji se arcí jinak nežli vy a není to pro mne hanbou. Zaměstnáním jsem někdo, jenž vidí a slyší a časem také jedná – stačí-li vám to.“

Marek opáčil stejným tonem: „Jste snad koncesovaným čtenářem myšlenek?“

„Hádáte správně – jsem čímsi podobným.“

„Zdá se, že i mnohá baba se tím obživuje,“ bodl Marek.

„Zajisté,“ smál se Mefisto, „neboť každý vycucává svoji nádobku schopností, jak může a dovede. Vy – na příklad – jste rozeným parazitem. V novinách, v politice i ve společnosti visíte na cizích šosech a do svých podniků můžete a umíte investovati pouze svoji hubu. Váš přítel má schopnost pracovati s imaginárními seznamy abonen-

tů a inzerentů pro zpeněžení časopisů, jež zakládá a prodává. Zato váš druhý přítel investuje organizační talent do obchodních podniků, aby mohl zpronevěřiti vklady svých společníků. A dohromady představujete společnost na chytání hejlů a vran.“

Všichni postižení rudli, a když Mefisto skončil, volali hrozebně: „Pane! To zodpovíte!“

„Ano – jsem *pán*,“ řekl Mefisto hrdě a pánovitě. „Či lépe řečeno, jsem *někdo*!“ Zasmál se a řekl vlídně: „Nebojte se mne, pánové, nejsem ve službách policie, před kterou máte strach. Je mi vás pouze líto.“

„Proč?“ tázal se Květ.

„Jen tak,“ odpovídal Mefisto. „Jste takovými, jakými vás svět potřebuje, a chytrý filuta je méně nebezpečný než natvrdlý hlupák. Jen to mne mrzí, že jste – abych tak řekl, nemaje úmyslu vás podceňovati – diletanty ve svém oboru a netroufáte si na dílo většího slohu. U ďasa – jemuž jste blíže, než tušíte – nač to fušerství? Napněte již jednou línou fantazii, vyzbrojte pružností ducha, vzburcujte odvalu a vytvořte dokonalé dílo. Je škoda, že plýtváte časem na podniky, k jichž provedení by stačil krejčovský pomocník. I podvodník musí míti svůj osobitý styl, aby se mohl státi dokonale nevšedním a nezapomenutelným. A máte přece krásné příklady: Cagliostro, Casanova, papežka Johanna, Pugačev. To si dám líbit! To má fazónu. Nesu hlavu na zlatém talíři k obětování za pěkný šibalský kousek a jdu s úsměvem jako k tanci. Ale takhle? Hanba! Bát se pouhých policistů je ponižující pro mé děti – není-li pravda, Zdeňku?“

Kment přistoupil, chladně si prohlížeje své bývalé druhy, jsa opět viditelným.

„Příteli!“ vykřikl Marek, spěchaje ku Kmentovi, ale Mefisto mu zastoupil cestu slovy: „Dovolte – jeho cesty nemají s vašimi nic společného. Jděte a vezměte si má slova k srdci. Nesbírejte drobečků, ale hleďte se zmocnit celých bochníků, abyste se konečně zasytili a přestali obtěžovati lidi.“

„Pane, jste drzý!“ vykřikl Marek.

„Jak myslíte – ale doporučuji vám, abyste se nerozčiloval a šetřil slovy, jež jsou vaším jediným provozovacím kapitálem. Investujte je na pravém místě a stanete se oporou svých bližních.“

„Však se nám ještě zodpovíte,“ zlobil se Květ.

Ale Mefisto se smál, postavil se do střehu a volal: „A hledme? Kdy? Kde? Ihned? Mám snad vysoukati rukávy? Chcete revolver nebo šavle?“ A současně sáhl do kapsy a zamířil rukou na své odpůrce, kteří ihned uskočili od něho.

„Nebojte se, šlechetni hrdinové,“ smál se jim Mefisto, „mířím pouze pěstí. Nemohu trefiti vaše srdce, neboť jak pozoruji, spadla vám právě příliš hluboko. A teď dost!“ Vztyčil se do hrozivé pozice, napřáhl velitelsky ruku k východu a řekl tónem, jemuž nebylo lze odporovati: „Jděte!“

A síla jeho vůle byla tak mocná, že všichni tři muži sklopili hlavy a odcházeli, poslušni rozkazu.

Mefisto pokyvoval vážně hlavou, dívaje se za nimi, a teprve když zašli, obrátil se ku Zdeňkovi: „A tento plevel, Zdeňku, nazýval jste svými přáteli. Hle, jak jste zevšedňoval ten krásný pojem přítel. Tak vzácný, že i ten, kdo se může pochlubiti stem milenek, nemůže se jím často pochlubiti. Neměl jsem nikdy přítel v pravém toho slova smyslu, ale přece žilo několik lidí, z nichž jsem se radoval, jimž jsem přál a nazýval je svými přáteli.“

„Mohu znáti jejich jména?“ ptal se Kment.

„Znáš je dostatečně, neboť vesměs se stala nesmrtelnými. Tamerlán, Jakub Anglický, Nero, Ludvík Francouzský například, kteří panovali mým jménem, Kleopatra, Theodora, Lukrécie a Kateřina, jež mým jménem milovaly, a Shakespeare, Michelangelo, Praxitel, Goya a Rembrandt, kteří mým jménem tvořili.“

Usedl vedle Kmenta a pokračoval: „Ach, s jakou péčí ostřil jsem jejich meče, pera a dláta, aby dílo mých přátel bylo dokonalé! S jakou

pozorností vymýšlel jsem finesy rozkoše, aby láska mých přítelkyň byla nesmrtelnou!“

„Nenalézám jména politiků mezi tvými přáteli,“ divil se Kment.

„Fi donc! Politikové! To jsou nádeníci, kteří jdou tisíc mil za stovkami géníů. Pouhá čeled, složená ze žaludku a kapsy, potažená hroší koží a zvyklá výprasku i ostudě. Bez dobrých rukavic jim nikdy nepodávej ruku, nedbej jejich slibů a přísah, a jdou-li od tebe, nezapomeň ihned důkladně větrat. Ale teď pozor, hochu – blíží se k nám Helena, kterou jsi kdysi miloval.“

Kment zbledl, povstal a řekl rozechvěně: „Nesmí mne spatřit – bylo by strašné setkati se s ní.“

„Hleďme,“ smál se Mefisto, „zdá se, že lekce, kterou ti dala, nestačila. Tvé opuštěné srdce je citlivější nežli tvé opuštěné pohlaví, a proto pěkná injekce nemůže uškoditi. Ztráta přestává boleti, když poznáme, že jsme vlastně nic neztratili.“

S těmi slovy vzal Kmenta pod paží a zašel v pozadí.

Současně vystoupila Helena s mužem otylého zevnějšku, jenž se blaženě usmíval a poskakoval vedle ní.

„Konečně místo, kde můžeme býti okamžik sami,“ volala Helena, „nemrzí vás to, pane Třasořitko?“

„Nemrzí – nemrzí – spanilá slečno – kde pak, aby mne to mrzelo – jejej – naopak moc nemrzí a ještě trochu – mohu si, prosím, sednouti vedle vás?“

„Ne, ne – nesedejte si – zůstaňte tam, kde jste. Vypadáte velice majestátně, pane továrníku.“

„Skutečně?“ zářil Třasořitka. „Že vypadám?“

„Ano, vypadáte jako Napoleon,“ tvrdila Helena.

„Ježíšmarjá – to snad přece ne – dyť to byl ježíšmarjá císař!“

„Ať byl. A vypadáte jako on. Ovšem ne ten první, ale Napoleon třetí – víte?“

„Jak pak bych nevěděl! Nejdřív byl ten první a pak ten druhý a pak ten třetí – že ano?“

„Zcela tak. A tomu jste podoben, jako vejce vejci – na mou duši. Ale teď se na mne nedívejte. Bojím se vašeho pohledu – je v něm taková zvláštní síla, že mám až zrovna strach z něho.“

„Ale ne. Já nejsem zlý – dyť já jsem vlastně dobrák,“ oponoval Třasořitka.

„No, no, tiché vody břehy berou – a já nechci přijít do nebezpečí – protože – protože –,“ při tom mu stiskla významně ruku, „– protože už se mi dávno líbíte, pane továrníku.“

Třasořitka podíval se na Helenu úsměvem blaženého idiota, nakroutil si nervózně štětinatý knírek, trčící zpod jeho bambulovitého nosu, nadul tváře, odkašlal si a mávnul bezradně rukou, zasmál se pisklavě a vzpomínaje marně na větu, kterou by měl říci, pronesl posléz udýchaně: „A je to!“

„A je to tak,“ smála se Helena, „a řeknu vám také, proč se mi líbíte, pane továrníku a proč se o vás tolik zajímám.“

„No – řekněte mi to, slečno, jen to řekněte,“ vyrazil ze sebe s námahou Třasořitka, „když už jsem jelen, tak ať jsem.“

„Víte – líbí se mi na vás nejvíce to, že jste tak jednoduchý.“

„Ano – na mou duši to jsem – moc jednoduchý a tuhle mi řekl solitátor od doktora Vašáka, že je to moc nóbl,“ dokládal Třasořitka.

„A taky to se mi líbí, že mluvíte prostě a že neuzíváte cizích slov.“

„To na mou duši né – ale já se tomu naučím a to bude taky moc nóbl.“

„A nejvíc se mi na vás líbí,“ mluvila dále Helena se zřejmou ironií, „že nejste žádný filozof.“

„To taky že ne!“ nadmul se Třasořitka. „A taky že to nepotřebuji – na mou duši ne.“

Helena vzala Třasořitku za ruku a stáhla ho na sedátko vedle sebe. Podívala se dlouze na něho a šeptala: „Máte dobré srdce, pane továrníku?“

„Srdce? To myslím že mám – aspoň lékař mi říká, že mám srdce v pořádku.“

„Tak to nemyslím. Říkám-li dobré srdce, tak myslím, jestli jste hodným a citlivým a jestli byste mi dovedl něco odepřítí – víte?“

Při těchto slovech naklonila se Helena k němu tak blízko, že se dotýkala svými vlasy jeho brady a jeho loket se dotýkal jejího poprsí.

„Odepřel byste mi něco? Ano?“ šeptala znovu Helena a položila jako nevědomky ruku na jeho koleno.

„Ne – nemohl, nemohl,“ zmateně odpovídal Třasořitka.

„A proč byste nemohl? Vždyť vám přece do mne nic není – či je?“

„Je, moc je – ježíši – vždyť já vás tento – já jsem do vás – jste taková nóbl, slečno –,“ koktal Třasořitka.

„Co jste do mne – no, řekněte mi to – ano?“

„A nebudete se na mne hněvat, slečno?“

„Ne. Slibuji vám, že se nebudu hněvat – ať je to co chce. – No tak, nebojte se.“

Třasořitka, všecek rudý nabral dech a vyrazil ze sebe: „Líbíte se mi – to je to.“

„A vy mně také – a již dávno,“ šeptala Helena, tisknouc ruku Třasořitkovu.

Třasořitka, podnícen něžností Heleninou, položil ruku kolem jejích boků a snažil se přitisknouti ji k sobě, ale Helena, opatrná, jak ženy bývají, řekla mu káravě: „Ale – tady ne.“

„A kde? A kde?“ nedočkavě naléhal zmámený Třasořitka.

Helena podívala se dlouze na něho, potom sklopila oči, hladila jeho ruku a teprve po chvíli zašeptala: „U mne.“

Jak blesk zapůsobila tato slova na Třasořitku. Radostně vyskočil, znovu sedl, tleskl do rukou, zrudl, v hrdle mu vypískl dech, jemuž nestačila ústa, a volal: „Pane na nebi! To bude nóbl! Ježíškote – to bude nóbl!“

Helena, klopíc oči a pohrávajíc si nožkou, znovu šeptala: „Ale já nevěřím, že přijdete. Vy mužští jste šibalové a my jsme takové ubohé chudinky. Jste také takový, pane továrníku?“

„Já ne – já ne –,“ volal Třasořitka, „přijdu jistě – jak pak bych, pane na nebi, nepřišel!“

Helena opřela se o něho a mluvila sladce: „Jsem do vás tak zamilována, že chci mít jistotu. Když někdo z nás slíbí a nedodrží slovo, zaplatí druhému pět tisíc pokuty – souhlasíte?“

„Souhlasím – souhlasím,“ znova zrudl a zadýchal se Třasořitka, „vy dáte adresu a já složím ihned sázku.“

„Ano – Petřínská ulice číslo 10, druhé poschodí.“

„A zde je pět tisíc,“ současně mluvil Třasořitka, dáváje bankovku Heleně a zapisuje si adresu, „raďte je vzítí do depozita, prosím.“

Helena vložila bankovku nedbale za ěadra a podávajíc ruku Třasořitkovi, dodala formou obchodního dojednání handlířů: „Platí! Doufám, že zítra si je z depozita vyzvedne – Napoleon!“

„Napoleon Třasořitka, který vám nabízí rámě a jenž vás prosí o valčík. Právě hraje hudba.“

„Prosím.“ Helena se zavěsila v rámě Třasořitkovo a odcházela do velké dvorany.

Kment a Mefisto osaměli. Mefisto chvíli pozoroval bledého Kmenta a pak se hlučně, řezavě rozesmál.

„Nuže, koho jsi viděl, moudrý filozofe?“

„Neptej se, tvore bez citu.“

„Nuže, koho jsi viděl, citlivý milence?“

„Kdybys lidsky cítil, neptal by ses.“

„Milý hochu, mýlíš se s tou citlivostí. Věř, že cítím velmi intenzivně, ale беру věci života v jejich původní prostotě, bez obalů a vyumělkovaných etiket, bez cetek a dekorací, jak je nanesla tisíciletí – neboť v prapodstatě se nic nezměnilo. Tato Helena je po věky stejnou a jen obleky a partneři se proměňují. Je pouze ženou. Ničím více a ničím méně. Nezatracuj ženu, dokud jsi ji nepochopil, neboť ona není zatížena skrupulemi rozumu tak jako ty. Ráda jí, pije a miluje – proč jí to zazlívát? Má ráda lichotivé prádlo, nádheru toalet a záření šperků – proč ji za to odsuzovat? Je marnivá, chtivá změny

a ví, že není stvořena pouze k nahotě, a proto se nechá přikrývat buď mužovými bankovkami, anebo jím samotným. Je praktická a dá si dobře zaplatit svou výpomoc při jeho ztrátě síly. Můžeš jí míti za zlé, že provozuje to, co dovede a co je jí užitečné i příjemné? Její tělo je studnou, k níž chvátají zatížení poutníci, aby se osvěžili a napili ze zdroje zapomenutí a pramen její lásky, jenž vyvěrá ze zřídla rozkoše, je tak vydatný, že způsobí ještě mnohá dobrodiní na tomto světě a nezanikne ani pak, až poslední muž zemře vysílením u zázračné cisterny.“

„Tvé pravdy jsou strašlivé a tvé dedukce zdrcující,“ šeptal Kment. „Zdá se mi, že v mé blízkosti nebylo nikdy nikoho, jehož srdce by bylo čistým a jehož rozum by měl iluzí.“

„I bylo tomu tak, hochu, bylo. Je to arci vzácný druh – lidé s čistým srdcem a iluzemi – ale jsou. Ty však stejně, jako tebe neviděli jiní, jsi je neviděl – neboť tito lidé nikdy nestojí v prvních řadách a nikdy nevolají vyzývavě: já! já! Tito lidé neupozorňují nikdy na sebe a kráčí po osamělých cestách.“

Mefisto umlkl, hledě něžně na Kmenta, a teprve po chvíli pokračoval: „Nepamatuješ se, hochu, například na někoho – možná, že to byla žena – kdo se nepodobal nikomu z těch, jež jsi znal? Vzpomínej si – vzpomínej.“

„Ne, neznám nikoho – a nemám ani představu o něm – ne. A přece – přece – vidím, ač ne jasně, stín někoho. Ano – vidím v podvědomí někoho neznámého s podivným zrakem – někoho, jehož jsem kdysi vídal, ač nevím kde. Vidím zvláštní, řekl bych nebeské oči, o nichž se mi kdysi zdávalo, ale nevím, komu tyto oči patřily. Takové daleké světlo bylo v nich, velmi daleké,“ blouznil Kment.

„Ó, ano, velmi daleké,“ smál se Mefisto, „na špičce nosu vidíme zpravidla nekonečné dálky a kámen štěstí zpozorujeme teprve tehdy, když oň zakopneme. Ale nikdy není pozdě, nejsme-li předběhnuti jinými, neboť kámen štěstí neztratí tak snadno jiskru, která září jen někdy za zvláštního osvětlení a jenom člověku s vidoucíma očima.“

„A ty ji znáš? Ty tvrdíš, že žije kdesi žena s nebeskýma očima?“

„Ano, chceš-li, dovedu tě k ní – a pomohu ti zhasiti to nebeské světlo,“ nabízel se Mefisto.

„Ne, chci ji nalézt sám, bez tvé pomoci. Chci slyšeti hlas srdce, který mi zašeptá: ona. Ted' však mne poslyš – chci něco jiného.“

„Poroučej! Máš k tomu právo. Čekám!“

„Povedeš mne světem. Opustíme město mého smutku a ty necháš přede mnou defilovati lidi tohoto věku, abych poznal krásné i stinné stránky života ostatních. Uvedeš mne všude, kde kypí události, a dáš mi poznati jejich hlubiny. Chci se zahleděti do víru lidských zápasů, do děsných ohňů času, ať už jsem jimi zocelen, nebo zničen.“

„Poroučej!“ opakoval Mefisto.

„Chci poznati nepoznané a zapomenouti na vše, co dosud bylo. Mám ještě jednu víru v duši. Věřím, že kdesi rodí se nové příští, dokonalejší a krásnější našeho dneška. Věřím dosud v obrození člověka rosou nové víry, která vysloví a vybuduje nové formy života. Jsem sobec, který neztrácje ničeho, chce všechno získati. Víím, že krátký je můj čas, příteli, a právě proto toužím naplniti bohatě zbývající dny, abych mohl odejít s paprskem slunce v ono neznámo, kde panuješ ty.“ –

Mefisto hleděl s posměchem na blouznícího Kmenta. Pak se zasmál hlasitě, poklepal Kmentovi na rameno a řekl: „Snílku! Uvidíš, že nikdy sen o pravdě není tak krutým jako pravda sama. Přístup ke mně, neboť nastává náš čas. Než udeří půlnoc do zlatých strun měsíční záře, vzletíme do výše, do centra prostoru, na křižovatku hvězd, abychom jinde posunuli figurky na šachovnici života. Okusíš rozkoš opojiti srdce i smysly kouzlem neznámého. Odpoutáš se od prachu minulosti a nastavíš prsa bouři, jež tě očekává – a máš-li po rodičích sklon k šílenství, anebo jsi-li sám géniem, neváhej podlehnouti, neboť jenom ten, kdo je schopen duší obsáhnouti chaos a naplniti tělo událostmi a vzrušeními, stojí za povšimnutí osudu, který nepopřává každému rozkoš, v nichž je utajen smysl života.“

Mefisto domluvil, objal levou paží Kmenta, pravou rukou zamával rudým kapesníkem a v té chvíli pocítil Zdeněk odpoutání se od podlahy, let vzhůru, a třeba nepozoroval, jakým způsobem zmizely stěny a světla a lidé reprezentačního domu, již v příštím okamžiku pochopil, že prolétají nocí nad temným masivem Prahy, a jeho oči podléhaly mdlobě usínání, jež se stupňovala k úplnému bezvědomí.

Stalo se tak právě ve chvíli, kdy začínala pauza v tanci a půlnoc zvala ke stolům účastníky Národní besedy.

Také Dcera své matky šla ke stolu, třesouc se dosud pocitem vzbouřené smyslnosti, již právě poznala, i Helena, již zabavoval nyní vysoký důstojník, i paní předsedkyně ligy mravnosti, jež vyprávěla muži s monoklem o dobročinném bazaru, svírajíc zuřivě jeho nohu svými něžnými střevíčky, i paní sekční šéfová, sedící s luetickým cizincem, s nímž se právě seznámila, i mladí výboři, kteří sčítali zisk pro žeň svých postelí, i hledatelé kariéry, protekce a obchodů, kteří navázali vlivné známosti, i mladé dívky, uvedené poprvé na trh svými pečlivými matkami, jež investovaly mozoly svých mužů do nahoty svých dcer, aby tak položily základ k novým sdružením při věčném opakování prodeje a koupě.

Nože a vidličky hovořily, talíře se smály, zuby a čelisti pracovaly, sklenice zvonily tak, jak dovolovaly tobolky, nejvyšší dozorcí orgány těchto tržnic života a smích a hovor zvučel kolem dokola.

A za hodinu znovu třeskly hudební nástroje dvoranou, znovu zvlnil rytmus tance nasycená těla a znovu se začalo psát v rubriky dal a má dáti do knihy lásky, kuplířství a prospěchu a každý snažil se urvati svůj podíl v zápase všemi prostředky a za každou cenu.

Dům plesů svítil do noci jako maják, ale ti, kdož ztroskotali a tonuli v jeho blízkosti, byli pohlcováni vlnami bouře bídy a veselé zvuky hudby byly jim posledním pozdravem života, jenž kypěl a hřměl nedaleko nich, nedbaje jejich zoufalých výkřiků, ani modliteb, ani proklínání.

Město světla

V jednotvárné frontě domů rue Concordia jediný dům stojí za povšimnutí. Je to orchidea mezi blatouchy, kolibřík mezi vrabci, dítě mezi matronami, hedvábný pinčl mezi velbloudy, akord písničky mezi vojenskými pochody, bonmot mezi kázáními redemptoristů, briliant mezi vápencovými skalami, úsměv panny mezi chechtotem dragounů – je to dům číslo 37.

Není to jistě náhodou, že právě tímto číslem je tento dům označen, uvážíme-li, že trojka je číslem bláznění, radosti, temperamentu a divokosti, kdežto sedmička je číslem štěstí, židovství, dobré kalkulace a zisku a obě čísla sečtena, že dají desítku, v níž jsou obě matematické i životní základny: jednička i nula.

Je to dům, jehož majitelé vždycky byli neznámými, ale o jehož nájemce se často zajímal celý svět.

Před jeho krásně tepanými vraty stávaly povozy a nosítka mnohých mocných osobností politického světa, jimi procházeli hýčkané umělkyně a duchaplní dobrodruzi, a po těchže schodech stoupal Richelieu, madame du Barry, Filip Orleanský i božská Rachelka, než ustoupili jiným umělkyním lásky a vychutnavačům rozkoše.

Průčelí domu bylo sice barokní, ale vnitřek zachoval mnohé stopy vznešené renesance, k nimž časem se přidružil i empír období napoleonského s orlími drápy a zvířecími tlapami, jež nijak nerušily gobelíny Vateauovy, rytiny Fragonardovy, hodiny Breguettovy a vykládaný nábytek Bouleův.

Historie tří století tohoto domu doplnila by zajímavě historii Města světla a stala by se dojista hledanou četbou všem, kdož sledují stopy velikých mužů a žen z období posledních Bourbonů, Orleanských i Bonapartů, a prozradila by úzkou souvislost postelí tohoto domu s osudy Evropy a spojitost lidské slabosti s diplomacií i hrdinností.

Naštěstí jsou postele pasivními a mlčícími a nezrazují ani zákulisí dvora, ani zákulisí svaté inkvizice, ani zákulisí ateliérů a divadelních šaten. Vykonávají pouze poctivě svůj úkol nositelů a nestarají se ani o příčiny, ani o následky svého poslání. Unesou stejně kardinála jako šlechtice, světici jako demimondku, zhýralce jako poctivce, učence jako hňupa, a je jim lhostejno, kdo rozžlhá lampičku milování v jejich vlídné náruči. Jsou jim stejně známými galské vtipy, ruská sveřepost, italská líčená vášeň, jako španělská odvaha hidalgů a nevšímají si rafinovanosti pařížské, strnulosti londýnské, hadovitosti varšavské, chladnosti newyor-ské a dokonalosti tokijské, neboť slyšely již vzdechy a výkřiky všech národů, kteří svoji kulturu zapisují do knih a pečeti v postelích.

V tomto domě o dvou poschodích se zahradou, stájemi a garáží bydlil Zdeněk Kment se svým přítelem Roderigem Fellesem, konzulentem republiky Tabacos.

Oba přátelé obývali první poschodí se šesti pokoji a toaletním příslušenstvím a jejich služebnictvo bylo ubytováno v poschodí druhém. Přízemí zaujali kuchař, šofér a vrátný a obyvatelé okolních domů marně se snažili s nimi se seznámiti.

Byli vlídní a zdvořilí, bezvadní v chování a pořádku, ale nechtěl je oslovit kdokoli jakýmkoli jazykem, vždycky mu odpověděli řečí zcela jinou a dali mu najevo, že jeho jazyk neznají a nemohou mu tedy odpovědět tou řečí, již on rozuměl.

I největší zvědavec, neváhající zeptati se na mairii¹ po neznámých z domu č. 37, byl zklamán, neboť komisař mu úředně sdělil pouze, že papíry cizinců jsou v pořádku a ostatní že je vedlejší.

Zdeněk Kment, jemuž Město světla nebylo neznámým a který v něm meškal kdysi po dvě zimní sezóny, byl denně překvapován novými poznatky, jež učinil pod vedením Mefistovým.

Vědomosti čerpané z osobní zkušenosti a z četby Zoly, Maupasanta, Prévosta a Mauclera zcela selhávaly a všecko bylo mnohem

---

1 Obecní úřad. *Pozn. red.*

bližší Balzacovi a Barbeyovi, co viděl nyní a co mu dříve bylo neviditelným. Město světla nebylo o nic jasnějším nežli jiná veliká města a pod jeho lesknoucím se povrchem byly stejné srázy a propasti jako jinde. Jen v tom byl rozdíl, že noviny méně komentovaly denní hrůzy a lidská utrpení, že filantropie se méně roztahovala na veřejnost a obyvatelé přijímali senzace, kridy², procesy a zvrhlosti jako samozřejmosti, nutné v kadlubu velikého města a přecházeli vesele přes ně k dennímu pořádku, jímž bylo náležité využití všeho, co krátký běh života poskytuje a co je důležitější než mravokárné disputace a ztráta času meditacemi o tom, jak by to mělo býti na světě zařízeno, aby bylo všecko jen bílé a šedivé a nikoli také rudé a černé.

Přemýšlel o tomto zjevu a dívaje se novým zrakem shledal to správným a dospěl k poznání, že život sám reguluje dobré i zlé a že rozumní lidé žijí právě dnes a nikoli včera nebo zítra a že by svět nebyl o nic lepší, kdyby náhodou madame Pompadourová bývala jeptiškou a kardinál Mazarin obchodním příručím, nebo kdyby Bastila nebyla zbořena a velká revoluce nepozřela miliony lidí ve jménu nové morálky a lepšího společenského řádu. Uvědomil si, že nic se tím nezměnilo, vraždil-li lidi vévoda z Anjou, Marat, nebo velký Korsikán, ohlupoval-li je abbé z Toulonu, nebo kněz z Caenu a že koneckonců nic nezměnil ani dravý Voltaire, ani pocestná paní Rolandová, ani autor Helloisy Rousseau.

Lidé byli dál dobrými a špatnými, pracovitými a lenošnými, cudnými a zhýralými, chudými a bohatými, bezbrannými a ozbrojenými a změněný štít demokracie za štít monarchie neznamenal zhola nic.

Spravedlnost musila zůstatí slepou, ctnost prodejnou, schopnost zbytečnou, poctivost neuznanou a hloupost byla dále mezkem chytrosti, jakož je jejím úkolem.

---

2 Obchodní úpadek. *Pozn. red.*

Porovnával lidi tohoto města s oněmi, jež znával v Praze, a zjistil, že není valných rozdílů. Tito zde byli o něco lehkomyšlnější a tamti o něco závistivější a tam i tady vyhrávali absolutní darebové, nebo absolutní trubci, kterým se štěstí zavěsilo na rohy.

Neuplynuly ještě ani dva měsíce od jeho rozluky s bývalým životem a poznal již více, než domýšlel se kdy poznati. Pokyn Mefistův otevíral nejen domovní dveře, ale i lidská srdce a jeho moc byla neobsáhlá a nepostihnutelná. Četl nejen myšlenky lidí, ale znal i temné spleti příčin a byl zázračným mistrem odhadu a dedukce. Neznal hodnotí a autorit a donucoval pouhým pohledem každého k poslušnosti a k podrobení se.

Bylo to tak rozkošné, když ještě tam doma navštívili různé úřady a Mefisto jen z pouhého rozmaru dráždil úředního šimla a jeho vychovatele, bavil se s diplomaty a prozrazoval jejich domnělá tajemství a smál se jejich zděšení a naivním otázkám, kdo mu prodal státní zápisy. Jemu, Mefistovi, jenž neviditelně sekunduje při všech těch hračkách, jež mají tak labilní trvanlivost, jako březnový led na řece.

Anebo když debatoval se ženami a přiváděl je do rozpaků dotazy a poznámkami, jež si nemohli dovoliti ani jejich manželé, ani jejich milenci, jimž jsou jejich samičky vždycky záhadami, pokud nezachytí průkaznou korespondenci, anebo recepty lékařů.

Nahlédl do sejfů rodinných, společenských i politických a podivil se, jak malé poklady obsahují. Co zdálo se býti uměním, bylo vymělkováno, co zdálo se býti vkusem a noblesou, bylo markýrováno, co zdálo se citem, bylo jen efektem. Vlastenectví nebylo k rozeznání od fangličkářství, nábožnost od pokrytectví a podnikavost podobala se pirátství jako vejce vejci. Poznal vynikající lidi bez tógy, jež byla uměle vznešenou, poznal nevlídné lidi se srdcem velmi laskavým a spatřil, jak domněle nerozborné podniky stojí na chatrných základech, jak lidský charakter je dirigován pouhými okamžiky a počestnost jak visí ve větru na jediném vlásku.

A tak mu nebylo těžko opouštět město svého mládí, město poznání i zklamání a s klidným úsměvem pozoroval lidský zvěřinec na chvilkových zastávkách v Mnichově, Norimberku a Štrasburku. Poznal chmelovou mentalitu Bavoráků a divil se, že právě zde žil Ludvík Šílený, melancholický král, snílek a extrémista, v městě jezovitské tradice maxmiliánské, stejně obludné jako ona strašná socha, v níž mnichovské panny touží ztratit věneček, neviditelně viděny celým městem. Sídlo slavných cínařů a nesmrtelného německého ševce, Norimberk, shledal jen městem imitace minulosti, nehezkykých žen a velikým skladem germánského textilu v podobě muzea, bez vlastního života. To už Štrasburk byl sympatičtější – ne pro svou slavnou katedrálu s proslaveným orlojem, ale pro zajímavost, s jakou se zde srážely vlny prušáctví a galství, jejichž reprezentanty byli úředně a vojácky strnulí mužové a šumivé ženy, pařížsky vkusné a zápalné.

Ted' žil v Paříži a nořil se do jejích tajů jako odvážný potápěč do zpěněných vln moře.

Pronikal svět politiků, bankéřů a umělců, svět apačů, studentů, grizetek a demimondek a byl stejně doma na Montmartru, jako na bulváru des Italiens, v Latinské čtvrti jako v polích Elysejských a byli mu stejně průhlednými lidé od svatého Sulpice jako od chevaliera de la Barry a znal stejně dokonale dobrodruha Ledvoca jako arcibiskupa pařížského. Líbili se mu tito Pařížani, ať již byli původem Gaskoňci, Normandy, Basky nebo Langedoky, či Provencaly, neboť všichni stejně milovali Francii, národ a umění a neznali nic krásnějšího než právě to všecko, co nalézá se mezi Pyrenejemi a Vogesami, a celý ostatní svět považovali za kolonie, jež buď jim patří, anebo mají patřit. Duch imperátorského Korsikána dosud žil a nevdil těmto občanům a demokratům snít stále o světovládě a mluvit o rovnosti a svobodě všech, tak jako jim nevdil být katolíky a nevěřit v Boha.

Kment, zapomínaje na dočasnost svého života, pilně studoval vše, co viděl, slyšel a poznával, a stále obohacoval svého ducha, jak vždycky činíval a jak zpravidla nečinívali lidé, jimž byla do vínku dána možnost mnoho poznati, věděti a prožívat. Ti spokojují se labužnický s příjemnými výsledky pro sobectví svého těla a řadí prostě fakta pro své vzpomínání, až tělo nebo kapsa odřeknou svoji součinnost.

Dnes měl prožít poslední večer v Paříži a Mefisto slíbil ukázat mu Paříž v kostce, všechno zajímavé sdruženo pohromadě a neopomněl dodati, že odejdou z Města světla s náležitým efektem, aby ti, kdož jsou zvyklými oslňovati, jednou sami a to důkladně byli oslněni.

Kment znal již poněkud teatrální sklony svého průvodce a nenamítal ničeho proti této marotě, jež nikdy nepřestala býti půvabnou a vždycky byla novou a svrchovaně zábavnou.

Proto nebyl ani nyní překvapen, když ozvalo se vedle něho: „Jsi připraven?“

Mefisto seděl u stolu v salonním úboru, pokuřuje cigaretu a smál se Kmentovi, jenž se ohlédl k němu, nemaje potuchy o jeho přítomnosti a očekáváje jeho vstup dveřmi, na něž byl dříve pohlížel.

„Už mne nudí to stálé otírání klik, kamaráde. Lidé se tak zabarikádovávají dveřmi, okny, stěnami a tapetami, že slunce a vzduch k nim pomalu ani nemohou, aby jim daly trochu zdraví, jež dohánějí medicínami a chemickými preparáty. Kdyby se odnaučili krást a křičet, stačila by jim ložnice a kuchyně, jež jediné potřebují být časem uzavřeny, aby ostatní neviděli, co se v nich právě kuchtí. Proto chodím teď, kudy mne napadne, a směji se vyjeveným očím, jež nemohou pochopiti, že pro mne neplatí zákon o neprostupnosti těles. Ale k věci. Nezapomněl jsi, že odjedeme?“

„Nikoli,“ odpovídal Kment, „ale jak pozoruji, tys dosud neučinil přípravy k odchodu. Či se ti odtud nechce?“

„Přípravy? Není jich zapotřebí. U mne je vždy včas všechno připraveno. Můj personál je tak vyceповaný, že ví, co chci, aniž to

řeknu, a stačí mávnutí rukou ke změně pobytu. Jsou to znamenití chlapíci a osvědčují se náležitě. Všiml sis jich dobře? Chceš-li, povím ti něco o nich, neboť máme ještě chvíli času a každá chvíle má být zužitkována. Tak na příklad kuchař. To je chlapík k pohledání. Není sice původem satan, ale strčí tučet čertů do kapsy. Býval kdysi jezovitským kazatelem, a znáš-li dobře historii, vzpomeneš si jistě na jméno Konias.“

„Konias? Snad Koniáš? Palič knih z doby Ferdinandovy?“ divil se Kment.

„Ten samý. Lidé ho překřtili na Koniáše a přidali mu tu kličku jen proto, že horoval pro kličky na jejich krky. Byl to dobrý kazatel a měl vášeň stále zatápět. Protože však kacíři záhy místo hranice na ulicích raději volili hranice cizích zemí, vrhl se na popsany a potišťený papír, a to s takovou zuřivostí, že to bylo až k smíchu. Začal s čarodějnými knihami, jež nebyly ničím jiným než herbářskými recepty, a potom uznal za kacířské všecko, co nebylo sankcionováno otcí jezuity, jejichž literární výplody jedinež propustil, ač byly napěchovány nemravností, pěstovanou v klášterních klauzurách. Nešetřil ani Ovida, ani starého lháře Hájka z Libočan, ba i Rajskou zahrádku spálil proto, že v ní byla nakreslena porodní židle a něžné lidské embryo, což uráželo cudnost jeho sutany, jež byla celá otřelá od necudných skutků. Sta hranic postavil a tisíce knih spálil a byl zoufalý, když už neměl co zapáliti. Smiloval jsem se nad ním, vzal ho k nám a Lucifer ho jmenoval nejdříve topičem a později kuchařem. Anebo šofér – všiml sis ho? Je to dokonalý znalec Paříže, neboť není to nikdo jiný než velkolepý Robespierre, fanatic velké revoluce, jenž kdysi prolezl všechny domy Paříže, aby v zájmu svobody pozavíral do vězení všechny svobodomyšlné lidi a ocejoval je jako reakcionáře. Byl to člověk spravedlivý, jenž neznal protekce, a kdyby byl měl otce a matku, byl by je jistě svěřil gilotině. Proto se stal u nás povozníkem, neboť tito lidé nebývají poctivými, a později šoférem, neboť on jediný poskytoval záruku, že nebude obchodovat benzín-

nem ani že nebude jezdit naslepo. Jezdí přesně a rychle a nijak mu nezáleží na tom, přejede-li metaře či ministra anebo jen kdákající slepici. Také vrátný stojí za zmínku. Býval vrátným v Kronštatě a ani jeden člověk, jehož on vpustil dovnitř, nedostal se ven. I když někdo náhodou dostal milost, nedostal se na svobodu, neboť Ivan Výmolovič dal mu na cestu otrávený pirožek, po němž zaručeně umřel. Když jsem ho přijal do našich služeb, našel jsem u něho statistiku, dle níž odpravil tolik lidí, že ušetřil carovi několik milionů, jež by bylo stálo jejich vyživování. Ale teď dosti klábosení. Jsme dnes diplomaty a správný diplomat je přesný jedině v nezmeškání hostiny, na niž je pozván – a u bankéře, k němuž dnes jdeme, je všeho s dostatek, jak se na bankéře sluší.“

V několika minutách oba přátelé vsedali před domem č. 37 do auta, Robespierre skočil k volantu, siréna houkla a černý automobil vylétl z ulice jako blesk, aby se po chvíli bleskem zastavil na bulváru Saint Michel před skvěle ozářeným palácem bankéře Petiponta.

Tam už dávno byly vykonány všechny přípravy k mimořádně důležitému večeru. Tato důležitost bývá zřejmě nejen na pánech, ale také na služebnictvu a sluhové bankéře Petiponta nebyli jinými než všichni sluhové a jejich rozhovor snad v týž večer byl k slyšení ve všech řečích světa.

„To zase bude dřina,“ huboval Jack, „sezvou si kdekoho a my bychom to za ně odřeli.“

„Máš pravdu,“ přiložila Fanchetta, opírajíc ruce o boky, „koukat dovedou, ale práce jim nevoní.“

„Aby voněla! Pupkáči mají odjakživa náturu lenivou, Fanchetto. Ale jednou se to tak obrátit na ruby, ti by na to koukali.“

„Jak to, co se má obrátit?“ otázala se Fanchetta.

„No, tvá spodnička ne, to by nepomohlo, protože d'ábel by stále byl pod ní – ale poměry sociální. Tak, abych já stříhal kupony a seděl v křesle a on tancoval s koštětem po podlaze.“

„Chichichi,“ smála se Fanchetta, „to by bylo roztomilé, abych já se projížděla s milovníkem v lesíku a ona stála zamáchaná v kuchyni.“

Ve vedlejších pokojích ozvaly se zvuky piana a oba sloužící se tam ohlédli a spatřili vlasatého muže, skloněného nad klavírem.

Jack se na něho podíval pohrdavě a nakloniv se k Fanchettě řekl posměšně: „Vidíte tamtoho vlasáče? Ten myslí, chudák, že je muzikant. Podívejte se – ani nemá před sebou noty. Hraje jen z hlavy – packal.“

„A to není dobře?“ divila se Fanchetta.

„To si myslím,“ přesvědčoval jí Jack, „noty jsou všecko. Muzika se čte zrovna tak jako noviny a prsty se tlučá jen proto, aby to čtené bylo slyšet. Jednou jsem sloužil v domě, kde naše paní vždycky, když hrála bez not, plakala a jak jsem jí předložil noty, hned se dala do smíchu.“

„Kdo všecko dnes přijde, Jacku?“ ptala se Fanchetta.

„Olivier toho má plný arch – to víte, samí chudáci. I ministr přijde. A páni umělci – to zas bude vlasů pohromadě. A víte, Fanchetto, proč se jim říká umělci?“

„Proč?“

„Protože umějí odejít a nedají tuzér – hladovci.“

Umlklí, neboť vstoupila choť bankéřova, paní Petipontová, jež spěchala ihned k hrajícímu pianistovi.

„Bud' te mi vítán, mistře!“ volala.

Jack se uškíbl a šeptal Fanchettě: „Mistře! Jindy měl mistr zástěru a teď nosí mikádo. U nás v Anglii jim to netrpíme.“

„Seznamuji se trochu s klavírem, milostivá paní,“ mluvil pianista k paní Petipontové.

„Doufám, že nedojde k žádné mesalianci!“

„Nikoli,“ smál se umělec, „je to stroj, který má duši lepší nežli mnohý člověk a snáze nežli on pochopí Chopina a Čajkovského.“

„Přeji vám, aby se také naši hosté podobali tomuto stroji, za který se mému otci zaručil sám slavný Ehrbahr.“

Po těchto slovech vešla paní Petipontová do předního pokoje, jenž byl jen nepatrnou částí stěny oddělen od pokoje, v němž byl umístěn klavír, a zeptala se Jacka: „Všecko v pořádku?“

„Yes, dle rozkazu, mylady.“

„Tedy jděte na svá místa a vymasnažte se býti bezvadnými.“

Sloužící odešli a byl již také svrchovaný čas, neboť Olivier právě ohlašoval: „Pan prezident vývozní společnosti Leriote, paní Madelaine Yks, slečna Renata Zet, pan Jean Mouton, rentiér.“

Paní Yks již ve dveřích volala: „Má zlatá Petipontová, přicházíme schválně dříve, abychom měli řádný přehled všech ostatních.“

„Je to dobré znamení, že právě vy jste prvními,“ vítala příchozí paní Petipontová. „Zdráv, pane prezidente?“

„Jako námořník, milostivá paní, kdybych vagóny nevyvážel, mohl bych je vynášeti na ramenou.“

„A vy, milý pane,“ obrátila se paní Petipontová k rentiérovi, „máte se dobře?“

„O sto procent lépe než pan prezident,“ smál se rentiér a hledě na obraz, jenž visel na stěně, zvolal: „Á, to není zlé!“

„Líbí se vám náš Cézanne?“

„Hezký. Jen rám by mohl býti trochu širší. Já koupil včera obraz – no, něco mimořádného. Čtyři metry šířky, dva a půl výšky.“

„Od koho?“ otázala se paní Yks.

„Od obchodníka na náměstí Vendome – od jiného zásadně nekupuji. Nemám rád kovářička.“

Slečna Zet se zlomyslně usmála a řekla: „A co prosím představuje ten váš veliký obraz?“

„Koně, slečno, samé koně – to se ví, že s kouskem louky.“

„To vám gratuluji – koně a seno mají dnes velkou cenu a jistě se hodí do vaší jídelny.“

„Znameníť,“ liboval si rentiér, „jako by byla pro ně stavěná.“

„Pan Felles, člen diplomatické mise republiky Tabacos, pan Zdeněk Kment, spisovatel ze Střední země,“ ohlašoval obřadný Olivier.

Kment a Mefisto vstoupili a Mefisto ihned oslovil paní domu: „Jsme protežé pana ministra obchodu, milostivá paní.“

Paní Petipontová podala jim ruku a hovořila: „Jste mi vítáni, pánové a těší mne, že jste přijali mé pozvání. Můj manžel není přítomen a prosí za prominutí.“

Uklonili se a přešli do středu pokoje, nevšímajíce si ostatních, kteří byli již zase zaujati novými hosty, jež ohlašoval Olivier.

„Doufám, milý Zdeňku, že dnes budeš spokojen a že společnost, jež se sejde, bude po tvé chuti.“

„Zdá se mi, že má hladová duše nebude nikdy nasycena. Od té doby, co mohu mít všechno, nemám touhy po ničem. Nemohu dobýt ženy, když tato předchází mé přání, nemohu zpolíčkovati muže, když mi nevzdoruje, a mé oči i můj žaludek nechutnají žádných rozkoší, majíce všechny.“

Mefisto se zašklebil a řekl posměšně: „Zdá se, brachu, že se ti zdá, že na našem podniku proděláváš?“

„Ano.“

„Lituješ svého podpisu?“

„Nikoli. Svůj omyl jsem již zaplatil, ale nevzdám se.“

„Čím jsi již zaplatil?“

„Zbytkem iluzí.“

Ani si nevšimli, že Olivier ohlašoval vyslance státu Uthajského, paní de Ypsilon, malíře Chenarda a sochaře Bardyho.

„Iluze? Iluze je lží jako všechno ostatní a silný musí býti deziluzován. Ale jak to docílit, když ona tak slabá na pohled, je silnější všeho? Ona je citem pohlaví, váhou mamonu a je věrna člověku od kolébky až do hrobu. Opojuje tě v náručí ženy, rozohní tě v řeči státníka, uchvátí v knize básníka, oklame v nádheře obrazu a podpírá stejně tvé lůžko svatební, jako tvůj katafalk – neboť je pouze pozlacenou lží.“

Mefisto se usmál, ale úsměvem téměř smutným a nakloniv se ku Kmentovi, pokračoval: „Nemyslíš, že i ty a já jsme dětmi lži? Mám někdy vnitřní dojem, že i Světly je jejím výtvořem a že celý ten velkolepý aparát našich dvou domén vybudovala lež – vladařka skutečna i fantazie – ba,“ rozesmál se, „je také možno, že i toto mé vnitřní vědomí je lží.“

Nemohl dále pokračovati, neboť paní domu přistoupila k nim s vyslancem, malířem, sochařem a paní de Ypsilon a ihned se ujala slova: „Dovolte, pánové, abych vás seznámila. I vás, má drahá. Představuji vám diplomatického zástupce pana Fellesa a jeho přítele, spisovatele Kmenta ze Střední země.“

„Jsem vyslanec Utahaye Dombio, pane kolego – těší mne seznámení s vámi. Jste spokojeni v Městě světla, pánové?“ vlídně se otázal vyslanec.

„Zajisté,“ vmísila se v hovor paní de Ypsilon, „neboť všichni cizinci milují naše město.“

„Jsem poněkud skeptikem, milostivá paní, a pan vyslanec promine, že zrovna netonu v nadšení. Jsem tak špatně uzpůsoben, že vidím nejen nádherné ulice, ale i mizernou kanalizaci, ženy duchaplné, ale také pouze frivolní a neujde mi, že je zde dvakrát tolik břídilů než slavných umělců, a nemohu se odnaučit pozorovat, že nikde není tolik zrádných stínů, jako právě v tomto Městě světla,“ odpověděl Mefisto.

„Výborně! Znamenitě!“ volal malíř. „Jste můj člověk, pane, neboť já už dávno říkám, že je to staré haraburdí, žijící z minula. Je to hloupé viděti, jak lidé se snaží dívati se očima zašlých století. Spálit by se měl všechen ten starý brak, aby se nové myšlenky dostaly k slovu.“

„Soudíte nespravedlivě,“ ozval se Kment, „krása nikdy nestárne a nepotřebuje výměny, neboť je vždy jedním z projevů věčnosti.“

„Ano, ale z bídneho materiálu,“ vykřikoval sochař, „podívejme se zblízka na tu tak zvanou krásu. Lidská krása netrvá vůbec a věčnost

na plátně a v kameni? Ta je pro kočku. Věčný je pouze oheň a věčná je voda a těm neodolá ani Rodin, ani já.“

„A právě proto,“ jásavě hovořil malíř, „je oprávněné umění dneška – pouze naznačovat psychu i vnějšek v jejich projevech i statice a zbavit je zdánlivě definitivní personality.“

„Ovšem, ovšem, slovutný mistře,“ potakal Mefisto, „tak a ne jinak. Naznačování je nejlepším úkrytem pro impotenci ruky a mozku, stejně jako pro daltonismus zraku. Je mi líto, pánové, ale přesto, že asi budu vámi prohlášen za zpátečníka, je mi milejší bezbožný Goya a cudný Lukáš Cranach než všechny ty vaše kostky a čárkované rébusy, stejně duchaplné jako látání punčoch a nudné jako řeči na kongresech učenců.“

Malíř zrudl, kousl se zlobně do rtů a zasykl: „Víte, pane, co si myslím?“

„Ano,“ řekl mu šeptem Mefisto, „tolik, co říkají vaše počmáraná plátna: Nic.“

Vyslanec, který zaslechl slova Mefistova a souhlasil s nimi, zvolal, nevšímaje si odcházejícího malíře:

„Jste řízní ve vaší zemi. Jste-li takovými i na vojně a v politice, stanete se nebezpečnými a stařenka Evropa bude s vámi záhy počítati.“

„Nebojte se, pane vyslanče,“ smál se Mefisto, „specialitou země Středu je vybíjeti sílu svalů i ducha pouze doma.“

„Ano,“ dokládal Kment, „to je naší povahou – bít do sebe, místo do ostatních kolem sebe. Tato mentalita našeho národa má tisíciletou tradici. Nepřestali jsme ani v třistaleté porobě a nepřestaneme ani dnes. Ctíme každého, abychom nemusili ctít sebe, a svoji slavnou minulost máme jen kvůli kontrastu neslavné přítomnosti.“

„Nechte politiky, pánové,“ ujala se slova paní de Ypsilon, berouc cukrovinky z tácu, s nímž obcházel Jack, „ubohé ženy poslední generace jsou zanedbávány pro tu prohnanou šejdířku.“

Vyslanec zahrozil krásné dámě a pravil: „Nezapomínejte, milostivá paní, že jsme ve vleku té šejdířky jenom kvůli vám a že ovoce naší politické činnosti spadne vřdycky do vašeho klína.“

Paní de Ypsilon, jež byla známa smělymi větami, jež slušely jejím smyslným rtům, řekla téměř nevinně: „Bylo by nám milejší, kdybyste místo toho ovoce sami náleželi našemu klínu.“ A obracejíc se ku Kmentovi, dodala: „Není tomu lépe ve vaší zemi?“

„Nikoli – i tam jsou v lásce hladoví a přesycení.“

„A vy,“ naklonila se těsně k němu, „jste snad náhodou mezi těmi hladovými?“ A dodala, hledíc mu vyzývavě v oči: „Bylo by netaktním nechati cizince nenasyceným. Řekněte – jaké ovoce máte nejraději?“

Dříve nežli Kment mohl odpovědět, ozval se Mefisto: „Já, milostivá paní, švestky. V mládí jsem miloval jablka, ale přesvědčil jsem se časem, že od dob Adama každý na nich prodělal. Ale zato švestka! Chutná tak dobře jako žena.“

„Žena? Vy pojídáte ženu?“ smál se vyslanec.

„Řekl jsem žena? Prosím za odpuštění, myslil jsem pouze na švestku, neboť na ženy myslím jenom ve slavnostních chvílích svého pokušení.“

„To je zajímavé – co pravíte – velmi zajímavé pro vás,“ kousla paní de Ypsilon.

„A má to hluboký smysl – pro ženy. Stalo se mi – dovolu, abych vyprávěl –“

„Mé dámy, pojdte poslouchat,“ volala paní de Ypsilon na skupinu dam, hovořících v pozadí, „konečně zase je na obzoru muž, který mluví o ženách – veřejně. Od doby rozkošného Oscara Wilda se podobný v našich salonech neobjevil.“

„Nejsem sice tak rozkošný, jako byl můj přítel Oscar Wilde, ale dovolíte-li, budu vypravovat.“

„Skutečně!“ volala slečna Zet. „Vy se nebojíte žen a nejste jejich nepřitelem?“

„Já?“ záhadně se otázal Mefisto. „Jsem takovým, jakým si přejí ženy, abych byl. Je jisto, že mnohý zahradník ženské štěpnice může mi závidět to, co mohu a co nečiním jen proto, že nemiluji represí.“

„Tuším, že jste chtěl vyprávět, pane,“ pobízela paní de Ypsilon Mefista.

„Já, milostivá paní? Nikdy jsem se nespokojoval pouhým povídáním, jako činívají muži, kteří nechápou ženy, a moje slovo vždycky znamenalo čin. Mé dámy – jsem velmi stár –“

Dámy přehlušily protestem Mefista, a když zmlkly, pokračoval tento hlasem jakoby smutkem zastřeným: „Jsem o něco málo starší nežli svět.“

Smích rozlehl se místností a všechny oči upřely se na Mefista, jenž pokračoval již veseleji: „A pamatuji zcela dobře narození první ženy.“

„Evy?“ ptal se vyslanec.

„Nikoli,“ smál se Mefisto, „první žena se jmenovala Snad.“

„To je rozkošné!“ zvolala slečna Zet.

Všichni se dívali na Mefista, nevšímajíce si, že Olivier ohlašoval ředitele akademie krásných umění a spisovatele Cockteila.

Mefisto pokračoval:

„Pamatuji se na to zcela přesně, vážená společnost. Bylo to v Persii, na solné poušti íránské, v rozkošné oáze, kde byla stvořena. Ani netušíte, s jakou péčí pracovali jsme my, Dva Silní, na tomto díle! Použili jsme třtiny cukrové, vosího medu, čerstvé rosy, světla slunce, svěžího vánku, stínu noci, vůně tuberóz, sliny hroznýše, řevu tygra, paprsků hvězd, blankytu nebes a tříště kararského mramoru k jejímu zhotovení. Všichni ptáci oázy zpívali doprovod naší práci. Nezapomenu chvíle, kdy jsem jí vkládal v ústa indické perly, bílé jako den, a zakončoval hroty nader růžovými perlami cejlonskými. Můj druh vložil pak do jejího hrdla podivuhodný nástroj tónový, zatímco já věnoval neskonalou plí řasám, vlasům a chmýří jejího těla. Společně pak provedli jsme korekci linie centrální. V té chvíli zazářila tak mocně, že jsem musil přivřít oči, čímž vznikly na některých místech stíny

tak zajímavé, že jsme je ponechali. Pyšně jsme stáli před svým dílem, proti němuž pozdější Venuše Mélská je hotovým mrzákem, a zdálo se nám, že ožije bez našeho přičinění, nevzbudíme-li ji dosti rychle. Jak ji nazveme? – ptal jsem se spolutvůrce. Prvním slovem, které sama řekne – odpovídal on. V té chvíli zmocnil se mne darebácký nápad – nepozorovaně vyňal jsem z ní nerv pravdy a zdvojnásobil nerv falše a s klidem vyslechl pak oživující formuli, již pronášel Světlý. Žena procitla a rozhlédla se kolem. Spatřila mne – byl jsem tehdy mladý – a usmála se na mne. Spatřila mého druha – byl již tehdy starý – a ohrnula pohrdavě ret. Potom si hrála se svými vlasy a hladila jimi své tělo, jež se jemně zachvívalo. V té chvíli zlatá rajka usedla na její rameno. Žena ji zpozorovala a ihned rozhodnuta, vytrhla jí křídlo a vetkla si je do vlasů. Zatleskala radostně bílými dlaněmi a spěchala k blízké tůni, aby se na sebe podívala. V té chvíli otázel se jí můj druh: Pováš nám, ženo, první svoji myšlenku? Podívala se na nás záhadně a řekla: Snad. Tak získala své jméno. Byl jsem tak okouzlen její krásou, že jsem ji vzal k sobě a žil s ní deset tisíc let. Naší dcerou byla Eva, které jsme pak pro ukrácení chvíle zhotovili Adama, vašeho ctihodného arcioťce, který první začal vyráběti děti en gross. Ale dodnes každý znalec pozná, že byla žena zrozena u Solného jezera a že utrpěla citelnou poruchu organismu.“

Mefisto skončil a všichni mu tleskali nadšeni pohádkou, již budou moci ještě dnes v klubech a ložnicích uplatnit.

Jen paní de Ypsilon, přistoupivši k Mefistovi, řekla: „Pohádka byla rozkošná, ale vy jste velmi jedovatý pamfletista.“

Mefisto neodpověděl, ukláněje se paní Yks, jež volala: „A prosím vás, byla ta naše prapramáti Snad blondýna, nebo bruneta?“

Mefisto se usmál a řekl: „Hrála všemi barvami – tak jako její prapranučky.“

Smích znovu se rozlehl pokojem.

„A prosím vás,“ ozval se prezident Vývozní společnosti, „řekla vám někdy tu první ženskou myšlenku?“

Mefisto se podíval na dámy a řekl: „Ano, řekla: Jsem zvědava, čím budu oblečena, abych mohla býti svlékána.“

Rentiér se rozesmál a volal: „Ještě se měla zeptat, kdo to bude platit.“

Společnost se rozdělila v nové skupiny a k Mefistovi se přidružil mladý muž, který bedlivě naslouchal jeho pohádce.

„Jsem spisovatel Cocktail,“ představoval se, „autor ‚Sentimentálních krůpějí‘, o nichž jste již jistě slyšel. Máte literární talent, pane. Ještě trochu píle a jistě by se vám zdařila nějaká novela.“

„Opravdu?“ smál se Mefisto. „Jaká škoda, že nemohu totéž říci o vás.“

„Nezabývám se nicotnostmi, jako jsou novely, pane.“

„Máte pravdu. Je škoda drahého času. To je zábava pro menší autory, kteří chtějí být čtenými, ale nemají nárok na nesmrtelnost. Jedna ‚Sentimentální krůpěj‘ vydá za celého Lottiho s Hamsunem dohromady.“

V té chvíli bankéřova paní zvala společnost k prostřenému stolu v druhé místnosti a hosté jí většinou vyhověli.

Prezident Vývozní společnosti sblížil se nenápadně s vyslancem a hovořili takto:

– Prezident: Mám padesát vagonů zboží a zrovna tolik objednávek z ciziny.

– Vyslanec: Nu, a?

– Prezident: Nemám dopravní osvědčení.

– Vyslanec: Je zde již ministr obchodu?

– Prezident: Ano.

– Vyslanec: Co mu mohu za ně nabídnout?

– Prezident: Dvě stě tisíc.

– Vyslanec: Máte je v pěti minutách. A já?

– Prezident: Sto tisíc z téhle kapsy.

– Vyslanec: A z druhé?

– Prezident: Ještě padesát.

– Vyslanec: Gemacht! Jak říkají Němci.

Podali si ruce a přešli do pozadí, kde zatím pianista rozehrál jakousi vážnou skladbu.

Ředitel Akademie krásných umění, utíraje si ještě ústa, kráčet k našim přátelům.

„Máme prý tady jakéhosi znamenitého vypravěče – jste to snad vy, pane konzulente?“

„Pouhý diletant, pane řediteli,“ ukláněje se hovořil Mefisto. „Zde můj přítel Kment má schopnost vyprávět a bude vyprávět – až přijde jeho čas.“

Ředitel s patrným zájmem se otázal: „A kdy přijde jeho čas?“

„Až Evropa bude schopna jeho slovům naslouchat,“ důrazně pronesl Mefisto.

Ředitel podal ruku Kmentovi a řekl jemně: „Těším se, že vás uslyším. A smím se otázat, o čem budete vyprávět?“

Kment fascinován pohledem Mefistovým odpovídal:

„O pravdě, která zemřela, o krásě, která umírá, a o štěstí, které se dosud nezrodilo.“

„Jste snad spisovatelem, pane?“ tázal se se zájmem ředitel.

Mefisto vzal Kmenta za ruku a pronesl pyšně: „Je víc, pane. Je mým synem!“

„A to znamená?“ ptal se rozpačitě ředitel.

„To znamená, že je nositelem myšlenky.“

V té chvíli podával jim Jack sklenky s vínem.

Ředitel uchopil se sklenky a zvolal: „Připíjím zemi, která vás první uslyší!“

Pianista dohrál a ozval se potlesk.

Mefisto, zvedaje sklenku, zvolal: „Teď není jisto, komu tleskají. Pianistovi, který skončil, nebo tobě, Zdeňku, který teprve začneš.“

„Raul, člen divadla Odeon,“ ohlašoval Olivier.

Celá společnost obrátila se k vstupujícímu mimovi a spleť výkřiků ho vítala: „Mistře! Příteli! Konečně!“

„Ah – hleďme, to je Raul – znáte, pane konzulente, našeho fenomenálního Raula?“ ptal se ředitel.

„Raula? Viděli a slyšeli jsme ho již,“ přisvědčoval Mefisto, „je to zajímavá výjimka mezi herci.“

„Výjimka? Myslíte talentem?“

„Nikoli – je mnoho talentovaných herců na světě, ale je to herec, který má srdce na pravém místě. Jen si všimněte jeho hlasu – je v něm něco sametového, co hladí srdce posluchačovo.“

„Skutečně,“ přiznával ředitel, „mívám takový nějaký zvláštní pocit, když ho slyším z jeviště.“

Bankéřova paní zavěsila se v rámě obdivovaného herce a žadonila: „Přednesete, či zazpíváte dnes něco, mistře?“

„Ano, ano!“ ozývalo se z několika úst.

„Přidávám se k žadatelům,“ řekl vlídně ministr.

„Raul! Raul!“ volali jiní hosté.

Raul, krásný muž, širokých plecí a jasných očí, sepjál ruce a prosil: „Promiňte dámy a pánové, ale nemám nic nového – nic zajímavého – stydím se za to, ale skutečně nemám. Odpusťte mi to!“ –

Tu Mefisto, pozorující scénu, přikročil k herci a řekl mu vlídně: „Máte, milý příteli! Nezapírejte. Ne-za-pí-rejte!“

Raul se udiveně podíval na neznámého, jenž ho oslovil, a řekl: „Já? Nikdy jsem vás –“

„Neviděl, chcete říci,“ dokončil Mefisto, „ale není tomu tak. Jen vzpomínejte. Zahlédl jste mne kdysi oknem své mansardy na periferii – bylo to právě v ten den, kdy jste zachránil štěstí svého přítele za cenu štěstí vlastního – vzpomínáte? Zpíval jste.“

Raul, hypnotizován pohledem Mefistovým, vydechl: „Ano, skutečně – zpíval jsem si tehdy jakousi píseň.“

„Slovutný mistře skladateli,“ volal Mefisto, „prosím vás jménem všech přítomných, abyste zahrál průvod k Harlekýnově písni. Že ji neznáte? Jen udeřte do kláves a poznáte ji okamžitě.“

Skladatel, domnívaje se, že jde o nějaký smluvený žert, uhodil do kláves a k svému údivu slyšel tóny, jež neznal, a melodii, o níž neměl do té chvíle potuchy.

A vtom již Raul, stojící nedaleko piana, zpíval:

*Samoto, samoto, paní zlá –
proč v tobě smíření není?
Proč jsi mne v tichu svém našla,
když nedáš uklidnění?
Proč více v podvečer nezpíváš
pohádku o touze věčné,
proč se mi, samoto, vysmíváš
hodiny nekonečné?*

*Proč budíš srdce mé nesmělé,
jež pod tvou ochranou spalo,
proč děláš milence z přítele,
když jaro sbohem již dalo?*

*Samoto, samoto, paní zlá –
nač srdce probouzet k žití?
Snad že se dvě těla našla
toužící jediným bytí?*

*Zazpívej písničku veselou
pro šaška, pro Harlekýna,
jenž končil vždycky den i noc zlou
u číše rudého vína.*

*Harlekýn musí být samotný –
v tom cena vítězství jeho:*

*proklínán ženami přítel žen
sám jenom dosáhne všeho.*

Raul skončil a všichni projevovali uznání a tiskli mu ruku.

„Tohle je velkolepé!“ zvolal ministr.

„Hotový div!“ uznával vyslanec.

„Jste mistrem černé magie?“ ptal se ředitel Mefista, jenž stál klidně s rukama založenýma.

„To je hotový zázrak sugesce!“ volala slečna Zet.

Mefisto se rozhlédl a pohodiv nedbale rukou, řekl ironicky: „Pouhá maličkost, velectění. Dříve, v mladých letech, jsem trochu cestoval po Africe a Indii a tam jsem se naučil znát některá maličká tajemství kabaly a lidského podvědomí. Bylo to dosti zajímavé studium pro mladíka, jenž věřil dogmatům a školským výkladům a stálo mne to úcty ku kněžím a učitelům. Později zanechal jsem těchto maličkostí i druhé etapy, které se oddával Kristus, ale zabýval jsem se uměním vyšším, jež probouzí neznámé schopnosti a nadpřirozené činí jednoduchým a průhledným. Bavím se tím někdy, mám-li dlouhou chvíli a dělám kratochvíli svým přátelům.“

Domluvil a přešel ku stolu, na němž byla jídla, vybral si několik tučných soust, jež zapil vínem, a vracel se. Mezitím ministr s ostatními hovořili o něm, zapomínajíce, že je slyší Kment.

„Prosím vás – dnes je všechno možné,“ durdil se ministr, „včerejší komediant může býti dnes třeba říšským kancléřem a dnešní ministr může zítra býti kamelotem a křičet po ulicích.“

„Možno, že byl tam doma fakírem,“ smál se ředitel, „a teď místo nožů polyká úhoře.“

„Ale zajímavý je,“ konstatovala paní de Ypsilon, „a byla bych ráda, kdyby ještě něco provedl.“

„Pokusíme se,“ sliboval ministr – a ihned oslovil vracejícího se Mefista: „Dovolte, pane konzulente, abych vás jménem ostatních poprosil o nějaký šprýmovný kousek.“

„Šprýmovný kousek chcete, pane ministře?“ smál se Mefisto. „Velice rád vyhovím, ale nevím, přejí-li si také dámy něco šprýmovného.“

„Ano, ano!“ volaly dámy. „Čím větší legrace, tím lepší! Máme rády něco směšného.“

„Ano,“ smál se Mefisto, „ženě je k smíchu i sám smích a vážně bere jenom svoje rozmazy. Nuže, kvůli ženám chci se o něco pokusiti.“

„Budeme velice vděčný,“ volala paní Yks a ostatní dámy jí přisvědčovaly.

„Přání tak rozkošných dam je ovšem rozkazem galantnímu muži. A já jsem skutečně jedním z oněch nečetných mohykánů galantnosti, kteří zůstali věrnými a poslušnými ženám. Proto nemohu nikdy odepřít ženě vzrušení, jež si žádá její zvědavá fantazie, aby mohla obohatiti její duchovní ústředí, sídlící pod Venušíným pahrbkem, a jsem jí vždycky k službám.“ Mefisto skončil a zamával rukou. „Nuže, velectění,“ pronášel hlasem povzneseným, „provedu vám *imaginární transparentci individua*, nazvaného člověk.“ Mefisto vyňal z kapsy rudý hedvábný kapesník, zamával jím a pokračoval: „Tou chvílí *měníte se* všichni na *poslušný materiál*, podrobený mé vůli. Transparuji-li jednotlivce, všichni ostatní nabývají okamžitě schopnosti *viděti neviditelné* a baviti se deflorací, čili *odhalením zatajeného*. Je to princip panenství, rozšířený na člověka vůbec. Pozor!“ Tleskl do dlaní a pokračoval: „Hled'te zde na našeho mistra *malíře* a všimněte si jeho mozku. Buňky jsou plny krychlí a kosočtvců a jeho srdce je tak prázdné jako jeho kapsa. Zato jeho pyšná tobolka obsahuje jediný poklad – poníženou žádost za udělení státního stipendia. Pane malíři, ukažte nám svůj poklad!“

Malíř vyjmul tobolku, otevřel ji a podroben zraku Mefistovu, vyňal žádost a ukázal jí přítomným.

Smích rozlehl se pokojem a jenom malíř hleděl vážně na ostatní, nechápaje jejich veselost.

Mefisto však již pokračoval, ukazuje na sochaře, jenž ihned se přestal smát: „Jeho přítel *sochař*, pohrdající Praxitelem, stejně tak jako Bourdellem, má v hlavě, kterou vidíte před sebou, kachle a kamenné

stavebnice a v náprsní kapse obkreslený reliéf z neznámé asyrské desky, za který dostal cenu, neboť ho dovedl krasopisně podepsat. Chlubte se, mistře sochaři!“ Skutečně, hlava byla průhlednou a byly v ní naznačené předměty tak jako v kapse, z níž sochař vyjmul kresbu, tváře se povýšeně, což vyvolalo veselost ostatních.

Řezavý hlas Mefistův však se již zase ozýval: „*Vyslanec*, nemající nic v hlavě, má za to v kapse bon na sto padesát tisíc a nahé portréty cherubínů z domu prodejné lásky.“

Všichni hleděli v úžasu na vyslance, jenž se na ně vlídně usmíval, ale okamžitě přenesli svoji pozornost na ministra, když pokračoval Mefisto:

„*Ministr*, pýcha dnešního večera, ukáže nám laskavě účty své metresy, prosebný list nelegitimního dítěte a dvě stě tisíc úplatku, jež právě obdržel za dopravní osvědčení, z nichž polovina patří naší vzácné *paní Yks*, jež je právě od něho dostává.“

A skutečně v té chvíli dával ministr paní Yks hromádku bankovek, jež tato, hypnotizována Mefistem, nedbale vsunula za brokátovou pokrývku svých krásných ňader.

Všichni se smáli, neboť každý milerád se směje na cizí účet.

Mefisto znovu mávl rukou a mluvil: „Kapsa něžné *slečny Zet* je spojena zlatou nití s kapsou pana *prezidenta* vývozní společnosti, který nemá tušení, že její tělo je neprodyšně spojeno s tělem spisovatele *Cockteila*, jenž nosí na svém poetickém srdci růžový její podvazek, který nám dává laskavě k prohlédnutí.“

Cockteíl skutečně vyňal růžový podvazek, jež všichni viděli, vyjímaje prezidenta a slečny Zet.

Úžas, který se zmocňoval společnosti, trval jenom okamžik, neboť Mefisto znovu hovořil, upíraje své pronikavé oči na ředitele: „*Ředitel* akademie krásných umění, sbírající pro státní galerii krásné kopie, má ve svém přívěsku jediný originál, který rozezná a který představuje akt naší vzácné *paní hostitelky*, jež je právě v transu, neboť nemusí viděti sama sebe.“

Všichni se shrnuli kolem ředitele, jenž činil dle rozkazu Mefistova a ukazoval přívěsek svých hodinek.

„*Herec Raul,*“ mluvil Mefisto, „muž se zlatým srdcem, netuší, že stojí u propasti, v níž ho čeká polykač srdcí, líbezná paní *de Ypsilon*, jež nás nevidí, vzpomínajíc, že jejím tělem prošlo půl Města světla a jež je šťastna pouze zlatem, jemuž jedinému se oddává ráda a bez výhrady a s nímž si takto, jako nyní, hrává po každé podařené erotické produkci.“

Všichni hleděli na paní *de Ypsilon*, která vyňala z kabelky hrst zlatých peněz a sypala je z ruky do ruky, blaženě se usmívajíc.

Mefisto se zasmál tak ostře, že všichni uleknutí vzhledli k němu.

„To je, vážené panstvo, můj šprýmovný kousek, který jste si přáli poznati. Hola! Každý z vás nechť je vidoucím ještě hodinu a pase se na směšnosti ostatních, v domnění, že sám je zahaleným a neproniknutelným a pak teprve znova nechť prostá skutečnost nastane a zahladí všecky stopy imaginární transparace. Allons! Zdeňku – přístup ke mně! Klačte se děti prostřednosti nositeli myšlenky, který se chystá obroditi svět!“

Všichni jako na povel sklonili se až k zemi, a neviděli, jak Mefisto mávl kapesníkem, uchopil *Kmenta* pod paží, jak se vznesli do prostoru a prošli stěnami paláce na bulvár *Sant Michel*, kde vsedli do auta, jež zahořelo jasným plamenem a vzlétlo jako žhoucí jiskra do jarní noci, podobno meteoru.

Za hodinu, jež byla vyplněna smíchem a posměšnými poznámkami, viděli hosté, přítomní v domě bankéřově, zase prostým zrakem a marně se ptali paní domu, kde je ten zajímavý černý mág, jenž povídal pohádku o první ženě, a kam zmizel jeho krásný přítel, jehož tak pyšně nazýval svým synem.

Ale paní domu to nevěděla a její otázku nemohl zodpovědět ani obřadník *Olivier*, který, ač neopustil své místo vůbec, zmizelé pány odcházeti neviděl.

Město disciplíny

Na malém prostranství, kde sbíhají se ulice Ocelová, Bronzová a Zlatá, stojí nevzhledný, skoro ponurý dům. Je natřen šedožlutě, má úzká okna, značně od sebe vzdálená, a jeho hlavní vchod není ozdoben žádnou skulpturou, jak tomu u starých domů bývá, dveře jsou obyčejné dřevěné, dobře okované a jen po zuby ozbrojený voják, sedící v budce nedaleko domu a ohlížející vchod jako ostráž, dosvědčuje, že není to opuštěný dům.

Tuto budovu neoznačoval žádný nápis, takže mohla býti považována za činžovní dům nevýznamného majitele, který vybral si nájemníky podobné sobě, neboť tak jako dům byl bez ozdob, tak také okna neznala přepychu květin a různých těch drobotin, ať už je to klíčka s kanárem, malé akvárium, drobný obrázek anebo něžná vázička, dle nichž i zvenku lze poznati, kdo asi obývá byt.

Šedivá střízlivost hleděla ze všech oken nevšímavě na prostranství, jež bylo označeno dosti neoprávněně jako náměstí, ač jím bylo tak málo jako šedivý dům kostelem. Ulice, jež sem ústily, byly živé a obchodně významné, ale zadní stěny posledních domů, tvořící část náměstí, neměly ani oken, ani vchodů, ba ani výkladních skříní, ale nikdo si toho ani nevšiml, neboť právě u těch stěn byla dvojité alej vysokých akátů a kaštanů, jež maskovaly tyto domy, a tak ve skutečnosti byl na tomto náměstí pouze jediný dům, vlastně střízlivá bedna, hlídaná ve dne v noci vojínem.

Vozy, provázející cizince městem, se na tomto náměstí ani nezastavovaly, neboť nebylo zde ničeho k prohlédnutí a obdivování, a když některý zvlášť zvědavý cizinec se přece otázal na tento šedožlutý fádňí dům, pokrčil průvodce rameny a řekl: „Jakési pomocné úřady jsou tam, ale je škoda času na prohlížení. Rozvrzaná barabizna a nic víc.“ A už zas vykládal o čemsi jiném, k čemu příjížděli, nepříznávaje

se k tomu, že do domu, na nějž byl tázán, nikdy nebyl vpuštěn a bylo mu briskně zakázáno přiváděti někoho k prohlédnutí osamělého domu.

A právě k tomuto nevzhlednému domu mířili dva muži, kteří vyšli z Bronzové ulice, zabráni v důvěrný rozhovor.

„Co je to za budovu?“ otázal se mladší z obou mužů.

„Tato zde? To je šišák impéria.“

„Nerozumím tomu, co říkáš.“

„Nuže, budu mluvit zřetelněji. Pod šišákem, jak víš, bývá hlava, ač to není absolutním pravidlem, a v hlavě je sídlo mozku, jak je ti známo.“

„Je to snad nějaké ministerstvo, či dokonce kancléřství?“

„Nikoli. Ministerstva jsou pouhé úřady, kdežto v této budově funguje impuls. O činnosti tohoto nemají ani ponětí ti vysušení představitelé úctyhodných resortů, kteří se prohánějí doživotně na svých šimlech a domnívají se ve své byrokratické krátkozrakosti, že jsou to oni, kteří třímají oštěže říše, a nechápou, že jsou jen ubohými naolejovanými kolečky, jež lze kdykoli vyjmout a zahodit a nahradit jinými, stejně domýšlivými a stejně málo hodnotnými. V ministerstvech se pracuje, nebo se má pracovat, ale zde, v této budově se myslí, což je vzácnější a důležitější.“

„A kdo zde myslí?“

„To by byla příliš dlouhá přednáška a jistě by znepokojila vojáka, jenž nás pozoruje zdola, a detektiva, jenž nás jistě pozoruje shora. Je to složitá instituce a má neviditelné oči, jež všecko vidí, a chapadla, jimž se nikdo neubrání, neboť jsou rovněž neviditelná. Je v ustavičné permanenci a nezná ani svátků, ani oázu ku spaní, neboť bdění je částí jejího programu. Je nedůvěřivá, jako mladá žena, jež ucítila nevěru, mstivá jako muž, jenž byl v úřadě preferován, a pletichářsky vynalézavá jako stará kuplířka.“

„A jak se jmenuje ta instituce?“

„Nemá vůbec jména, neboť jméno je určením i klasifikací a snadno je prozrazeno. Černožlutá země mívala něco podobného, ovšem velmi zruďného, jak už bylo jejím zvykem, a nazývala to kamarilou. Sem do této staré šedivé boudy sbíhají se všechny nitky říše, ať už jsou cejchovány vojensky, politicky, nábožensky nebo společensky, a je to jediné místo, kde platí stejná míra pro každého bez protekce a také bez pardonu.“

Oba muži došli ku vchodu budovy, kde se před nimi hrozivě vztyčil vojín, stojící na stráží a oznamující, že dovnitř nemá nikdo přístupu, kdo nemá legitimace.

„Ale ano,“ smál se starší muž, „my dva máme přístup, kam chceme a kdy chceme, milý vojáčku, a proto nás nezdržuj – třeba nemáme legitimace.“

Voják však místo vyhovění napřáhl pušku s nasazeným bajonetem, zrudl hněvem a byl hotov zameziti vstupu třeba násilím neznámým mužům, jimiž byli Mefisto a Kment.

Mefisto se naň usmál, zašeptal cosi, vzal Kmenta pod paží a vešel do domu, nevšímaje si více vojáka, který zůstal státi s napřaženým bajonetem a otevřenými ústy, nechápaje, kam se ztratili ti dva muži, co před ním stáli a chtěli jíti dovnitř, a proč zde nejsou.

„Vždyť jsem přece nespal,“ hovořil sám k sobě, „a nemohlo se mi to zdáti. Mluvili se mnou a ten jeden se mi posmíval – a teď jsou pryč, gauneři!“

Obešel své stanoviště, přehlédl náměstí, nakoukl do domovní chodby, ale marně. Muži zmizeli, jako by se do země propadli. Tohle se nikdy ještě vojákovi nestalo, a proto byl dopálen svou bezradností, jako žena, která se chystala dát milenci kvinde a potkala ho s jinou, hezčí než je ona, zcela spokojeného a veselého.

Odplivl si, kousl se do rtů a zezelenal vztekem tak jako ona žena a snažil se nemyslet na nemilý případ, jenž jeho důležitost tak pošramotil.

Zatím oba muži procházeli chodbami domu, jehož vnitřek nebyl tak nezajímavým, jako se zdál zvenčí celý ten rozsáhlý dům. Na chodbách byly zavěšeny obrovské obrazy, znázorňující bitvy na suchu i na moři, drobné výjevy z historie a scény fantastické, hýřící vesměs rudou barvou, neboť hlavním obsahem každé malby byla krev a plameny. Byla to nekonečná epopěj vraždění, lupu a znásilňování, začínající kyjem a končící vzducholodí, v níž byla celá historie Železného národa. Mužové s rudými vousy a ženy s měděnými vlasy stáli všude v bojových pózách nad zajatými či mrtvými nepřáteli a ani jedna tvář, ani jedny oči nehlásaly dobro a lásku, tak jako žádná ruka nenesla chléb, ale všechny nesly meč, provaz a oheň a na každém čele byla vepsána pýcha, nenávist a sveřepost.

Ani skulptury, tu a tam rozestavené, nebyly jinými. Rozdíl byl pouze v materiálu, ale ať to byl bronz, železo, měď, mramor, porcelán, sádra nebo pálená hlína, vždycky obsahovaly tutéž píseň zmaru a smrti v nesčíslných variacích, svědčících o duchu, jenž se nemění, třeba národ pokročil ve svém obalu od kusů kožešin až k soukeným uniformám a hedvábným róbám.

Kment s údivem pozoroval tuto hymnu násilí, jíž hlásalo umění Železného národa a přijímaje myšlenku Mefistovu, chápal mentalitu tohoto národa, jenž učinil vražedný výboj svým programem, který má mu dáti v plen celý svět a učiniti z něho jediného pána pokořených otroků, poslouchajících slepě povelů z Města disciplíny, jehož krvavé ruce dosahují všude, ale jehož chladný mozek sídlí zde, v tomto bezejmenném domě na náměstí Světa, kteréž označení mu ještě před chvílí bylo nepochopitelným, když je četl.

Procházeli dveřmi a síněmi, sami neviděni, a pozorovali chladné obličejy mužů, jež potkávali anebo viděli u stolů nad mapami, u telefonních aparátů, u psacích strojů, u rádiových nestvůr a podívovali se přesnosti celého ústrojí, z něhož ozývaly se jen stručné rozkazy do ticha, nerušeného žádnými dotazy, smíchem, zábavou, a kde bylo

zřejmo, že každý vládne svou součástíkou s absolutní dokonalostí, jíž zasvětil svůj život ve prospěch velikého cíle všech.

Odtud byly dirigovány pohyby lodí a podmořských člunů, práce doků a přístavišť, odtud řízeny vzpoury v koloniích, v nepřátelských zemích i ve vlastním státě a bylo zřejmo, že statisíce fanatiků poslouchá slepě rozkazy a vyvolává potřebnou náladu na burzách, v novinách, v parlamentech i ministerstvech světa, tak jako v putykách, barech, nevěstincích a jiných eldorádech spodiny. Odtud se řídila výroba i ukrývání zbraní, investování kapitálů a lidské práce, odtud se určovala hesla dne, jiná pro monarchisty, jiná pro republikány, jiná pro anarchisty a komunisty, jiná pro sedláky a vojíny, jiná pro dělníky a knížata, jiná pro katolíky, mohamedány, budhisty, izraelity a protestanty, ale vždycky příznivá pro Železný národ, jenž třímal nitky světa a hrál svou metodickou hru ovládnutí všech a za každou cenu.

Zde sami nepozorováni vyslechli zprávy, jež izolovanou vzduchovou vlnou sdělovalo Pivní město, Ocelové město, Tržní město, Lodní město, zde slyšeli depeše ze Sovětského města, ze Stověžatého města, z Fidel města, ze Svobodného města, ze Žlutého města, z Býčího města i z měst Mlhy, Světla a Svaté Tiary, jež doplňovaly zprávy z Indie, Persie, Siamu, Japonska, Kapska, Nigérie, Maroka, Senegal, Egypta, Brazílie, Kalifornie, Haiti a Filipín, i referáty z Islandu, Grónska, Švédska a Finska, jež ihned tříděny a horečně vyřizovány příslušnými referenty, kteří rozhodování přijímali od Nejvyššího velitele, Nejvyššího pokladníka a Nejvyššího kancléře, kteří uznávali nad sebou již jenom Boha a jednorukého Césara Uchvatitele.

Na jeho pokyn aranžovali finanční krachy, společenské aféry, spiknutí a povstání tak, jako zesilovali dle potřeby či dle potřeby oslabovali vlny komunismu, demokratismu, agrárismu, socialismu a klerikalismu, jak se mu zachtělo, či jak oni navrhovali.

Na obrovských bílých plátnech byly každou hodinu promítány univerzálním filmovým aparátem, jehož sestavení bylo tajemstvím

tohoto šedivého domu, scény ze všech důležitých měst a míst celého kontinentu, takže obraz celého světa byl stále připravený k přehlédnutí, a tak naprosté poznání skutečnosti znemožňovalo jakékoli mystifikace.

V jednom z mnoha sálů spatřili Nejvyšší Trojici, jež, jak Mefisto sdělil Kmentovi, přicházela do tohoto domu podzemními chodbami, které ústily v dotyčných úřadech a jež nově zvolenému byly odevzdány k použití teprve po obvyklé přísaze na přísahu novou, skládanou do rukou předchůdce, ba často i samotného Césara Uchvatitele.

„Zde kují své poslední dílo zhouby,“ sděloval Mefisto Kmentovi, „a nestačí-li k zahrnutí mé nudy žert, který provádím prostřednictvím Sovětského města, stisknu páku šedivého domu a položím celé člověčenstvo na lopatky, zatřepu zeměkouli jako starou jabloní, polknu její ovoce a vysunu ji z gravitace vesmírového systému – ovšem, bude-li souhlasiti Světlý, bez jehož svolení je takový šprým nemožný.“

„A proč právě ty provádíš vládu pekla a nikoli tvůj pán?“ ptal se Kment.

„Lucifer?“ smál se Mefisto. „Ten již dávno činně se neúčastní vlády Všeho, neboť ho postihl bláznovský nápad, jehož provádění mu zabírá všechnen čas.“

„Svěříš mi ten jeho nápad?“

„Proč ne,“ smál se znova Mefisto, „nemůžeš stejně na něm nic změnit, když ani mně se to nezdařilo. Tedy poslyš. Asi před dvaceti tisíci léty ho napadlo, že vytvoří na vlastní vrub nového tvora, jenž by byl dokonalejším než nebešťan, ďábel, člověk a zvíře, a za tou příčinou zkřížil tyto čtyři druhy v jejich nejlepších exemplářích, a když konečně byli na světě jako On a Ona, spojil je a nechal je vytvořiti dceru, kterou, když dospěla, vzal k sobě a s tou od té doby žije a snaží se o ztělesnění své myšlenky. Dosud se mu to sice nepodařilo, ale zabírá mu to veškeren čas, neboť ona se nejen zamilovala do něho, ale i do jeho nápadu, a tak oba stále a neúnavně tvoří onen nový typ, ale

dosud marně. Tak se stalo, že já vyřizuji pekelnou agendu za něho a jsem jakýmsi dočasným regentem, než přejde doba líbánek a než se dílo podaří, jak zpívali děti v černožluté zemi.“

V té chvíli stáli zrovna před filmovou stěnou, na níž se objevila scéna z Rífské vesnice, kde řečník sliboval pomoc Železného národa těm, kdo pomohou vyhnati červenokalhotníky z jejich země. Současně jiní dva muži rozdílili kořalku a peníze s milým úsměvem dobrodinců a čtvrtý poučoval muže o zacházení s bombami a jedovatými plyny, jež jim přivezl vzducholí, zatímco pátý, bezpečný, že všichni muži jsou na návsi, znásilňoval náčelníkovu ženu ve jménu osvěty Železného národa.

Kment zhnusen tímto divadlem spěchal do jiné místnosti, kde se mu naskytla nezvyklá podívaná. Na velikém podstavci stála socha Césara Uchvatitele z ryzího stříbra, se zlatým šišákem na hlavě a jeden z Tří podával této soše zprávu o počinech toho dne a kupodivu socha odpovídala. V podstatě byla to pouze figurální úprava telefonu, jímž vzdálený živý mluvil s vykonavatelem svých rozkazů prostřednictvím kovového portrétu, vzbuzuje v nich tak zvýšenou představu a úctu k své osobě.

Tak César Uchvatitel dovedl podle potřeby býti všude přítomný, všude slyšitelný a jeho skutečná bytost vzrůstala do fantastických rozměrů v monarchistických mozcích příslušníků Železného národa, kteří, ať už byli určeni jeho vůlí ku kterékoli politické skupině, byli připraveni v pravý okamžik býti jedině jeho zbožňovateli a poddanými.

Tato otrocká oddanost byla dokumentována i zde ponížným hlasem řečníků, líbáním stříbrné nohy, odkrytím hlav a devótním výrazem obličejů, když hodnostáři přistupovali s posvátnou úctou k soše, jež hrozivě svítila do celého sálu a jejíž každé slovo bylo nezměnitelným rozkazem všem, jichž se týkalo.

Pojem autority byl zde ztělesněn i vyvrcholen do nejvyšších možností a odtud sestupně byl přenášen na ostatní vykonavatele mocí,

až k poslednímu četníkovi, jehož rozkaz byl stejně mimo kritiku a diskuzi jako rozkaz Césara Uchvatitele.

Tato metoda disciplíny stala se evangeliem celému Železnému národu, jehož mozkiem byl šedivý dům na náměstí Světa.

S tímto poznáním odcházal Kment s Mefistem z budovy kolem téhož strážce, jenž je ani nyní neviděl. Mefisto, který také nyní nezapomněl na drobný efekt, asi po deseti krocích učinil oba viditelnými a smál se hlasitě vojáčkovi, jenž díval se na ně vyjeveně a hloupě, nechápaje, odkud se objevili, když odnikud nevyšli a jsou přece zde před ním, na náměstí Světa, jež on hlídá, a měl tisíc chutí přesvědčit se výstřelem pušky, jestli je to všecko sen, anebo ne. Ale znal přesně instrukce, a proto nevystřelil, dívaje se za podivnými muži, až zašli do ulice Zlata.

Byla to ulice bank a klenotníků a před výklady stály ženy, lačně hledící na brilianty, zlato a perle, a mužové, studující burzovní vývěsky.

„Chceš-li kteroukoli z těchto žen,“ šeptal Mefisto Kmentovi, „můžeš jí mít. Jsou to kněžny, ženy generálů, dcery učenců, vnučky průmyslníků a ani jedna z nich neodolá, nabídneš-li jí dar přiměřený její touze a její společenské výši. Nesejde na tom, je-li šťastnou ženou nebo zbožňovanou milenkou, neboť jedná-li se o blýskavou cetku, je každá jen marnivým děckem, jež miluje pouze sebe a chvíli toho, jenž je ozdobí. Zkus to a vyber si podle libosti, při tom nezapomínaje, že panna je vždycky lacinější než kurtizána, neboť tato si nechá honorovati kromě těla také své zkušenosti.“

Kment neodpovídal a jen díval se s tichou útrpností na ubohá stvoření, jež jsou na prodej za kousek kamene a kovu pro vteřinu radosti z marnivosti, nevědouce, že jediný pohled a zasnívání ženské šíje má stonásobnou cenu oproti všem těm titěrnostem, za něž se prodávají bohatým žralokům těl.

Meškali v Městě disciplíny již několik týdnů a Kment den po dni poznával více, co neřesti je nahromaděno na tomto nepatrném kou-

síčku země. Zkušenosti a poznatky, jež získal v Městě světla, v Městě mlhy a v Městě svobody, nebyly v žádném poměru k tomu, co spatřil zde. Měl představu dávného Říma nebo Pompejí, když blížil se jejich zánik a když lidé v předtuše své neodvratné zkázy šleli v divokém shonu a zmatku a vzdávali se všemu, co se jim zdálo býti vášní, rozkoší a zvláštností a co bylo jen překrvením mozku, uvolněním studu a cestou do propasti, jež otevírala svou zrádnou náruč.

Opiové a kokainové brlohy, salony orgií, prodejnost všeho druhu byly zde zcela běžnými a na ulicích se mu nabízeli mužové přestrojení za ženy a ženy v mužských oděvech nabízely se ženám k úkonům lásky, již snížili zde na čubku, toulající se ulicemi a hadr všemi znečišťovaný. Hon za zlatem stal se všeobecným a nešetřil ani starců, ani dětí, ani mrzáků a učinil z města obrovský lupanark všeobecné prodejnosti, hospodu s miliony opilců, veletrh všeho, co možno kupovati a prodávati – od bílého kvítka dětské nevinnosti po žhavě rudý květ perverzní vášně a do tohoto záhubného víru zdivočilosti vrhali se bez rozmyslu domácí i cizinci, jako by konec všeho byl již na dosah ruky. Slavná třída Topolů změnila se v obrovské tržiště, kam slévaly se proudy mravních patoků ze všech částí města, v nichž se lidé brodili a zmítali až do úplného vysílení, kdy ustupovali jiným, kterým se rovněž zachtělo zneuctění a pokálení a tak do nekonečna. Zmizel pojem muž a žena, zmizel pojem člověk a všude jen říjelo zvíře, odporné, slizké, páchnoucí a řvoucí po penězích a rozkoši.

Tak doplňovaly se dva děsivé extrémy – absolutní kázeň a absolutní rozvrat, aby v určený den buď podrobily Železný národ, anebo jej učinily vladařem a majitelem světa a k tomuto cíli dospívala věda, politika, umění i vojáctví, tak jak předurčili krutí hlasatelé-proroci, v nichž zpupnost Železného národa vyvrcholila.

Tímto učením matky naplňovaly čistého ducha dítek, tímto učením naplňovali učitelé žízňivé chtění mládeže, tímto učením manévrovaly univerzity i kasárny a tento duch pýchy a násilí ovládl posléze celý národ.

Práce, vzdělání, náboženství byly v jeho službách a pocel matky i políbení milenčino jím byly řízeny, až stal se mocnějším ducha lid-skostí, humanity, bratrství a volnosti, jenž byl vočkován i ostatním, kdož nebyli příslušníky Železného národa.

Tady teprve dokonale poznal Kment, užaslý vším, co zde uviděl, jak zcela jinými byly metody organizmu Města svobody, z něhož do tohoto města zavítal s Mefistem. I tam byla práce spjata železnými pouty, ale duch byl svoboděn, i tam byla vláda několika, ale všichni měli zabezpečena práva a mohli uplatniti vliv na tuto vládu. Také tam byla vězení a všeliká omezení čarovného pojmu svobody, ale byla jen hrozbou a výstrahou, či regulativem skutků, jež musily býti počestnými. I tam setkal se s vášněmi a náruživostmi žen a mužů, ale byly výjimkami a nikoli obecnou horečkou, neboť celkový duch směřoval k populaci a zesílení, a nikoli k orgiím a demoralizaci. Proto řídili zemi zdraví a nikoli degenerovaní, proto žena byla milována a matka uctívána, proto dítě bylo slibem budoucnosti a muž pyšnil se nejen svými svaly, ale i svým charakterem. A jen příliš vyvinutý obchodní duch ohrožoval svobodu, neboť využítkoval slabé a z trpělivých dělal otroky, což ovšem nebylo celkově v žádném poměru k této propasti zla, neřesti a bídy.

Ba i Město mlhy, v němž pobyl delší čas, bylo hotovým rájem proti tomuto městu. Sídlil tam dávný duch pýchy majitelů a uchvatitelů, byli tam také ubozí a ponížení, hledělo se tam s despektem na ostatní děti světa, ale byla tam také tradice rodinné lásky, úcty a věrnosti, žily tam čisté lady a skuteční gentlemani. Znaly se tam milosrdenství a lidská útěcha, neboť cílem a účelem bylo vlastní dobro za cizí práci a nikoli pomsta na všech a zničení všeho třeba za cenu vlastního blaha. Tam lstivost, lakomství, lupičství, chlípnost a obžerství musily se jen skrývati a neměly legitimitu jako zde, v tomto semeništi hrůzy, jež měla zaplaviti celý svět na pouhý rozkaz jednorukého, zvrhlého šilence, jenž zdisciplinoval celý národ pro choutky a perverzní potřeby svého velikášství a své zločinnosti,

jež snila jen o krvi, rozvratu a zkáze všech, kdož nejsou z jeho ple-
mene, z plemene divoké šelmy, připravené ke skoku.

To vše si uvědomoval Kment, odcházeje z ulice Zlata, jež byla
pompézním vyvrcholením materialismu národa, který opustil
ideály a poezii a znal již jen dva poslední cíle: vyžít sebe a pozřít
ostatní svět ve jménu pýchy, žaludku a kapsy, jak rozkázal César
Uchvatitel, všemi pohrdající a ode všech zbožňovaný, jehož dílnu
zhouby dnes uviděl.

Říkal si, že je jeho povinností upozorniti svět na hrozící nebezpe-
čí, ale dospěl k názoru, že nestačí k tomu ani jeho síly, ani čas, který
mu ještě zbývá, aby toto dílo vykonal.

Kdo mu uvěří? Žurnály, jež se holedbají svou vševědoudností, při-
jmou jeho zprávu jako mystifikaci, již nelze otisknouti, vlády, špatně
informované svými diplomaty, nebudou tyto dezavuoovati a rovněž
neuvěří, a lid je tak uštván vlastním zpolitisováním, že nedovede
pochopiti to, co je nad jeho rozumovou schopností a co není mu
vnuceno a vychváleno jeho politickými vůdci, kteří starajíce se hou-
ževnatě o vlastní osud, nemají čas starati se ještě o osud světa.

Tak byl odsouzen k nečinnosti a k dětinskému sbírání drobečků
demoralizace a všeobecného úpadku, jež si aforisticky zapisoval do
drobné knížky, darované mu v Městě svobody dcerou miliardáře za
to, že se jediný z mužů, jež poznala, zdráhal dáti ji noc svého života
pro zmírnění jejího splínu a tím jí vrátil důvěru, že snad jsou mimo
úslužných hovádek na světě také ještě muži, kteří mají hrdou duši
a neprodejné tělo.

Proto jen z pouhého zvyku zapsal i dnešní zkušenosti z návštěvy
domu na náměstí Světa, nerušen Mefistem, který si hrál tím, že lidem
jdoucím kolem restaurantu na Nejdelsí ulici, v němž seděli, sugero-
val nejružnější zločinné i pošetilé nápady, jež tito považovali za své,
a proto je ihned prováděli.

Mefistovi zdála se tato hra tou nejroztomilejší hrou, již si kdy
vymyslí, a působila mu nesčíslná vyražení.

Šla vážná matrona a právě ve chvíli, kdy chtěla se požehnati, byla zachycena vůlí ďáblou a místo žehnání učinila necudné gesto k ustrnutí mladíka, jenž kráčel kolem ní. Mladičká holčice, spěchající na schůzku s nezkušeným mladíkem, pro pouhý zvuk jeho sladkého hlasu, zastavila náhle starce se žádostí o peněžitý obnos za hodinu lásky, kterou mu ihned poskytne. Mnich přísného řádu, jenž nikdy nepil alkohol a neznal tučných jídel, rozběhl se do nejbližšího výčepu a poručil si půlčik rumu a pěknou pečení a zmohl v okamžiku oboje. Distingovaná dáma zavěsila se do rámě vagabunda, zapáchajícího neřestí, a šla s ním do jeho doupěte. Bezkonfesijní žid pokřižoval se před sochou světce, navoněný důstojník začal se kořiti babce prodávající kaštiny, lakomec rozdával peníze, ministr pozdravil drožkáře, obuvník přál dobré obchody svému konkurentovi, prodejná dívka odmítla bankovku nápadníkovu, a za hodinu změnila se ulice v blázinec, v němž ztřeštěnosti závodily o palmu prvenství.

Když Kment dopsal a Mefisto se po chuti pobavil, setkaly se jejich pohledy a kupodivu byla v nich tatáž otázka i odpověď: Nudím se – co tady?

A že čin je vždycky muži milejším než diskuse o ničem, v níž nalézají nepochopitelný půvab ženy, za hodinu vsedali oba do auta, projeli městem a zatočili na říšskou silnici, směřující k východu, pečlivě zabaleni v kožichy a šuby, jak se sluší na lidi, kteří jedou do studených krajů kožešin a kořalky, jejichž středem a vládcem je Sovětské město.

Ani si nevšimli, že vysoko nad nimi letí tímže směrem několik černých ptáků, kteří pečlivě bděli nad nimi a z nichž tři slyšeli na jména Konias, Ivan a Robespierre.

A když noc položila své truchlivé flóry na zem, vzneslo se plameny ozářené auto vzhůru, jako zářící pták, letící ku hvězdám.

Město krve

Před hlavní úřední budovou Sovětského města přecházeli dva vojáčky cupkavými kročeji, neboť noc byla velmi chladná a vojáčky, kteří se střídali s jinými, byli již unaveni. Ostatně takové hlídání mrtvé budovy netěší strážce nikde na světě, neboť nedovedou pochopiti, že taková mrtvá budova může skrývati složité ústrojí celého státu, třeba v ní nikdo nebydlil, a tak se nemůžeme diviti ani vojáčkům v Sovětském městě, kteří cupkali a kleli a nadávali a zase cupkali.

Řekli jim, aby chodili a hlídali, dali jim pušky nabitě patronami a opatřené bodly a protože věděli, že neuposlechnutí se přísně tresce, neodmlouvali, chodili a hlídali. Co a proti komu hlídají, bylo jim tak lhostejno, jako je lhostejno soše Svobody, že hlídá New York a neví proč a kvůli komu.

Nijak jim neimponoval mimořádný význam, který měli, hlídající budovu a který je, uniformované nuly, měnil na důležité jednotky. Co jim bylo do té budovy, jim, kteří toužili po kavalci, na němž možno spát bez obtížení těžkými botami a nepohodlnou puškou, jejíž řemen se zatínal do ramene, jim, kteří toužili ven z tohoto města do své vesnice na břehu Volhy? Co jim bylo po těch pánech, kteří si říkali tovaryši a kteří je donutili opustit rodné chaty a milovaná děvčata? Nic. Čerti! Ve jménu svobody vzali jim svobodu a nutili je chodit před kamennou budovou sem a tam, sem a tam. A nos mrzne a uši mrznou pro ty čerty a ani vodky, ani machorky není.

Mladší voják udeřil kolbou do kamenné podlahy, až se to rozléhalo ranním tichem.

Druhý voják, který právě docházel k němu, zvedl polekaně hlavu a zadíval se na rozzlobeného druhu.

„A což,“ začal první, „pořád jen chodit a chodit?“ –

„Je tak nařízeno,“ odpovídal druhý, „chodit a pozorovat, až nás vystřídají.“

„A za čtyři hodiny znova, co? Nohou už necítím a spal bych, jako starý diákon po vzkříšení.“

„I vyspat se můžeš potom, můj milý a odpočinout si pěkně. To mně jiná starost leží na duši.“

„O děvče snad?“ ptal se soucitně druhý.

„Co mi po děvčeti? Děvče i bez vojáka si pomůže.“

„Či o vlast máš starost?“

„Není vlasti – je jenom svět, jak říká komisař.“

„Což tedy, člověče pravoslavný? Co tě trápí?“

Vojáček se naklonil k druhému a šeptal: „Viděl jsem dnes v noci znamení – zlé znamení.“

„Zlé znamení povídáš? A kdes je viděl?“

„Na obloze. Stál jsem u okna a čekal, až mne zavolají na stráž. A tu, jak se tak dívám, vidím ohnivý vůz. Sjížděl rovnou z oblaků sem, do našeho města.“

Druhý voják se rozesmál a sáhl na čelo prvního. „A horečku nemáš, milý? Či jsi tolik vodky vypil, že ti zakalila rozum?“

„Nepil jsem,“ uraženě se ohrazoval první, „a co jsem viděl, to jsem viděl. Byl to vůz s ohromnými křídly a celý svítil. Rozumíš? Neměl lampičky, ale svítil celý, A sjížděl úplně tiše, tak jako slétají draví ptáci, když se vrhají na kořist.“

„No což – snad je to nový aeroplán, natřený fosforem, aby svítil, a ráno se dočteme, že doletěl sem.“

Vojáček však nedůvěřivě zavrtěl hlavou a znova opakoval: „Zlé znamení je to, nic jiného. Jistě zas poteče krev – mnoho krve poteče.“

„No, což – ať teče. Svět je překrvený, tak se mu musí pouštět žilou – ve jménu pokroku.“

„Pokroku? Pokroku pravíš?“

„A spravedlnosti.“

„Spravedlnosti? A víš ty, co je spravedlnost?“

„Ovšem. Spravedlnost je jen jedna a to je vždycky právě ta, která má moc a vládne. Bez její vůle nepadne ani vlas, ale s její vůlí spadne milion hlav se všemi vlasy. A v tom je zase spravedlnost, že nesejde na tom, je-li ta hlava hloupá, nebo učená, hezká, nebo ošklivá a skutálí se, aby nepřekážela pokroku.“

„A když nebude žádných hlav? Co potom?“

„Bud' bez starosti. Ty, co vládnou, se neskutálí. A ty ostatní nejsou beztoho k užitku. Rukou je pouze třeba, chlapče, rukou. Aby pracovaly, dřely, hromadily pro ty, co mají právo a moc nositi hlavy, jež myslí za ruce, které nemohou mysliti. A to tvé zlé znamení? Jdi s ním k čertu. A nepovídej to nikde, nebo tě zavřou pro pobuřování a zlé znamení ti vyryjí kulkou do čela. Ty máš právo jen chodit a hlídat – rozumíš?“

A oba vojáci pokračovali znovu ve svém cupkání sem a tam.

Odbíjelo právě devět hodin, když z malé uličky nedaleko vládní budovy vyrazili s pronikavým křikem tři hošící, asi desetiletí, a pádili úprkem před budovu a zastavili se až u nasypané tam hromady žlutého písku.

„Hrajme si!“ vykřiknul nejstarší hoch semitského typu.

„A na co si máme hrát?“ ptali se druzí dva.

„Na krvavý kruh!“ rozhodl nejstarší a rozpřáhl ručky. Druzí dva je uchopili a točíce se v kruhu, zpívali všichni tři:

*Kolo kolo rudé
na světě jen bude,
až sověty uchopí
vládu staré Evropy.*

*Buržoazní krvi,
až se země zmrví*

*lidstvo bude míti klid,
osvětu a blahobyt.*

*Pro ten zápas tuhý
spojte se v kruhy,
neb jen krve rudý květ
spasí vás a celý svět.*

Chtěli pokračovat, ale maličký Avdoťa pustil ručky ostatních dvou a řekl: „Nechce se mi tohle hráti, holoubkové – a nechce!“

Židovský hošík podíval se přísně na Avdoťku a řekl mu varovně: „Neradím, Avdoťko, říkati to nahlas. Je ustanoveno tak hrát – ač i jinak možno.“

Třetí hoch, růžolíci a usměvavý, vykřikl radostně: „Na vojáky? Na rudoarmějce, Izáčku?“

„I na vojáky,“ svědčil Izáček, „ale i zabíjačka je milounká hra.“

Gardista, který přihlížel dětské hře, ptal se se smíchem Izáčka: „I ty už jsi zabíjel, droboučký?“

„Ba že zabíjel,“ vypjal se chlapec sebevědomě, „a hezké to bylo, batuško. To profesora jakéhosi chytali u nás v domě na Dmitriovské. I rodinu jeho schytali, řezali nahajkami a vázali do kozelce. Také noži trochu bodali a ženské dusili na postelích. Když odešli s ostatními na policii, objevil se Fed’ka, klučík profesorův, který se schoval dříve a nyní utíkal zahradou. A už jsme lítli za Fed’kou jako za zajíčkem. Kňučel a utíkal a já se sekerkou za ním. Upadl a já sekerkou pěkně klofl po hlavičce, až červená vystříkla. Třepal ručkama a oči vykuloval. K smíchu to bylo, jak se tak třepal a papá i ostatní mne pochválili. Což – zahrajeme si na zabíjačku?“

„Nechci,“ odporoval Nikolka, „nemám rád krve.“

„Hloupý,“ smál se mu Izáček. „Je krásná a červená – a nebolí, když teče cizímu. A hřeje! Moc prý hřeje!“

„Ticho už a hybaj!“ rozkřikl se gardista na děti a tyto ihned se rozběhly. „Koukněme se na caparta – líbí se mu krev a snad i pítí by jí chtěl. Nemáš v čutoře vodky, továryši Mítěnko?“ obrátil se ke druhému gardistovi. „Chtěl bych se trochu napít – na přátelství.“

Oslovený podal gardistovi plechovou lahev: „Na, napij se, bratře pravoslavny. Zdrávo, Andriji!“

„I ty! Žij v radosti, Mítěnko, jako bratr rodný. Měj tabáku i vodky co srdce ráčí a buď ti jen veselo na světě!“

Povznesl lahev ke rtům, napil se a znovu hovořil: „Věř, bratře, nudno je mi zde v městě. Zatýkáš, střílíš a do hrobu dáváš – a nic více. Nudno je mi. Krev je stále červená, tělo bílé, oči vytřeštěné a rty klnoucí.“

„A což mně je jinak?“ ozval se Mítěnka. „Ani ženské už mne netěší.“

„I mne. Vždycky svázané, s roubíkem v ústech – eh, hnusno je mi. Nikdy něžné podelování, nikdy zaštkání z lásky. Jen jako dobytek vždycky, jako dobytek – což?“

„Ba, ba,“ svědčil Mítěnka. „I mně se tak děje. Proto piju a zapomínám. Na mátušku, na sestru, na Dášenu – na všechny. Ptám se – co s nimi tam v Dobroslavi? Přišel tam také nějaký Mítěnka a zabil matku, znásilnil sestru a žije se snoubenkou? Snad také přišel odejmout svobodu a zabíjet a snad také teď pije ze zoufalství, jako já. Eh, nemožno mi to dále snášet, člověče pravoslavny, nemožno,“ naříkal, utíraje si slzy, deroucí se mu do očí.

„Nech toho, Mítěnko – uvidí tě někdo plakat a sedíš na pevnosti – však je také čas vstoupiti dovnitř,“ těšil Mítěnku Andrij.

Nežli však mohli odejít, zastoupila jim cestu hezká, as dvacetiletá dívka, obličej přibledlého a krátkých černých vlasů, jež se jich otázala: „Sezení ještě nezačalo?“

„Vidíš, nejsi slepá,“ nevrle odpovídal Andrij.

„Ticho,“ zakřikla ho dívka, „vykřikuj si na gardisty, ale ne na mne.“

Gardista ji přeměřil posměšným pohledem a řekl: „Inu, jakpak ne – tys nějaký vzácný pirožek, nadívaný inteligencí a kdo ví čím. Ale jednoho dne tě přeci dáme i s tvými študiiemi ke zdi, pleskneme tě olůvkem do čela a ani nemukneš, hubatá.“

„A bude po učenosti,“ dodal Mítěnka.

Starý, dlouhovousý kupec, který pozoroval, co se děje, sepjál ruce a třeslavým hlasem napomínal gardisty: „Bojte se boha, lidé pravoslavní, a neděste mladičkou. Je posud jako jabloňová jarní snítka, drobná a křehoučká – vid', děvuško, vid', milounká?“

„Starejte se o sebe,“ odbyla ho dívka, „sedněte si a mlčte. O mě se nestarejte. Jsem, jaká jsem. Snad i dítě jsem, ale snad i stará megera.“

„Neslušno dívce tak mluvit,“ durdil se stařec, „mlčet má a poslouchat starších. Víš, kdo jsem já? Kupec Fedor Feodorovič Rypakov z Nižního. Měj úctu.“

„Snad tak bývalo, kupče, ale dnes už dívky neposlouchají starých hlupáků. I my si žijeme po svém a máme své přirozené právo.“

Postavila se vyzývavě před kupce a podepírajíc jednou rukou bok, druhou mu posměšně hrábla do vousů a řekla: „Víš, ty starý hlupče, čím je mi muž? Nádeníkem. Ničím jiným než nádeníkem. Zavolám si ho, když se mi zachce a musí mi posloužit – jak já chci.“

„Hezky, hezky,“ káravě odpovídal kupec, „a což láska – tu neznáš?“

„Ne. Pro hloupé je ta vaše láska. Nevěřím románům a věřím pohlaví. To je skutečnost, o níž se mohu přesvědčiti, kdykoli se mi zachce.“

„A věrnost jednomu – tu, mátuško, neuznáváš?“ –

Dívka se zasmála a řekla cynicky: „I ano – tomu poslednímu než mne omrzí, anebo já jeho.“

„A což rodina,“ hněvivě zvolal kupec, „co dětátka, přijdou-li?“

„Kdo nechce děti, nemá. Nu – a kdyby přece se nepovedlo – dám je útulně a je po starosti.“

„A co jeho otec – co řekne otec?“

„Hlupáku – stát je otec a ten jen čísluje a vychovává.“

Mužík, který stál poblíže nich a dosud jen naslouchal, spráskl ruce a šeptal uděšeně: „A co tomu říká car? Co říká té zkáze car? Je nemožno, aby to trpěl car.“

„Car? Co mluvíš, starče, za nesmysl – není přece žádný,“ smála se dívka, „není již carů.“

Mužík přísně podíval se na dívku a řekl přesvědčivě: „Nelži. Musí být. Je-li Rusko, je také car. Po věky tak bylo.“

„A věky tak zase nebude,“ posmívala se mu. „Ptáci přilétli a roztrhali cara. Do zobáků jeho pírka vzali a rozprášili je od Bílého až ke Kaspickému moři. A nikdo netruchlil a nerozžehl před ikonou světýlko za ztraceného.“

„Lžeš, bezbožná,“ vykřikl mužík, „nesáhne nikdo na cara, neboť je v přízni boží.“

Ale dívka se od něho odvrátila a zapálila si papirosu.

V té chvíli již mnoho lidí jednotlivě i v tlupách přicházelo k úřední budově a gardisté všechny osoby, jež neznali osobně, prohlíželi, pátrajíce, nemají-li zbraní.

Přijížděly povozy i auta a jejich řada stále se zvětšovala.

Občas vojáci srazili paty a volali „urra“, to když přijel nějaký vyšší důstojník nebo komisař.

Z jednoho auta, zvláště nádherného, vystoupili dva muži a zamířili ku vchodu budovy, hovoříce spolu důvěrně.

Byli to Mefisto a Zdeněk Kment, poutníci světem, kteří dnešní noci zavítali do Sovětského města.

„Zde, synu,“ s úsměvem vykládal Mefisto Kmentovi, „vyzkoušíš důkladně sílu svých nervů, neboť zde je kadlub, ve kterém se vaří jídlo věčnosti. Několik mých dětí hraje zde velkolepou partii o vysunutí světa z kolejí. Nadal jsem je podivuhodnými vlastnostmi, jimiž lze zvítěziti, ale jimiž lze také všecko ztratiti. Potlačil jsem v jejich srdcích dobro, soucit, bratrství, lásku k vlasti, ale nepotlačil jsem touhu vládnouti, lásku k majetku a ponechal jsem jim všechny nízké vášně. Omývají se denně krví a smrt je jejich stínem. Použil jsem

jich jako berana k pomačkání inteligentního člověka, jenž proti mé vůli vymyslel pitomou teorii, z níž se narodil kolektivní tvor.“

„Ty tedy neuznáváš,“ ptal se Kment, „nutnost nivelizace práce a požitků?“

„Neuznávám?“ pohrdavě řekl Mefisto. „Opovrhují rovností, neboť potlačuje ducha a schopnosti. Je to pitomost, která staví nízké na roveň prostředním a prostřední nerozlišuje od mimořádných. Věř mi, synu, že bylo mi nevolno, jako bych polkl hostii, když jsem viděl ty potrhlé sociální apoštoly burcovat hloupé, ale spokojené stádo a dokazovat mu, že ono je základem všeho, ono že je zázrakem dokonalosti, jemuž vlastně patří svět, až se jim konečně podařilo vrazit násilím kolektivistickou utopii do prázdné buňky a znepokojit jejího majitele. Vzali mu klid a spokojenost z dílny i domova a udělali z něj řvouna, jenž povznesl mozol nad myšlenku. A víš, jaký je jeho první cíl? Vyhubení těch potřeštěných tvůrců, neboť cení pečenou husu nad filozofii a nic mu není tak odporo jako bílý límeček. Žene se zuřivě k moci a je neúprosným tyranem a vysavačem. Chce za týden zbohatnout, tak jako jindy se bohatlo za století, a jediná příkázání, jichž uznává, jsou jeho chtíče a jeho žaludek. Má ničivou sílu barbarů, která neustupuje ani umění, ani duši. Bude-li třeba, zabije pravdu i poctivost ranou kladiva a dožene své intelektuální otce klaněti se lži, ozdobené krvavým širákem a putýnkou výkalů prohlásí za symbol, jemuž dá hodnost boha.“

„Jdi, jsi nelítostný,“ zlobil se Kment, „mohl jsi přece zabránit tomuto vývoji k zlému.“

„Nikoli, hochu, to není mým úkolem – to bylo věcí Světlého, který prospal rozhodný okamžik. Pamatuj si, že já neřídím tento vývoj a také mu nikdy nepřekážím. Jen proto jsou někdy války a živelní katastrofy, jimiž časem napomínáme člověka, ale kupodivu vždycky nadarmo. Ostatně správně jsi řekl: vývoj k zlému, a to uznáš, že tento vývoj nemohu brzdit a naopak jej musím podporovat. O tento případ nemám valných starostí, neboť Izraelští převzali vedení a to

jsou chlapíci houževnatí a neúnavní. Je však již čas vstoupiti dovnitř a podívat se, jak moji hoši pokračují.“

Vešli do budovy a šli po rozsáhlém schodišti do prvního poschodí, kam mnoho lidí směřovalo.

Stráže s karabinami stály téměř u každých dveří a na rozhraní chodeb stála vždy celá četa.

Přicházející byli lidmi všech vrstev – obchodníci, úředníci, statkáři, muzíci, profesoři, vojáci, námořníci, ženy, dámy, holčiny a každý něco chtěl, co scházelo k jeho pozemské spokojenosti.

Sluhové a pořadatelé prohlíželi průkazy a rozřídňovali návštěvníky dle hodností a dle druhu žádostí a uváděli je do různých chodeb a dveří.

Neměli mnoho času, neboť návštěvníků bylo mnoho a zasedání komisařů nikdy dlouho netrvalo.

V případech těžších rozhodoval o připuštění nejvyšší obřadník Nikolaj Něžný, postrach Sovětského města a miláček komisařů, jenž stejně sladce hovořil, mučil i zabíjel. Byl to tyran se srdcem ženy a něžnou mluvou hravého děcka, jemuž bylo slastí umývat se v krvi a mučiti citlivé duše. Býval kdysi mnichem, později námořníkem, pak felčarem a učitelem, až konečně našel místo pro sebe jako stvořené: místo prostředníka mezi svobodou, mučírnou a šibenicí.

Když Kment a Mefisto došli do prvního poschodí, volal právě tento Nikolaj Něžný hlasem přísným na tlačící se dav: „Ustupte! Místo! Komisaři sovětů přicházejí!“

Lidé se stlačili ku stěnám a zábradlí a takto utvořenou prostorou šlo vážně několik mužů různého stáří, jež doprovázeli oba gardisté Andrij a Mítěnka, ustanovení k osobní stráží.

Na pokyn Něžného byly otevřeny dveře velikého sálu, jimiž komisaři prošli a kráčeli přímo ke zvýšenému pódiu, kde kolem dlouhého stolu stála ozdobná křesla, na něž komisaři usedli.

Něžný pokynul několika lidem, kteří seděli na nízkých sedadlech v pozadí, aby byli tiší, a čekal rozkazy svých velitelů. Tito čekající

lidé byli jím vpuštěni proto dříve, že komisaři přáli si míti auditorium, jež by bylo schopno roznést mezi lidem, jak pilně komisaři pracují a jak obětavě pečují o blaho státu. Něžný je volil vždycky velmi opatrně, vědom si své zodpovědnosti.

Komisaři usedli a jeden z nich, muž jiskrných očí a kudrnatých vlasů, zavolal na gardistu: „Mítěnko!“

Mítěnka přiskočil a komisař se tázal tiše: „Vše v pořádku? Žádné nebezpečí? Nikdo podezřelý?“

„Všecko v pořádku, generále komisaři,“ odpovídal tlumeně Mítěnka.

„Ručíš svou hlavou?“

„Ručím, generále komisaři!“

U dveří prohlížel Něžný dokumenty Mefistovy a Kmentovy a kýval spokojeně hlavou: „Správné, baťuškové, velice správné.“ Podíval se proti světlu na papíry a pokračoval: „I znaménko je tady. Ale i jinak by nevadilo, předrazí. Jen karabinka, že by snad laskavě vystřelila, anebo že by provázek krček pohladil, rozmilí. Vstupte tedy, baťuškové, pokorně prosím. Uspíším vám uvedení k velikým tovaryšům, baťuškové.“

Domluvil, uklonil se a přešel k jednomu z komisařů, jemuž cosi sděloval. Ten podíval se ostře na Mefistu a Kmenta a patrně upokojen, obrátil se k hubenému muži, sedícímu v čele stolu.

„Občane předsedo, jsou zde přítomni zástupci vlády Střední země, kteří z rozkazu revolučních mas své země přišli ti složit poklonu a vyslechnouti tvé pokyny a tvá přání.“

„Prostudovali jste jejich dokumenty?“ otázal se předseda.

„Všecko v pořádku,“ odpovídal tento a pokynul oběma cizincům, aby přistoupili blíže.

Předseda povstal a dívaje se na cizince, mluvil: „Vítám vás, tovaryši ze Střední země, děti moje. Těší mne vaše přítomnost při dnešním zasedání Vysoké rady, jež dá vám později potřebné instrukce jménem komise pro rozvrat Evropy. Neboť vězte, že není daleka doba

našeho úplného vítězství. Miliony věrných synů rudé hvězdy čekají na náš pokyn, jenž dokončí dílo zhouby, aby mohl nastati začátek díla nového: Vítězství ideje nad hmotou, proletáře nad kapitalistou, svobody nad porobou. Bude arcí třeba obětí, utrpení a krve – ale nelze jinak než rudou záplavou vykoupiti svět. Zatím vám, poslové, říkám jenom toto: Slibte a podepište odpůrcům cokoli, ale neváhejte rušiti slova a slibů, až přijde čas, neboť činíte tak ve jménu vyššího cíle. Neznechte národnosti, náboženství, příbuzenstva, lásky ani přátelství, až přijde den zúčtování, ale znejte jen zákon internacionály, evangelium sovětů, příkázání Vysoké rady a vláda světa spočine v rukou našich.“

Kment chtěl odpověděti, ale Něžný mu pošeptal: „Neodpovídejte. Máte pouze právo poslouchat.“ –

Předseda usedl a obrátiv se na jednoho z komisařů, otázal se: „Jaký je program?“

„Audience lidu,“ odpovídal tázaný, „kupec, mužík a žena Anisja.“

„Rychle!“ nařídil předseda.

„Kupče a mužíku, předstupte!“ volal komisař.

Kupec i mužík předstoupili, nesměle přešlapující a hledíce bázlivě na komisaře.

Předseda se vlídně usmál a řekl, hledě na kupce: „Přeješ si?“

„Bída, báťuško,“ zajíkal se kupec, „veliká bída je v našem újezdu. Lidé padají hladem a přestávají se modliti před ikonou. Pomoz, otče předobry!“

„Víš sám, že nemohu,“ lhostejně odpovídal předseda. „Kde není bídy? Všude je bída. Kam dohlédneš, tam je jí nadbytek. Válka ji vyvolala a kupci a mužíci ji udržují.“

„Nepravdu mluvíš,“ bránil se kupec, „i kupci umírají hladem.“

„A mužík dal všecko,“ ozval se druhý muž, „i krev svoji dal. Jen hlad mu zbyl.“

„Ticho, nejsi tázán!“ napomínal Něžný mužíka.

„Ale ubližováno je mi,“ tvrdošíjně znovu ozval se mužík, „a jdu se dovolat cara.“

„Hlupáku,“ smál se komisař, „není přece žádného cara.“

Ale mužík se nedal. Potřásal zlobně hlavou a tvrdil: „Musí být! I daně jsou i úředníci – jak pak tak? I zástupce lidu musí být a k tomu se chci dovolat. Stalo se mi bezpráví a žaluji.“

„I mně se tak stalo a všem,“ dotvrzoval kupec.

„Rudí vojáci kradou,“ křikl mužík.

„A vraždí,“ dodal kupec.

„Vylupují oči,“ volal mužík.

„Znásilňují ženy,“ úpěl kupec.

„Ticho!“ vykřikl komisař s kudrnatými vlasy, oblečený v generálskou uniformu. „To je vzpoura! To je urážka naší vzorné armády! Beru své rudoarmějce do ochrany a tyto dareby odevzdávám právu. Hej! Gardisté!“ To již volal na četvu vojáků, stojících u dveří ve vojenském postoji: „Gardisté! Slyšeli jste? Vyneste rozsudek nad těmito lotry! Co zaslouží?“

„Olovo!“ vykřikl vojáci.

„Budiž. Vykonejte rozsudek!“ rozhodl komisař a v okamžiku mužík i kupec byli svázáni, přivedeni k postranní stěně a uvázáni ke sloupu. Ze řady vystoupili čtyři karabiníci, zaměřili na kupce a mužíka a v tom již Něžný, všecek oživlý velel: „Jeden, dva, tři – pal!“

Zazněl hromadný výstřel a oba muži, střeleni do prsou a do čela za okamžik vynášeni ze sálu.

Něžný se k nim nakláněl ještě ve dveřích, šeptaje:

„Jak líbezně padli, holoubkové!“

Předseda, stisknův zvonek, zvolal: „Pokračujme!“

Něžný se ihned obrátil k ženě, jež seděla nedaleko dveří, a vykřikl: „Anisjo Dmitrijevno, předstup.“

Na toto zvolání žena vstala a blížila se ku stolu komisařů. Byla vysoké postavy, krásná a čistá a jen z očí jí hleděl smutek života, jenž kontrastoval s tělem, volajícím po radostech.

Komisaři zálibně prohlíželi vlnadnou ženu a jen vážný předseda bez účasti se tázal: „Tvá žádost, Anisjo?“

„Vraťte mi štěstí!“ zalkala žena.

„Cože jí máme vrátit, hezoučké?“ ptal se jeden z komisařů, když v tom žena zalkala podruhé: „Vraťte mi mé štěstí, jste-li vladaři.“

„Nevím, v čem spočívalo tvoje štěstí, Anisjo,“ mluvil předseda, „ale vím jistě, že my jsme nezavinili jeho ztrátu. Vypravuj o svém ztraceném štěstí.“

Žena si přetřela dlaní čelo, jako by vzpomínala a pak zajímavě hovořila: „Žila jsem v Černěvce s mužem a dvěma dětmi. Pracovali jsme a nebe nám přálo. I z vojny se vrátil muž a jíst bylo co, i zdraví jsme byli. Ale pak přišli sovětoví komisaři do Černěvců a bylo zle. Kdosi udal mého muže, jenž neznal nic mimo mne, z jakéhosi jiného smýšlení, armějčící vtrhli do domu, zabili muže, jenž mne bránil, zmrzачili děti, pokradli majetek a mne zhanobili – prý všechno jménem svobody a lásky k člověku a na tvůj rozkaz, Uljane Utopove. I řekla jsem si – kdo ukradl, ať navrátí, a šla jsem týden pěšky, abych přišla před tvou tvář. Zde jsem, Utopove, vidíš mne? Jsi vrahem mého štěstí – vrať mi je. Neodpovídáš, prokletý? Ať všechny hrůzy pekel jsou pro tebe připraveny – ať tvoje – smrt – kterou volám –“

„Umlčte ji,“ řval občan generál na vojáky.

Ti, poslušní rozkazu, vrhli se na Anisju a srazili ji k zemi. Ale Anisja se nedala. Byla silná a neváhala bít vojáky, kam se dalo, současně divoce křičíc: „Vrahu Uljane, vrahu!“

Vojáci vrhli se znovu na ni, strhli šat ve rvačce z jejího těla, až mocné bílé prsy zazářily, a spoutali jí ruce a ucpali ústa.

A komisař, starý a obtloustlý žid, vlně se dívaje na odhalené torzo ženino, si liboval: „Pěknoučká žínka – milo na ni pohledět. Posad'te ji, molodci, sem proti mně – ať se mám nač dívat.“

Když vojáci tak učinili, rozhodl předseda: „Odpouštím jí, ale zůstane zde, aby potrestány byly nejdříve její oči. Něžný, vezmi si tuto ženu na starost.“

Něžný přistoupil houpavými kroky k Anisje a sladce šeptal: „Nu, hezoučká, jaké ty máš štěstí. Očka jsme ti k podívání nechali, což stojí za mnoho. Až se dosti nadíváš, vyndáme krásná očička a zlý jazýček připevníme k prkénečku.“

Žena však neposlouchala, ponořena ve své utrpení.

Předseda, posilniv se sklenkou vody se tázal: „Co dále?“

Komisař zpravodaj odpovídal: „Soud nad studenty a renitentními dělníky.“

„Rychle!“ mrazivě řekl předseda.

Na pokyn Něžného přivedli gardisté několik dělníků, jiní několik studentů, postavili je do dvou řad a stoupli za ně.

V té chvíli dívka, jež se hádala před budovou s gardisty a kupcem, vstoupila do sálu a spatříc studenty, zahořela v tváři a pozorovala nejhezčího z nich.

„Co dokázali tito hoši?“ ptal se předseda.

„Tito studenti,“ referoval zpravodaj, „měli schůzi bez povolení a v té schůzi prohlásili, že vzdělaní mají míti přednost před analfabety. Pro tuto urážku byli ihned zatčeni a jsou obžalováni ze zločinu snižování majestátu lidu. Také vstup do gardy někteří odmítli.“

„Jsou nějaké polehčující okolnosti?“ ptal se předseda.

„Nejsou,“ odpovídal zpravodaj.

„Jaký je návrh trestu?“

„Smrt zastřelením.“

Komisař generál ujal se slova: „Je dobré zastřelení, pravda, ale v uvážení, že jsou lidmi studovanými, navrhuji zpříjemnění smrti.“

„Čím?“ ptal se předseda.

„Necht' jím na cestu k věčnosti zatančí Isadora,“ s úsměvem prohlásil komisař.

„Souhlasíme,“ volali ostatní komisaři.

„A já dodávám,“ ozval se muž semitského typu, „aby i tito druzí mohli se pokochati, přimlouvám se za ně.“

„Jaké je jejich provinění?“ ptal se předseda.

„Zdráhali se pracovati dvanáct hodin denně,“ sděloval zpravodaj. „To je strašné,“ volal komisař se semitským obličejem, „podívejme se na zřejmé nepřátele sovětů, kteří neuznávají, že všechny hodiny člověka patří po zákonu potřebám internacionály. Kdo to nechápe, je hlupcem, a kdo to vědomě nechce chápat, jako tito, je dojista velezrádce.“

„Dovolte, baťuško komisaři,“ úlisně mluvil Něžný, „znám je poněkud a soudím, že jsou to dobří hoši pro stěnku nebo provázek. Jak hezounké oči má tenhle pro kuličku! A tenhle jak je krásně kadeřavý – jako svítivé rubínky budou se mu třást na vláskách kapky krve. A jak hezky společně budou odcházet z tohoto špatného světa.“

„Je nutno přísně souditi,“ ozval se jeden z komisařů, suchý človíček, jemuž zavlóst svítla z očí a jenž dosud nepromluvil.

„Shledáváte je všichni vinnými?“ tázal se předseda.

„Ano!“ ozvali se všichni komisaři.

„A jejich trest?“

Chvíli bylo ticho a teprve pak promluvil dosud mlčící komisař, zrzavý a nevlídný patron, okusující si nehty: „Smrt.“

Když nikdo se více neozýval, klepl předseda tužkou a řekl: „Jste odsouzeni.“

„Přimlouvám se ještě jednou, aby i oni směli spatřiti Isadoru,“ dodal komisař generál.

„Staniž se,“ potvrdil předseda.

V té chvíli předstoupila před stůl komisařů dívka s ostříhanými vlasy a kloníc se, řekla uctivě: „Utopove, světlo světa, vyslyš mne!“

„Přeješ si, Varjo?“ otázal se předseda dívky.

„Pohleď, baťuško, na zpupný obličej tohoto studenta. Je to Ivanov, syn soudce.“ Ukázala na nejhezčího ze studentů, jenž stál v řadě první a hleděl pohrdavě na své soudce.

„Nu, co je s ním?“ tázal se Utopov.

„Vyprošuji si milost jako žena a jako pracovnice ústředí sovětů – dej mi tohoto Ivanova na jednu noc.“

„Prokletá běhno,“ vykřikl student, „protestuji. Soud nemá práva zneuctít, odsoudil-li k smrti.“

„Ticho, buržojské mládě!“ vzkřikl generál komisař. „Je tvým, Varjo. Zákon jsme my.“

Varja skočila k mladíkovi a šeptala mu: „Pamatuješ, jak jsi zamítl chudou studentku, jak jsi odkopl Varju? Dnes jsi mým!“

„Nejsem,“ šeptal student, „pobiju tě, oči vykousnu, hnusná, zatracená.“

Zatímco sluha podával komisařům občerstvení, pokračovala Varja vysmívavě: „Nic neučiníš, holoubku, nic. Svážu si tě a k postýlce připevním a budu tě mučit – tebou samým tě umučím. Budeš řvát chtivostí a vášní a já tě budu dráždit a hrát si s tvým tělem, jako s housličkami. Vysílím tě a zničím tvé pohlaví při veselé písničce. Pak teprve poznáš tělesnou krásu Varji, ale to už nebudeš mužem.“

„Kéž bych tě mohl zabít, děvko,“ supěl hoch, namáhaje se přetrhnouti pouta.

Vtom však ozvala se neviditelná hudba, dveře, jež byly zakryty tapetami, se rozlétly, a do sálu vtančila nahá tanečnice, mávajíc velikým rudým závojem. Byla to Isadora, nadšená umělkyně sovětů, jež dala své umění do služeb Internacionály. Komisaři i vojáci přivítali ji jásavým „urrá“ a Isadora po několika tanečních krocích se zastavila před stolem komisařů a klonila se.

„Byla jsem žádána, abych přišla. Jaký je můj úkol, vládcové světa?“

Utopov, hledě chvíli na krásné tělo Isadory, povstal a nadšeně hovořil: „Isodoro, jediné slunce na tomto světě, tanči! Hled', tito mladí lidé, stojící před tváří věčnosti, volají mými ústy k tobě: tanči! Tyto ženy, tito zástupci cizího státu i my, tvoji přátelé a téměř rodní bratři, voláme k tobě: tanči!“

Isadora se uklonila a řekla pokorně: „Nemohu odmítnouti, je-li mé umění ve službách humanity.“

Vypjala do výše své krásné tělo, zamávala rudým závojem a znovu zazněla hudba. Tělo Isadořino se vzpínalo a prohýbalo podle

hudebního rytmu a všechny její údy podléhaly radostným vlnám, jimiž promítala svůj tanec, graciózní i vášnivý a všichni, odsouzené nevyjímaje, podlehli harmonickému splynutí krásy a pohybu a jako okouzlení sledovali mňhající se nádherné tělo, až dozněl poslední akord a tělo svinulo se k zemi jako růžový květ, pokrytý krvavě rudou skvrnou.

Ticho, jež umění dovede kdekoli vyvolati, naplnilo síň a do tohoto ticha tak posvátného a oduševnělého, zazněl povel Něžného: „Jeden, dva, tři – pal!“

Karabiny gardistů zarachotily a dělníci i studenti klesli k zemi. Jediný Ivanov, bledý a zmučený zlobou, stál, uhýbaje se divokému pohledu Varji.

Leč tato nemeškala a nařizovala gardistovi, jenž držel Ivanova: „Odvedeš ho ke mně, svlečeš ho a připoutáš zády na mém lůžku – nahého. Jdi!“

„Jak poroučíš, mátuško,“ zvolal gardista, trhl prudce Ivanovem a odváděl ho.

Isadora vystoupila na pódium komisařů a bavila se s nimi.

Kment, strnulý strašnou podívanou, tázal se Mefista: „Kdo je tato Varja?“

„Špehounka sovětů,“ odpovídal tento vesele, „mstí se za to, že kdysi nešťastně milovala. Zabíjí a udává s horečnou vášnivostí. Učinila již krásné pokroky na cestě k zatracení a doufám pevně, že doroste k mému bratrskému políbení.“

Utopov, tiskna ruku Isadory, děkoval jí vroucně: „Děkujeme ti, Isadoro, za dobrodiní tvého božského umění, jež jsi věnovala službám lidstva.“

„Těším se na shledanou v divadle,“ loučila se Isadora.

„Nikdo ti nebude nadšeněji tleskati nežli my,“ sliboval semita komisař, „a dovolíš-li, pošle ti ubohý Abrahamovič, nehodný tvůj ctitel, několik bílých perlí k tvému uctění.“

„Přijmu je jménem Terpsichory,“ usmála se vlídně Isadora, odcházejíc.

Komisaři hleděli za ní, až zašla, nevšímajíce si odnášení mrtvých, jež řídil Něžný, a teprve pak vrátili se k pokračování zasedání.

„Skončeno?“ ptal se Utopov.

Na programu je ještě zpráva přítomného Lunova, komisaře Proletkultu, kterou přednese on sám.

Oholený muž s okuláry na dobrácké tváři povstal a četl: „Vysoká Rado Sovětů. Školy starého systému konečně šťastně zrušeny a nespolehlivé učitelstvo odstraněno. V nových všeobecných školách sovětského typu zavedeno jednotné vyučování dítek i dospělých. V osnově škrtnuta historie, neboť nový člověk začíná teprve třetí internacionálou. Zrušeny knihovny a náboženství a zavedena kolektivní morálka. Uzákoněny hry, tance a zpěv v duchu našeho učení. Odstraněn vliv rodičů na školu a zavedena disciplína, platná při vojsku. Doufáme, že během deseti roků provedeme nivelizaci obecného vědění.“

„Výborně,“ volal Abrahamovič, „vytvoříme jednotný typ budoucnosti – člověka, jakého my chceme a potřebujeme.“

Předseda vyslechl zprávu a zadíval se snivě před sebe. Všichni pohlíželi na něho, neboť věděli, že v tomto zasnění rodí se v jeho mozku další etapa jeho teorií, na nichž chtěl vybudovati nový svět k splnění svého snu a jejich cíle – velký sen učiniti dojnou krávou.

Neklamali se, neboť po chvíli hovořil Utopov, „Vidím jasně člověka oddaného myšlence a poslušného nutnosti. Vidím jasně pracujícího dělníka – mužíka – vojáka, neznajícího tužeb impéria, ani molocha, svobodného a volného duchem i tělem. Tomuto šťastnému proletáři, jenž zdolal kapitalismus, bude zlato i železo pouhým kovem, po němž nebude lačnit tak jako po vědění, neboť nesnese povýšence z moci peněz ani z moci ducha. Nesmíme váhat, nesmíme umdlévat, chceme-li, aby již záhy náš skvělý cíl stal se skutkem. Nelitujte mravních i majetkových zdrojů říše k rozvratu světa. Je nutno porazit

všecky modly tohoto požívačného věku, aby rudý oheň, který jsme zažehli, planul po všecky časy. Řekl jsem.“

Předseda povstal a s ním i ostatní komisaři a tím dáno znamení, že zasedání skončeno. Odcházeli beze slova hlavním vchodem, provázeni pohledy všech, kdož zbyli v sále.

Jen Něžný nehleděl za nimi, neboť právě chytil obratným mávnutím mouchu a trhaje jí křídla a nožky, něžně hovořil: „Tak vidíš, milounká, už nebudeš kroužit kolem dokola a koupat svá křídélka v božím sluníčku. Dobzučíš svou písničku a budeš mít pokoj.“

Po těchto vlídných slovech pozorně položil zmučenou mouchu na zem a přitiskl ji těžkou svou nohou, zálibně se dívaje na Anisju. Pak šel k této, zaklepal jí na rameno a řekl: „Nu, Anisjo – už jsi se dosti nadívala? Bylo by škoda, kdybys byla bez té krásné podívané odešla na onen svět. Pojd', krasavice moje. Za půl hodiny pozdravíme tvá očka, a jazýček jemně probijeme ocelovým hřebíkem. Pojd'!“

Pozvedl ji a smál se dobrácky, když Anisja v extázi volala: „Naplnili mne mořem krve a žel, ještě je nutno pít – naučím se tomu, Utopove, chtěla bych pítí také tvoji – katane – nečistou – –“

Odešla, vedena Něžným a za ní šli ostatní.

Posledními byli Kment a Mefisto.

Kment, všecek zkrušen viděným, šeptal:

„Hrůza!“

Ale Mefisto se řezavě zasmál a řekl: „Proč? Jediná bomba by postačila, aby to všecko se rozlétlo jako vločka sněhová, neboť tento zdánlivě nerozborný dům je dosud domem z karet. Ale v národě, který od věků házel bomby a vyráběl atentáty, není kupodivu nikoho, kdo by hodil tuto bombu v pravý čas a na pravé místo. Neboť z milionů lidí, kteří zahynou proti své vůli, není ani jeden tak statečný, aby zemřel dobrovolně pro spásu ostatních.“

Vyšli z vládní budovy a procházeli ulicemi Sovětského města, jež se ani životem, ani architekturou nijak nelišilo od měst nesovětských.

I zde v pestré směsici chodily dámy s brilianty, oděné v nádherné kožichy, tak jako ženy v oškubaných sukních, i zde jezdili tlouštíci v autech a otrhanci postrkovali dvoukolové vozíky, i zde byly děti naparáděné a děti polonahé, i zde byly nádherné restauranty a ubohé výčepy, i zde byly banky a zastavárny, kostely a nevěstince, lahůdkářské obchody a prodavači pečených kaštanů, kapitalisté a žebráci a rozdíl byl pouze v tom, že si neříkali pane, ale továřiši a že propast vzájemné nenávisti byla širší a hlubší nežli jinde.

Bída stala se uznávanou a neskrývanou složkou života a nekrčila se již a nehanbila se, ale ostentativně se ukazovala v celé nahotě a vyzývavosti a stejně s ní ukazovala se lenost a mravní zchátralost, neboť i ony byly legálními.

Ženy se nenabízely potají a za nárožími, ale veřejně a na světle a muži se nijak nestyděli za obchodování s jejich těly, ani za své zvrácené chtíce, když ujednání ceny a lékařská vysvědčení staly se úvodem k rozkoši místo sladkých slov o zálibě a lásce.

Znehodnocení morálky a bezcennost lidského života vtiskaly všemu ráz otupělosti a lhostejnosti a krádež i vražda byly tak bezvýznamnými jako almužna a záchrana života. Lidé přestali býti obětavými i vděčnými a žili svůj neradostný život jen proto, že dosud nezemřeli, a zdálo se, jako by všechny dávné zdroje iluzí a krásy vyschly, aby život mohl býti pouze prostředníkem žaludku a pohlaví.

A tak, třebaže všude svítily rudé prapory, rudé hvězdy a rudé symboly, bylo toto město šedivé a bezútěšné, až do kořenů unavené a vyčerpané a lidé žili své dnes bez touhy po zítřku, neboť neznali již pojmu naděje a doufání.

Matky přestaly býti matkami, děti necítily se dětmi, milenci změnili se v pářící se dvojici, otcovství neexistovalo a hromadné obývání mělo pouze vztah ke kuchyni, jež byla vlastním představitelem rodného života.

Dílo nivelizace bylo v hlavních rysech dokonáno a slavným jeho výsledkem bylo, že člověk přestal býti člověkem a učinil pokrok

k dvounohému zvířeti, jímž se však jistě stane, jakmile odloží dva poslední zbytky svého lidství – šaty a řeč.

Když po čtrnácti dnech odjížděl Kment z tohoto města, jež poznal v jeho výších i jeho hlubinách, různých pouze druhem obleků, jídel a obydlí, zdál se mu svět pustým pohřebišťem, život nucenou vegetací a přál si již ukončení toho všeho, co mělo mu v období jediného roku dát odškodnění ztracené budoucnosti, ale Mefisto trval na smlouvě do dne a písmy.

A tak za jasné noci vznesl se opět ze Sovětského města k obloze plamenný vůz, mávající zářícími křídly a náhodou zase ho spatřil týž vojáček, který jediný pozoroval jeho příjezd.

Požehnal se a uklonil, radostně šeptaje: „Zlé znamení zmizelo v oblacích, a tak snad mám přece naději zbaviti se ve zdraví tohoto pekelného města a navrátiti se ke svým, kteří už asi počítají dny do mého návratu.“

A ještě tišeji dodal s povzdechem: „Kéž by také čekala a počítala Mášenka – charošenkaja.“

Ostrov zázraků

Moře bylo tiché, klidné, zruřovělé odleskem oblaků, zbarvených tak podivně, jak by to žádný malíř nesměl vymalovati. Vždyť přísní kupci obrazů by nesnesli, aby na tomže nebi zářilo indigo, leskl se okr, svítila běloba, jiskřila siena a tměl se kobalt a na ploše pod ním aby hrála smaragdová zeleň a z ní aby se vztyčoval lesklý eben, jímž byl „Havran“ kapitána Fiata, loď nevelké sice nosnosti, ale úžasné rychlosti, s níž protínala Východní moře nikoli dle úředně stanovené dráhy, ale podle choutek kapitánových, jež byly nestálými jako ženské srdce.

Kapitán Fiat, jehož jméno nebylo oficiálně zaneseno v žádné klubovní knize loďařů a kapitánů zemí východních a jižních, byl osobně znám jen několika vyvoleným v Singapuru, Jokohamě, na Filipínách a v Los Angeles, ale ani ti nevěděli přesně, odkud vyjíždí „Havran“ na své divoké plavby, ani kam se vrací, kdo je jeho majitelem a patronem, kterému státu je poplatným a zodpovědným a jaká vlastně je jeho úřední vlajka, neboť nikdy se s ním nesetkali na širém moři. Znali ho vlastně pouze z barů a boxerských zápasů, kde platíval největší útratu a sázel největší sázky, aniž by při tom projevoval nejmenší radosti ze zábavy, pitky či zápasu, zůstáváje klidným a chladným, jakým byl právě jenom on.

A přece povídaly se mnohé příběhy o tomto záhadném muži, jehož nic nedovedlo vzrušiti, a ženám na pobřeží Ostrovů, Východního moře a Pacifiku zdávalo se často o něm a přály si osobně se setkati s tímto Cizincem bez domova, s tímto Mužem bez srdce, s tímto polygamem bez pohlaví, o němž jim vypravovali ti, kdož ho poznali a kteří buď vymýšleli, anebo rozšiřovali podivné příběhy o něm, neboť ženy věčně lační poznati Toho, jenž je jiný nežli ostatní, jsouce

přesvědčeny, že jejich těla jsou určena *Výjimečnému*, a tím byl jistě kapitán Fiat.

Snily o něm za jasných nocí na střeších svých bungalovů, snily o něm na procházkách palmovými háji a přály si, aby stanul náhle před nimi, hypnotizoval je svým zrakem a strhl je k sobě svou ocelovou paží a dal jim nahlédnouti do svého nitra třeba za cenu jejich života, jenž nemá ceny, není-li chápán a vyplňován někým výjimečným a musí z nouze platiti daň krve prostředním a nepatrným.

Kapitán Chesterson vypravoval o něm, že setkal se s ním kdysi v Bombaji, právě ve chvíli, kdy v přístavní krčmě ztloukl pět ramanatých chlapíků, kteří se osmělili dívati se na mlčící ženu, jež byla s ním, a jak potom odcházel z krčmy, rozhazuje plnými hrstěmi zlaté louisdory, jež zavinily novou bitku, již svedli strážníci s námořníky a děvčaty z baru, neboť všichni prohlašovali tyto louisdory za svůj legální majetek.

John Filibert, chlouba Singapur, viděl ho kdysi v průvodu deseti žen, z nichž každá mohla býti považována za nejkrásnější ženu světa a přec všechny byly pletí, vzrůstem i šatem zřejmě z nejrůznějších končin světa. Společnou snad jim byla jen bezmezná láska jejich k Fiatovi a smutek, že žádnou nevyznamenával a jistě také nemiloval, jak on, John Filibert, by jistě dovedl. Pronásledoval je tehdy k přístavišti, ale dodnes nemohl pochopiti, jak ve vteřině mu zmizel kapitán i se ženami z očí, jak v druhé vteřině spatřil loď, černě natřenou, a na té lodi ženy i kapitána, a v třetí vteřině jak spatřil jen vzdálenou černou tečku na širém moři. Třel si tenkrát čelo a zašel do lékárny, ale zjistil jen, že není ani opilý, ani duševně chorý, a že tedy nemožné bylo přece skutečností.

Sáša Bermannova, největší běhna Ria Janeira, pyšně říkala, že jednou ji kapitán Fiat pohladil po vlasech a řekl jí, že je jeho milá dcera, a kdyby měla více ducha, že by ji odvezl s sebou na Ostrov zázraků.

Tento Ostrov zázraků se objevoval v mnohých pověstech o kapitánu Fiatovi a důstojníci nestačili popírat jeho existenci, odvolávajíce se na své mapy a záznamy a snažíce se popřít i existenci samotného Fiata.

Vždyť oni musí přece znát každý milimetr Východního moře, jež je jim podřízeno, a nikdo z nich dosud takový ostrov a takového kapitána nespatriil, a kdyby se tak stalo, patřili by oba fisku a žaláři Jeho Veličenstva.

Ale staří námořníci se nedali splést a mladé ženy se vysmívaly pyšným důstojníkům, kteří vycitovali, jak imaginární kapitán snižuje jejich cenu a jak je olupuje o tyto ženy, jež by jim jistě třeba z nudy patřily, kdyby nesnily o něm. To arci nebylo k snesení a mnohé výpravy a netušené hony již byly podniknuty na tohoto tajemného vetřelce a také přístavní stráž dostala ostré rozkazy k polapení černé lodi a vybájeného kapitána.

Ale výsledek se nedostavil. Někdy arci bylo hlášeno, že se blíží černá loď, nebo že v přístavu byl spatřen neznámý cizinec, nebo že z obchodu bylo cosi posíláno na jméno Fiat, ale ani loď, ani její velitel nebyli zadrženi. Podporučík Folder dokonce tvrdil, že viděl loď zblízka, meškaje na malé lodici několik uzlů daleko od přístavu, ale viděl na lodi pouze dvě překrásné ženy, a když na ně zavolal, i ty zmizely. Skočil do kabiny pro kulovnici, ale než vyběhl, což bylo v minutě, viděl loď již mizeti v dálce a nebylo ani pomyšlení, že by ji ve svém škopíčku dohonil. Nikdo mu však přes všecko jeho dušování nevěřil, neboť byl podezříván z tajného kokainismu a všichni se mu smáli, tázajíce se, nepašuje-li snad ta černá loď opium nebo kokain.

A tak již kolik roků bylo rozechvíváno Pobřeží těmito pověstmi o Ostrově zázraků a každá žena, jež se nudila a neměla milence, stále čekala na chvíli, kdy bude tam odvezena kapitánem Fiatem, aby nejen ty zázraky sama poznala, ale také stala se jedním z nich, k po-

těšení kapitánovu a hlavně svému, neboť na sebe ženy zapomínají jen velmi zřídka.

Nalezly se dokonce i takové ženy, jimž čekání zdálo se příliš zdlouhavým, a protože měly čas i peníze, rozhodly se oře času popohnati a šly hledati kapitána Fiata. A tak se stalo, že pojednou se objevil na Pacifiku nový druh žen bez mužského průvodu a ve velikých hotelích záhy se šušovalo o ženách hledajících černého „Havrana“, jimž personál kvůli zjednodušení přezděl „Vrány“. Všecky byly krásné, bohaté a výstřední a nejednou se stalo, že mnohá z nich, omrzelá marným stiháním mořského orla, spokojila se s menším dravcem a snažila se učiniti z něj výjimečného uchvatitele, jakého toužila míti. A když se to rozkřiklo, objevil se nový druh lovců vran, jimiž byli lokální dandyové a důstojníci, kterým tajemný Fiat poskytl nová dobrodružství, o nichž dříve ani nesnili, a vložil jim do náruče překrásné ženy, jež jimi zaháněly svou nudu a mstily se jim svou vášní za to, že nejsou pravými Fiaty.

Tak se šířily nové kruhy začarovaného Fiatova kola, počet interestů stále vzrůstal, bajky o Ostrově zázraků stávaly se epopějemi a kapitán Fiat osobou legendární. Všecky mladé dívky blouznily o titánovi z Ostrova zázraků, jehož pronásledují muži a hledají ženy, jež létá na černé lodi a sídlí v nejkrásnějším místě světa, jež nikdo neviděl, ale o němž nikdo nepochyboval a jež stalo se vrcholnou tužbou všech extremistů na pobřeží Východního moře i Pacifiku.

Přirozeno, že mnohé, co jindy bylo přičítáno na vrub přírody a jejích živlů, bylo nyní v dosahu Fiatových možností. Zmizení mladé ženy, vyloupení banky, zabití důstojníka, požár v přístavu, sebevražda manžela, znásilnění panny – to všecko nemohl nikdo učiniti než patron „Havrana“ a lidé se smáli policii, jež hledala neznámého pachatele, ač jím nemohl býti nikdo jiný než kapitán Fiat, pirát, lupič, násilník a dobrodruh, jak ho nazývali oni počestní lidé z pobřeží, jimž zabití Čiňana, Malajce a černocho bylo denní kratochvílí, tak jako smilstvo, lup a pašování jim bylo zábavou noční.

A tento kapitán Fiat, jehož pověst učinila gigantem, stál na můstku „Havrana“ a díval se na moře, jehož smaragdová hladina chvěla se před ním.

Byl to vysoký muž tvrdých rysů, jehož rty hyzdil úsměv příliš ironický, jehož oči byly příliš pronikavé, jeho obočí příliš srostlé a jeho vlasy příliš ryšavé a přece celek byl příliš zajímavým, aby bylo lze si ho nepovšimnouti, i kdyby byl mezi stem mužů, neboť jeho silné mužství bylo tak zřejmé a nepochybné, že mezi Apoleny a Herkuly každá žena by zrakem na něm spočinula a řekla: „Je sice hotový šereda, ale je to muž výjimečný, a proto chci být jeho.“

Časem objevila se na obzoru plachetní loď, anebo kouř ohlašoval blízkost parníku a tu zvedl kapitán Fiat ruku směrem k lodi a v té chvíli zčeřily se v dálce vlny, zavál vítr, zahučel hrom a v příští chvíli již loď zápasila s vlnami, stále vzdálenější Havrana, a déšť zaléval supající parník, jenž marně se namáhal plouti vytčeným směrem k černému bodu, letícímu mořskou dálkou po klidné hladině a pod jasnou oblohou. A někdy, když parník byl příliš tvrdohlavý a neústupný, nepodrobuje se výstraze, usmál se kapitán Fiat jeho směrem a v okamžiku vzpjal se k obloze obrovský sloup vody, rozvířila se hladina strašlivou smrští, jež vyhloubila tisícimetrovou propast, aby zřítivší se sloup jedinou ranou v příští chvíli srazil kouřícího odbojníka do propasti, z níž není návratu ani vysvobození a jež je pouhou obrovskou tlamou smrti. A když po čase vody vyvrhly části tohoto sousta, mohly námořní úřady pouze konstatovati, že za plavby dne toho a toho potkalo tu a tu loď neštěstí, jemuž se stal obětí takový a takový počet děl, nákladu, tun a lidí.

Dnes měl kapitán Fiat krásný den. Plavba byla klidná a veselá a na lodi vládla sváteční nálada.

Thirsis, žena z Lakmé, zaranžovala čajové odpoledne na počest hosta ze země Středu a všichni s nadšením se chopili svých úkolů. Pantaleon, Scapino, Harlekýn a Colombina sehráli Comedii dell'arte o Ševci a krásné šenkýřce, Molière přednesl úryvky ze svého Scana-

rella, Voltaire pronesl řeč o milenkách na dvoře Bedřichově, Casanova pobavil novou povídkou lze staré Florencie, Ninona de Lenclose vyprávěla o své poslední svatební noci, když jí bylo osmdesát let, Hafis přispěl bajkou z Orientu, Turolla tančila vložku z Bajazeta, Heine vypravoval žargonové anekdoty, Jonathan Swift líčil, jak objevil Gullivera, Platón s Kantem se hráli jiskřivý dialog o lásce netělesné, aby pak ustoupili sladkému Mussetovi, jenž recitoval sonety o George Sandové, jež podávala čaj, šťastna úspěchem svého přítele.

V přestávce se tančilo a bylo rozkošné pozorovati shimmy, tančené Talmou a Rachelkou, Jana XXIII. s Kateřinou Ruskou, Alexandra Makedonského s Helenou Trojskou, Isabely Kastilské s Kolumbem, Diderota s madame de Staël, stejně jako Tango Milengo, tančené Dantonem a Marií Antoinettou, Rasputinem a Sarou Bernhartovou, Ignácem Loyolským a Rosou Luxenburkovou a Danta s Beatricí. I sám Paganini, který houslemi doprovázel hrajícího Liszta, pohlížel laskavě na tančící a Napoleon dokonce zapomněl šňupat a neměl ruku zastrčenou za kabátem.

Host ze Střední země se usmíval a radoval se z vydařené zábavy, obsluhován Aspasií a Theodorou, zářícími stejně šperky, jako nahotou a tleskal nadšeně každému číslu, vděčen svému příteli kapitánu Fiatovi-Mefistovi a zapomínaje hrůz, jež mu dala poznati Evropa.

Neznal směr cesty této podivuhodné lodi, na niž vsedli po krátké zastávce v Cařihradě, nejkrásnějším, ale také nejsmutnějším městě světa, jemuž z bývalé slávy nezbylo nic než minarety, vzpomínky a nostalgie, oživované hladovými psi a muezziny, vyděšenými nad zmizením zeleného pláště prorokova, ženské anonymity a stínu sultánova, kde poznal největší hrob slávy národa a nejsubtilnější úzkost lidského já uprostřed tohoto kolosálního hrobu.

„Havran“ byl lodí iluzí a Mefisto jejím skvělým patronem. Za této plavby poznal Zdeněk Kment všecko, co bývá nazýváno historií, ale přesvědčil se, že jsou to jen letmé pohledy a epizody z obrovské náplně času, co znají lidé, a skutečná historie minulosti že není k vy-

líčení, k napsání a namalování v celé své ohromnosti, kráse i hrůze, tak jak mu ji předvedl Mefisto v Zrcadle věků.

Viděl země, města, kultury a osoby, o nichž nikdy ani nečetl, bitvy a umělecká díla, jichž dnešek není schopen ani chápati, obřady, slavnosti a orgie veliké nad každé pomýšlení a jediným tmelem toho všeho byla neřest ženina, pýcha mužova a moc zlata, od doby prvního zvířete člověka až k poslednímu člověku zvířeti, přes ohromnou rozlohu statisíců let trvání druhu homo sapiens.

Zdálo se mu často, že ty strašlivé pohromy a katastrofy nemají smyslu ani účelu a vzápětí ten účel rozeznal a viděl systém příčin a důsledků v hrůzyplném Zrcadle věků, do něhož hleděl odlidštělýma očima, jimž byla propůjčena schopnost viděti rub i líc, pro něž nebylo clon a tajností a jež pozorovaly začátky i konce, cítíce všemi city, myslíce všemi mozky, připoutány ku všemu a odpoutány ode všeho.

Miliony milionů lidí klesaly a umíraly, aby kypřily a živily půdu pro nové miliony, města se propadala a odkrývala v prachu staletí, aby mohla vyrůstati nová, hory se obracely a srovnávaly, aby roviny mohly se státi horami, řeky vysychaly a měnily cesty, jezera stala se údolími, tůně propastmi, zálivy zeměmi, ostrovy mořem, za stálé války člověka a zvířete, vody a ohně, slzí a smíchu, života a smrti a po všechny časy a ve všech podobách požíral silnější slabšího a deptal chytrý hloupého, neboť vždycky musil někdo rozkazovat a někdo poslouchat, někdo užívat a někdo pracovat a třeba vždycky všeho původcem byl duch, vždycky výsledky pohltilo tělo.

I obraz své země, již miloval a na kterou nikdy nezapomínal, uviděl. Ale nebyla to ihned ta země, jejíž obraz nosil v srdci. Byla to země zcela jiné podoby, obrovský jezerní kraj s masivem sopek na severozápadě, se strmými ledovci na severu a dalekém východě a s hlubokými lesními hvozdy uprostřed. Obyvatelé byli nízkého vzrůstu, ale bojovní a vášnivými boji hájili svou zem proti náporu vysokých lidí z východu, kteří je přemáhali a zapuzovali na západ,

aby lesní jejich sídla rázem zaměnili za stany v údolích a na březích jezer, než sami musili ustoupiti lidem žlutého plemene, kteří stavěli z balvanů svá sídla a znali již oheň a kovové zbraně. A stále země se měnila i její obyvatelé, až zaniklo vodstvo, vyhasly temné hory a objevila se města a hrady a lidé s bílou tváří ovládli zemi, jež se dotýkala dvou moří a kypěla úrodou zvěře, dobytka i rostlin. Tisíciletí prošla před jeho zrakem, než spatřil dávné prvky toho, co buď znal, anebo o čem čítal, a teprve pak mohl žasnouti nad nejistým tápáním a vědomým falšováním historie. Legendární králové, válečníci a učenci teprve nyní byli mu zřejmými v jejich nepatrnosti a neznámí lidé byli oporami a stěžni slavných i bědných hodin jeho národa a ochránci země, o níž se paktoval celý svět a o níž vždycky rozhodovali cizinci, ať již ze západu, východu nebo jihu. Lačen očekával, až se mu objeví země v poslední její fázi, až spatří lidi své doby, až pozná pravdu a lež přítomna z velikého okamžiku smrti Černožlutého orla a znovuzrození lva, ale nedočkal se. Mefisto nechal si nahlédnouti do své hry přítomnosti a šetřil své živé děti před deflorací, dříve než míra jejich činů bude naplněna – –

Kment domyslel, když tango doznělo, a všecek překvapen zíral na palubu, kde nebylo nikoho kromě Mefista, jenž s úsměvem hleděl na něho.

„Kam všichni zmizeli?“ ptal se Kment.

„Do minulosti, jež patří jim a těm několika málo zvědavým, kteří se o ni zajímají,“ odpovídal Mefisto. „Zavolal jsem je na chvíli k přátelské besedě, protože v životě skutečném neměli příležitost stýkati se s rovnorodými, což ostatně bylo jejich štěstím. Považ, jak by to na zemi vypadalo, kdyby tam žilo příliš mnoho geniálních najednou. Ztratili by cenu dřív, než by se vzájemně požrali a než by pomřeli hladem. Tito géniové jsou lacinou parádou člověčenstva, jež si jich sice neváží a nechá je umírat tuberkulózou, ale má je přece kvůli reprezentaci a slavným pohřbům. Představ si například Čingischána, Kanibala, Žižku, Valdštejna, Napoleona, Moltkeho a Foche pohroma-

dě. Pohádali by se a žádný rotmistr by je nechtěl poslouchat. Anebo kdyby se sešli herci Garrik, Zacconi, Kainz, Vojan a Coquelin k přátelskému pohovoru! Což pak teprve ženy! Uštípany by se sotisami a roztomilostmi, jimiž jsou umělkyně pověstny a jež jim znamenitě sluší – nejsou-li pohromadě. Svedl jsem jednou takový šprým, že jsem zaranžoval schůzku Diogena, Konfucia, Komenského, Sokrata, Pestallociho a Schopenhauera, ale za pět minut se hádali jako děti v židovské škole a bránili své systémy a osnovy tak zuřivě, jako by poslanci bránili své diety. A to jich bylo pár – představ si pak jen sto tisíc učených a slavných v jednom městě. Vyvraždili by se, anebo by se rozutekli, ale spolu by nežili ani dvacet čtyři hodiny.

Proto Světlý učinil dobře, že genialitu učinil vzácnou, neboť množství školou a pílí vydržených a napapouškovaných lidí nepadá na váhu. Ti shánějí pilně své různé drobečky, a když už si myslí, že by sami mohli něco vymyslet, poznají, že právě začínají být senilními a že nejsou k ničemu jinému určení než k doživotnímu přežvykávání. Udrží při životě utahaného šimla, kterému se říká vzdělání, ale který může jen uživit, nikoli však oživit, což je úkolem géníů, kteří mají schopnost být novými a původními. Ale těm dáváme ještě brzdu tím, že ti vzdělání je neuznávají a potírají. Tím oddalují působení jejich myšlenek nejméně po dvě generace, to jest než vymřou jejich současníci, kteří nechtějí být menšími než oni. Tak neohrozí svůj význam a hlavně své gáže. Když pak géniové zemřou, vezmou vzdělání jejich myšlenky za své vlastní, učí jim a mají o sebe náležitě postaráno. Tito kompilátoři a vybírači myšlenkových hnízd jsou však také prospěšní, neboť při nepraktičnosti géníů by často zůstalo jejich dílo úplně neznámo buď v rukopise, nebo v učeném sborníku, ale s jejich pomocí dostane se třeba pod cizí firmou do světa, je známo a zrní naplní svůj úkol úrody.“

Kment chtěl v rozmluvě pokračovati, ale okolnosti mu v tom zabránily, neboť často vadí okolnosti lidem smrtelným, aby se něco dověděli, něco provedli, anebo aspoň sami něco pověděli.

Bylo to jedno z nesčetných překvapení, jež mu uchystal Mefisto, který již dávno sám hledal zábavu pro Kmenta, když tento nikdy o nic nežádal.

Tentokráte, pokračuje v uměleckém programu, vyvolal úžas Kmentův, neboť to, co se dalo, bylo tak neočekávané a nesmírné, jak jen lze vymyslet a uskutečnit tvorou, či tvůrci jeho kvalit.

Moře zpívalo.

Vlny, malé i ohromné, rozepěly se hlasy nevýslovné krásy, čistoty a dokonalosti a spojily se v chorál vod, jenž vyrůstal z nekonečné hladiny k nekonečné obloze a zněl nekonečným prostorem.

*V náruči naší, něžný synu země,
jsi sám, jsi sám –
z nás každá volá: milý, skloň se ke mně
a všecko tobě po čem toužíš, dám,
tak ráda dám,
vždyť duše moře je jak duše ženy:
paprsek štěstí i meč napřažený
k rozkoše hrám,
k rozkoše hrám.*

A zatím co vlny zpívaly, změnila se celá loď v podivuhodný hudební nástroj, znící jako varhany, a doprovázela chorál vln a tyto vlny zvolna měnily své neurčité tvary a nabývaly forem žen zlatých, stříbrných, smaragdových, modrých a bílých. Žen nadpozemsky krásných, z jejichž zraků linulo se světlo a sršely jiskry, jejichž těla se chvěla milostnou touhou a jejichž paže se vzpínaly k němu. Některé z nich opouštěly moře a vznášely se kolem boků lodi, spojovaly se v kruhy a skupiny a tančily rytmem vln nad vlnami i na palubě a zapadající slunce zlatilo a ruměnilo jejich těla, vzrušená tancem, a znovu a znovu se spojující splynuly posléz v úžasnou girlandu těl,

jež byla jedinou nádhernou vlnou, v níž byl vetknut „Havran“, jako temný šíp, letící neznámem.

A tento šíp hrál a girlanda zpívala pod rudou oblohou a moře tančilo.

V té chvíli slunce zapadlo a rázem změnila se scenérie. Obloha, dosud rudá, stala se temně modrou hlubinou, girlanda těl stala se temně zelenou stuhou a tuto stuhu nesli mohutní bílí vorvani, z jejichž hlav stříkaly proudy bílemodrých vod, a „Havran“ se změnil ve svítící korunu, jejíž zář osvětlovala přeskvělý zelený pás, utkaný z ženských těl, a postříbřila vorvaní fontánu.

Kment hleděl na velikého Iluzionistu, jenž seděl proti němu, a neušel mu úsměv uspokojení z vlastního díla, jenž se kmitl kolem jeho rtů, a zdálo se mu v tom okamžiku, že usmívající se není ani Satanem, ani kapitánem Fiatem, ani Iluzionistou, ale prostým umělcem, jenž má radost z krásného díla, jež právě vytvořil.

„Škoda, že nejsi malířem,“ přerušil mlčení Mefisto, „požádal bych tě o namalování toho, cos právě uviděl a co dosud nebylo umělecky zachyceno, ač ti zpropadení marináři pomalovali již miliony metrů plátna. Nazval bych to ‚Tančící moře‘ a bylo by to jistě tak dokonalé, že by to jury všech výstav světa nepřijaly k vystavení.“

Kment chtěl ještě jednou obsáhnouti pohledem všecku tu krásu, ale Tančící moře již zmizelo. Hladina již byla temná, a jak se zdálo, nehybná a jediným světlem pod vysokou oblohou byla lampa nad kapitánovým můstkem.

Iluze skončila svou efemérní funkci a skutečností byly jen dva stíny mužů, kteří kouřili cigarety, a loď, letící kupředu.

V té chvíli si uvědomil Kment zajímavý rys této skutečnosti, jehož si dosud nepovšiml: loď neměla plachet, neměla kotlů a parního šroubu, neměla vesel a kormidla, neměla motoru ani vrtule a přece plula ohromnou rychlostí ku předu.

„Jaké síly používáš k řízení lodi?“ ptal se zvědavě.

Mefisto se usmál, vypustil kouř a řekl jediné slovo: „Lapensid.“

„Co je to za sílu?“ znovu se tázal Kment.

„Jediná, již netřeba patentovati a na kterou si netroufal ani Edison, ani Markoni, ani Curie, neboť je to síla, jež nepotřebuje ani laboratoří s ohnivzdornými kelímký.“

„A odkud čerpáš tuto sílu?“

„Odtud!“ chechtal se Mefisto, ukazuje na své čelo. „Do tvého jazyka přeložena, mohla by býti zvána: Uvolněná myšlenka a uznáš, že princip pohybu nic jiného nepotřebuje než můj Lapensid, Lapensid kapitána Fiata, zajímavého muže z Pobřeží.“

„Nezdá se ti,“ ironizoval Kment, „že děláním se zajímavým je trochu nedůstojné – Mefista?“

„Nikoli. Nedělám to kvůli sobě, ač nepopírám nepatrný ždibec osobní ješitnosti – ale kvůli ženám. Těm je zapotřebí zajímavých mužů víc než soli a kvůli nim jsou schopny provádět zbrklosti a pošetilosti od rána do večera. Vystupuji proto v několika podobách jako zajímavý muž na různých stranách světa a ty krásné berušky mne honí, loví a pronásledují, až je radost je pozorovati. Někde vystupuji jako tajemný kníže s mohutným plnovousem a velkými brilianty, jinde jako atlet s mohutnými svaly, jinde jako spisovatel písíčí knihy proti ženám, jinde jako Modrovous, jenž loví ženy nabídkami k báječnému sňatku, jinde jako krásný katecheta, který se nesmí ženit, jinde jako toreador nebo tenor nebo houslista či jiný zajímavý muž. Ženy nikdy netouží po prostém muži, který je miluje a živí, ale po nedosažitelném, afektovaném či neřestném dobrodruhovi, jenž jim buď zhanobí duši, nebo rozbije srdce, ale vždycky naplní tělo, jak ony potřebují. Proto tady na Pobřeží představuji kapitána Fiata, že mají zdejší ženy sklon k mořským pirátům a že tato maska stačí na veliký kus země kolem Východního moře a Pacifiku, jež prolétám s „Havranem“.

Kment se chtěl otázati, kdy již doplují k nějakému cíli, ale dříve než mohl tak učiniti, povstal Mefisto a ukázal směrem, kterým plula loď.

Temný masiv země tměl se na obzoru, ozařován nesčíslnými světly, plameny a zářemi, jež zdály se ozařovati oblohu, a z tohoto masivu, jenž byl již nedaleko, zazníval chaos tónů a zvuků, jež byly hudbou i zpěvem, jásáním i smíchem, písní i chorálem, vzdechy i výkřiky, jichž původ a účel nebylo možno uhodnouti, ale jejichž celkový dojem působil radostně a povzbudlivě.

Když dospěl Kment k tomuto poznání, stanula loď v temnu a jen odleskem lampy, planoucí nad můstkem kapitánovým, bylo mu zřejmo, že zastavili u obrovské skalní stěny, jež zdála se vyrůstati až k oblakům a jež napravo i nalevo zdála se nemíti konce. Jeho zvědavost, jak dostanou se nahoru, byla ihned ukojena. Mefisto mávl rukou a na tento pokyn rozepjala se dosud neviditelná křídla lodi a takto připravena vynořila se z vln a vzlétla vzhůru podél obrovské stěny, až opustila temno a snesla se na prostranství, jež množství světél ozařovalo a jež bylo posypáno pískem tak třpytným jako démantový prach.

Oba přátelé sestoupili z lodi na toto prostranství a Kment spatřil, že noc tohoto kusu pevniny je vlastně dnem, neboť mohl viděti květy a stromy, motýly, ptáky a hmyz v celé nádheře jejich barvitosti a v plném hýření jejich krásy a životnosti.

A to, co se mu ještě před chvílí zdálo chaosem zvuků a tónů, mělo teď určitý charakter melodií a výrazů, jež mohl pojmenovati hudbou, řečí, zpěvem a zvoněním, jimiž byl naplněn vzduch svěží, čistý a vonný, jako nikde jinde.

„Kde jsme?“ ptal se neklidně Mefista.

„Na pevnině kapitána Fiata,“ řekl pyšně tento.

„A jak se jmenuje tato pevnina?“

„Ostrov zázraků.“

„A žijí zde také lidé?“ znovu ptal se Kment.

„Lidé?“ usmál se Mefisto. „Nikoli. Na pevnině kapitána Fiata žijí pouze ženy.“

„Tvé ženy?“

„Ženy hříchu. Ale domníváš-li se, že jsem hříchem, pak jsou to arci moje ženy. Na každý způsob však jsou to kandidátky pekla, jež nechávám žít zde, aby země nebyla peklem, ale pouhým očištěm.“

Prošli krátkou alejí agáví a octli se na travnaté prostoře, jejíž okolí bylo ozářeno tisícerými světly, prýšticími z květů a listů stromoví a křovin a zevšad zaznívaly písně a volání, jásot a smích, vzdechy a polibky a vše ostatní, co je zváno radostí života, a tento život tryskal z množství ženských těl, naplňujících traviny, křoviska, besídky, trsy květů v posicích touhy, žádosti, lásky, vášně a rozkoše.

Bez dechu hleděl Kment na tento krásný obraz lidské radosti, odzbrojen i oslněn prostotou projevu přírody. Prošli prostorem nikým nepozorováni, neboť šťastní nejsou nikdy vidoucími, a procházeli ostrovem, všude spatřující jedině: krásu a radost.

Těmi zpívaly zvony a tisíceré hudební nástroje, těmi zvučely lidské rty, těmi jásala zvěř a ptactvo a všecko, co mohlo a smělo projevovati náladu okamžiku.

Zde bylo opravdu soustředěno vše, co lidé milují, ať již to byla drobná chýše s palmovou střechou, anebo palác z mramoru, čistá říčka nebo nádherná koupelna, fíkový list nebo oblek z bruselských krajek, blýskavý knoflík nebo briliant, prostý olej nebo vzácná voňavka, píšťalka z bezu nebo obrovské varhany, kus chleba nebo ústřice, pramenitá voda nebo šampaňské, karty i ruleta, švestka i ananas, cukrová třtina i korunní dort, dřevěný pantofel i hedvábný střevíček, kus hadříku i kůže modré lišky, koláč i cukrovinky, krčma i bar, dupačka i sál z cararského mramoru, barchentová spodnička i mušelinová kombinace, betel i opium, kostel i putyka, poutový obrázek i vzácný originál, lože z mechu i lože z alčího peří s nebesy.

Stromy, květiny, zvěř, dobytek, ptactvo a hmyz obsahovaly všechno nejlepší z celého světa a byly zde vsi i města ve stylu všech zemí a národů a jedině, co zde nebylo – byl muž.

Neboť Ostrov zázraků byl ostrovem žen, jež vybočily a požadovaly toho, jenž není, a to, co neexistuje.

A přece našly, co hledaly, neboť jejich patronem a vládcem byl kapitán Fiat, muž veškerých možností, milenec, přítel, tyran, dobrodruh, nyjící hoch, karabáčník, gentleman, surovec, charakter, lupič, lhář, záhadný člověk, chlípník, chvástoun, vilník, padouch a poctivec – zajímavý muž, ideální doplněk ženství, On.

Rozkošné kandidátky pekla, jež opustily nudný domov, jenž jim byl očištěm, doplnily vlastní neřestí harém Satanův a našly samy sebe na Ostrově zázraků, kde zněla nekonečná píseň Rozkoše, při níž obětovaly svá těla na oltáři krásy a zaměstnaly svého ducha vymyšlením radostí a ochutnáváním vášní a požitků, jež žily utajeny v jejich krvi, a tak teprve zde, kde byla současně věčná noc i věčný den, poznaly, že jsou Ony – nikoli milenky mužů, ale milostnice a ženy sebe samých.

Celý tento ohromný ostrov, trčící jako nesmírná výspa ze zelených vln Východního moře, byl jediným ložem lásky, klenotnicí údů, zdrojem pohybu a souzvuku, chrámem toužení a peleší neřesti, zatímco země se udržovala zákonem sblížení, plazení a umírání.

Po velkolepé hostině, jíž bylo přítomno tisíc nejkrásnějších žen v úborech svých vlastí a národů, nabídl Mefisto užaslému Kmentovi, aby si vybral kteroukoli z nich k zahrnutí mládeneckého splínu, a divil se Kmentovu odmítnutí.

„Jsi směšným, kamaráde,“ pravil rozmarně, „dnešek je všecko – je heslem žen a ty zapomínáš, jak málo dnešků již ti zbývá. Vyčerpání síly své bytosti znamená vyčerpání všechny možnosti života a tak tomu také rozumělo veliké množství mužů před tebou, kteří se stali pak buď askety, anebo vznícenými mnichy a poustevníky, aby opakem všeho mohli tím intenzivněji vzpomínati ztraceného bohatství životních míz. Proč tedy ty, který nebudeš mít ani možnost života, tím méně vzpomínání uplynulého, zdráháš se pítí nápoj blaženosti z nejkrásnějších pohárů, jež měl svět a jež jsou pýchou mé sbírky nádob, křehčích nežli sklo, ale trvanlivějších nežli platina?“

„Proč? Snad jen proto, že jsou to právě tvé poháry a že sním o zá-
zraku, jenž se nesplní, a přes to chci zůstatí takovým, jakým jsem –“
se smutným úsměvem odpovídal Kment.

„Aha, ptáčka!“ smál se satan. „Zdá se, že fantom nebeských očí sedí
pevně v sedle a dobývá se statečně do tvého srdce. Nebud' dětinský
a zbabělý – vezmi svůj podíl na kořisti života tam, kde můžeš a kde se
ti nabízí, a nevzdávej se dnešního večera ve prospěch zítřejšího rána.
Všiml sis například té Malajky s bronzovým poprsím? Všichni muži
jejího národa by obětovali život za jedinou noc v její náruči. Nebo ta
Arabka s chřípím, jež vlaje podle rytmu jejích prsů barvy broskve?
Beduín prodá poušť i s pyramidami za její polibek. Ta Maurka, jež
je nazývána Španělkou, má také mimořádnou hodnotu. Objevila se
jen jednou v Seville a všichni stateční hidalgové i toreadoři nabídli
jí nejen svá srdce, ale i býky celé Andalusie, zatančí-li s nimi taran-
telu rozkoše. Či ta Japonka, vonící jako sakura a dovedoucí v Tokiu
samojediná hrůzněkrásný vánek lásky, také se ti nelíbí? Pak si vezmi
tahitskou pannu s rudými květy, jíž je rozkoš šílenou modlitbou,
anebo Turkyňi, jež je muži oddanější než Mohamedovi, nebo Polku,
jež je rafinovanější než Francouzka, pracovitější než Rumunka a fa-
lešnější nežli Italka. A nechceš-li je ty, dovol, aby ony vzaly si tebe.
Vyber si z tisíců pět nejdábelštějších a pak teprve poznáš, co je rajská
blaženost Ostrova zázraků a skončíš svoji pout' tady a nevzpomeneš
na své Stověžaté město, kde začala naše odysea.“

„Ne, nechci. Věřím všemu, co říkáš, ale věřím také hlasu svého
srdce,“ zašeptal Kment.

„Nu,“ smál se Mefisto, „a co pak říká to tvé velemoudré srdce? Co
zpívá ten líbezný ptáček, jehož tikání je již namále?“

„Ta, jež je mým štěstím, je jediná a má příliš velkou cenu, aby mohla
býti mezi tisíci,“ odpovídal Kment.

„Není-li mezi nimi teď, bude jistě mezi nimi později,“ vysmíval
se Mefisto, „neboť od mimořádné ctnosti k mimořádné neřesti je
jenom malý krůček a ten žena nikdy nezapomene udělat. Tak bylo

na začátku a tak bude vždycky a jsou-li přec nějaké výjimky, pak jsou jen proto, aby potvrzovaly pravidlo.“

Kment již neodpověděl a hleděl se shovívavým úsměvem na vše, co se dělo kolem něho. Tabule s jídly a nápoji zmizely a začal taneční rej, jehož průběh podobal se smyslnému opojení všech všemi za zvuků hudby, jež vzněcovala a páčila, ničíc hráze rozumu a studu, aby jedinou myšlenkou mohla býti touha a jediným skutkem rozkoš, kdy všecko v šíleném chaosu a zmatku splývalo a měnilo se v divoký výkřik, jásot a sten tisíce rtů, hledajících a nalézajících.

Když opouštěl Kment dvoranu tance, bylo mu ještě teskněji než dříve a tím intenzivněji vzpomínal té, již nenašel a jež snad žila pouze v jeho duši, a tak nikdy nemohla býti jeho.

Věřil již, že dívka s nebeskýma očima je pouhou chimérou, snem básníka, vábnou iluzí, ale nijak nelitoval, že tato Iluze je poslední ženou jeho touhy a že s myšlenkou na ni bude záhy umírat, a od této chvíle myslil jedině na ní, na svou Iluzi, dívku s nebeskýma očima.

Proto, když po několika dnech vstoupil s Mefistem na palubu „Havrana“, nelitoval ničeho, co opouštěl, a zdál se mu celý ten báječný Ostrov zázraků nepatrným proti jedinému zázraku, jenž svítil v jeho duši, maje podobu krásné plavovlasé ženy s očima modřejšíma nežli nebe, s hlasem sladším hudby sfér a srdcem čistým jako křišťál, prozařující neviditelné, a proto nejkrásnější tělo světa, jehož fyzickou představu nemohl vyvolati ve své fantazii, ale jež jistě zastiňovala vše, co kdy bylo nazýváno tělem ženy.

Lod' zvedla křídla za hlaholu zvonů a znění hudby celého ostrova, kapitán Fiat postavil se na můstek a „Havran“ vrhl se jako černý šíp do prostoru a letěl nad zelenými vodami Východního moře do neznámé dálky, tam někam, kde slunce zapadá.

Kment seděl na přídi „Havrana“ a hleděl směrem letící lodi k západu, naplněn touhou spatřiti po dlouhé odluce své milované Stověžaté město, v němž doufal skončiti svoji bludnou pouť.

Dívka s nebeskýma očima

Atom času, rok, přeletí tak rychle jako krouživý kmit libely tomu, kdo je šťasten a spokojen; ale je celou věčností tomu, kdo trpí či je odsouzen k trpělivému doufání. Minuty zdají se pak hodinami, hodiny měsíci a měsíce nekonečnem. A toto nekonečno naplňuje pak duši zahořklým smutkem, srdce bolestnou tísní a oči palčivými slzami. Člověk stává se věznem vlastních strastí a zapředen v pavučinu znepokojených nervů, ztrácí stabilitu svého já a doufá ve vysvobození kohosi neznámého, jenž jako pohádkový hrdina vrátí ho radosti a slunci.

Takovým životem nekonečného doufání v jasnější zítřek žila paní Marie Šohajová, Ale její smutek i její touha po štěstí nebyly sobeckými ani osobními, neboť dávno již zúctovala s vlastním srdcem a žádostmi těla, jež zasvětila minulosti, aby s veškerou intenzitou milující matky mohla pečovati o štěstí svého dítěte.

A toto dítě, tato živoucí píseň, Lucie, nebyla již tím jásavým trylkem a slunečním paprskem jako před rokem. Zpívala sice dosud, ale její popěvky byly zastřeny jemnou melancholií, sotva poznatelným žalem, jakýmsi vzdáleným stínem, a to vše zraňovalo senzitivní matku, jež náhle poznávala, že srdce jejího dítěte není pro ni již otevřenou knihou a že azalky a klávesy pianina snad vědí více nežli ona.

Nebylo možno tázati se, když rty dceřiny nepromluvily a stín stával se den po dni silnějším, až naplnil smutkem mateřské srdce.

Jinak se v běžném životě obou žen pranic nezměnilo. Matka batikovala, dcera vyučovala francouzštině a klavírní hře, chodily spolu do divadel a na procházky, četly knihy nebo poslouchaly hudbu na Slovanském ostrově, někdy i ve společnosti jiných dívek a jejich ctitelů, ale přece stále samy, jak dobře věděla paní Šohajová.

O Kmentovi již dávno přestaly mluvit. Lucie převzala sama starost o jeho byt, otevírajíc zrána všechna okna, čistíc a vyměňujíc květiny, a večer pečlivě zavírala okna, zatímco paní Šohajové stačilo, že každý měsíc obdržela z banky poukázku na příslušný obnos.

Rok chýlil se ku konci a pouze dvakrát vzpomněl Kment na hodnou paní Šohajovou, jak jí říkával, a poslal jí lístky odkudsi z Lisabonu a Rio Janeira s podpisem, ale bez obsahu. Lucie uložila oba lístky do své sbírky památek na známé a paní Šohajovou jen to mrzelo, že nikdy neudal adresu a že mu nemůže sdělit, jak je o jeho byt stále pečováno. Tím pro ni bylo vše odbyto, ale nikoli pro Lucii. Tyto dva lístky znamenaly dva veliké svátky v jejím životě. Když matka šla na lůžko, vyjmula vždycky lístek a dlouho a dlouho se s tím těšila. Tak tedy vypadá město, kde snad žije on. Tento lístek měl ve vlastní ruce, díval se naň svýma očima, napsal toto své jméno na něj a myslil při tom na ně. Nikoli na Lucii, ale na její matku, neboť ji, ubohou, nezná. Nemá ani tušení, že ona myslí stále jen na něho, že ho vidí stále před sebou a že chodí denně do jeho bytu. Nemá ani zdání, s jakou pečlivostí denně vyměňuje květiny, jak dbá, aby jeho lůžko bylo v pořádku, připravené k ulehnutí, jak v umyvadle je vždy čerstvá voda a jak nikdy nic neschází pro případ, že by se snad vrátil v noci. Věřila pevně, že se vrátí, a přece měla strach z toho okamžiku, kdy se tak stane. Vždyť je přece možno, že se nevrátí sám a že zase nějaká nádherně oděná žena bude po jeho boku a že už nikdy se její oči nesetkají s jeho pohledem. Neznala žárlivosti, ale srdce ji bolelo, když takto myslila na Kmenta. Četla znova a znova jeho knížky a znala všechny jeho básně z paměti. Byly jemné a delikátní, plny touhy a zádumčivého smutku a volaly tak něžně po štěstí. Zdály se jí býti utkány z mušelínu a paprsků hvězd a ztlumeny tragickou sordinou, jíž jistě jen ona rozuměla. Přála mu, aby byl šťasten tak, jak o tom snil, a byla ochotna dáti svůj život za toto štěstí, i když ona sama mu zůstane neznámou, daleka jeho slunečné cesty.

Byla mu vděčna už za to, že dal její duši sen o štěstí a že směla soustřeďovati své myšlenky k jeho bytosti. Ani ji nenapadlo, že by

mohla chtít více, neboť neznala ani své krásy, ani bohatství své duše a její myšlenky byly čisté jako krůpěje rosy, neboť třeba rozvila k plné kráse, její panenské tělo dosud nepromluvílo.

Vždyť jeho svět byl tak rozdílným od jejího světa a ona pochopovala vzdálenost bohatství a chudoby. Věděla, že je pouhou učitelkou z arkýřového pokoje, dcerou chudičké vdovy a on byl mužem toho pro ni tak tajemného velikého světa aut, briliantů a plesů, který znala pouze z knih a promenád a jemuž nerozuměla. Vykvetla jen proto, aby uvadla, a nepřála si nic více, než aby ho ještě někdy uviděla, než zajde jím nepoznána, ale šťastna jeho štěstím.

A teď již půl roku o něm nevěděla. Věřila, že je živ, že se mu v tom rozsáhlém světě nic nestalo, ale přála si aspoň znáti zemi a místo, kde asi dlí. Vzala by mapu a podívala by se na to místo. A ze slovníku by se dočetla vše, co by chtěla znáti. Jací tam žijí lidé, jaké jsou tam chrámy, jaká muzea, jaká historie opřádá to místo, jaká je tam květena, jaký průmysl a jaký společenský život. To už by poznala, nehrozí-li mu nebezpečí, líbí-li se mu tam, a domyslíla by se, jak asi žije. Celou duší by byla stále při něm. Letěla by s ním z místa na místo a chránila by ho stále a stále. Vždyť každému člověku je třeba někoho, kdo ho chrání, kdo s ním cítí a kdo ho velice miluje. Zašeptala to slovo a zarděla se do krve, ač jeho celkový vnitřní význam dosud nechápala. Jen tušila, že je to nejkrásnější slovo, které lidská mluva zná, a nejsvětější cit, svěřený člověku. Zdálo se jí být toto slovo ostré, jako stříbrný meč, ale také pevné, jako bronzový štít. A šeptala si znovu a znovu: miluji, miluji, miluji – až se jí srdce rozbuchalo a v oči vstoupily slzy. Ale byla šťastna tou bolestí a těmi slzami, jimiž se naplnily její nebeské oči. Tu poprvé v životě pocítila podivně sladké zmalátnění těla a poprvé si uvědomila horkou vlnu, jež bleskla její krví. A všecka zmatena, usedla ku klavíru a zpívala:

*Srdce mé zvonilo o něm,
ze zlata písničku pělo*

*o princí v daleké dálce,
jehož by potěšit chtělo
zlatými tóny svými,
jak slunce na nebi rozzářenými
něžnými, jak moje touha
a přece na věky trvajícými.
Ztracený v neznámém světě
chci, aby písničku slyšel,
aby se navrátil z dalek,
v království své aby přišel
vítězný, krásný a smělý,
jak hvězdy, které ho doprovázely,
aby ho smutné mé oči,
než v slzách vyhasnou, naposled zřely.*

Když poslední tón klavíru dokvílel a Lucie dozpívala, nový proud slzí vytryskl z nebeských očí a krásná dívčí hlava opřela se o klávesy, vešla neslyšně paní Šohajová a překvapena hleděla na svoji dceru.

Nerušila zřejmý žal dceřin, neboť znala kouzelnou moc slz, jež ulevují našemu utrpení a dávají uklidnění tomu, kdo je jich scho- pen a komu je příroda neodepřela. Ustoupila potichu do kuchyňky a teprve po dlouhé době se ozvalo její něžné volání: „Lucy!“ Ale to již slzy byly zapuzeny a skoro zapomenuty a ve dveřích se objevila zase ta svěží usměvavá dceruška, jakou byla vždycky.

Nedávajíc najevo, že slyšela píseň a viděla slzy dceřiny, ptala se paní Šohajová: „Nepůjdeme dnes na koncert, miláčku?“

„Ne, mamičko – chceš-li, jdi sama, ale já dnes zůstanu doma.“

„Jak chceš, děťátko. Zůstaň si tedy doma a já zajdu ku strýci s účtem od pokrývače. Máš ještě nějakou hodinu?“

„Dnes již ne. Dnes budu hrát zase jednou jen sama sobě, a zpívat budu, mamičko.“

„Nu, zpívej, Lucy, ale ne smutné písničky – zpívej takové, jaké sluší mládí.“

„Bud' bez starosti,“ smála se Lucie, „dnes budu veselá, a kdyby to nebylo příliš hloupé sama tančiti, tak bych tancovala.“

„Ty blázínku! A co tak milého tě potkalo, že je ti tak do zpěvu a do tance?“

„Nic, mamičko – ale – nevím, jak ti to vysvětliti – vstoupila do mne radost – víš? Taková krásná vnitřní radost a ta mne nutí zpívat. Chtěla bych, aby bylo jaro a já stála na kvetoucí stráni a tam bych zpívala celému světu. Tak je mi dnes nějak krásně a svátečně, že bych chtěla, aby to věděli všichni lidé a všem aby tak bylo, jako mně. A přece ještě před chvílí jsem plakala.“

„Ty?“ zalhala si paní Šohajová. „A proč jsi plakala? Ublížil ti někdo?“

„Nevím sama proč – ale teď mám dojem, že jsem se proplakala k štěstí a že ta má vnitřní radost potrvá věčně,“ nadšeně hovořila dívka, objímajíc matku.

„To je dobře, že jsi veselá a máš dobrou náladu, Lucy – aspoň ti nebude smutno, kdybych se dlouho u strýce zapovídala.“

„Však se nebojím, mami. Dole už je všecko připraveno a až se vy-zpívám, vpustím si sem trošinku vzduchu, zavřu a budu čisti, dokud nepřijdeš.“

Paní Šohajová mezi rozmluvou se oblékla, vzala účet pro strýce a odcházela.

Když Lucie osaměla, sedla si ku klavíru, udeřila bílými prstíky do kláves, ale jako by si na něco vzpomněla, nepokračovala ve hře a jen se dívala kamsi do daleka a celá její bytost zdála se býti pouhým úsměvem, jenž slétl z rudých rtů a opojil celé mladé dívčí tělo.

Pak rozepjala náruč a šeptala komusi neviditelnému vroucně a sladce: „miluji, miluji...“

Asi v té samé chvíli skřípl klíč v zámku dveří Kmentova bytu, ozvalo se cvaknutí tastru a byt se osvětlil.

Do pokoje vstoupili dva muži v nepromokavých pláštích, jež ihned odkládali a rozhlédli se kolem, jako činívají lidé při vstupu do neznámé jim místnosti.

Mladší z obou mužů s výrazem radostného překvapení obrátil se k svému průvodci a řekl: „To je ohromné! Mám dojem, jako bych dnes ráno opustil svůj byt – tak je to zde všechno útulné a mé a já měl ještě před chvílí hrůzu z prachu a pavučin, jež jsem zde mohl nalézt. Ba, zdá se to zde lepším, než to jindy bývalo – nezdá se ti?“

„Ne – protože mně se nikdy nic nezdá a naopak vím všechno zcela určitě. I to, že je zde náležitě vyvětráno a že tato roleta byla spuštěna sotva před dvěma hodinami,“ smál se starší muž, vytahuje roletu u okna, vedoucího do dvora. „Ale teď dovol, milý Zdeňku, abych naпослед použil tvého pohostinství.“

Sedl si do křesla u kamen, škrtl zápalku a podpálil připravené dříví, jež jasně osvítilo jeho unavený obličej.

„Uf! Uf!“ vzdychal směšně a třel si kolena, „už mne to zatrolené povolání trochu přemáhá. Sakrblé! Je nejvyšší čas jít na odpočinek. Nedají-li mi kolena pokoj, podám žádost o penzionování, budu chodit do parku sypat zrní ptáčkům a vzdychat s ostatními vysloužilými hodnostáři: Holečku, za mých časů to v úřadě jinak klapalo! Uf! Uf! Ale u čerta – co je s tebou? Ty se usmíváš a chodíš po pokoji, jako gymnazista před prvním rendez-vous – což nechápeš, jaký je dnes den? Což nevíš, že po tvém roce přišla má chvíle? Což je ti to lhostejno, že přišlo zúčtování a že naše groteskní smlouva končí právě dnes – této noci?“

„Nu – a co z toho?“ s úsměvem ptal se Kment. „Směnka je splatná a naši směnku nelze prolongovati. Zaplatím tedy, jak je mou povinností.“

„A to říkáš jen tak? Sakrblé – proč neřveš, neprosíš a nepláčeš, jak nařizuje tradice? Fuj! Kazíš mi celý ceremoniál vítězství Satanova. Přisám při mém jestřábím peru – jsou jisté zvyklosti a určité věci,

kteřé našinec velmi nerad mění, a nesvĳí-li se hřĳšník náležĳtě u našich nohou, nemáme ani pravě chuti vzĳti ho řádně za pačesy.“

Mefisto umlkl a čekal Kmentovu odpověď, ale ten neodpovĳdal, naslouchaje zvukům klavĳru, jeų odkudsi zaznĳvaly.

„Coų mi ani neodpovĳš?“ ptal se po chvíli Mefisto.

„Počekej – slyšíš?“

„Nu, ano, slyším a co víc?“

„Slyším podivnou hudbu,“ ųeptal Kment.

„Nic zvláštĳního,“ posmĳval se Mefisto, „obyčejné Petrofovo piano.“

„Ano, ale hráč není obyčejný.“

„Ano, hráč skutečně není obyčejný.“

„Jaká to podivná skladba – znáš ji snad?“

„Znám.“

„A nazývá se?“

„Pĳseň o křĳšťálově čistotě.“

„Jaký zvláštĳní název,“ ųeptal Kment, „a víš, kdo hraje tu pĳseň?“

„ųena.“

„ųena – zde?“ divil se Kment.

„Nikoli – ųena je nahoře, neboť zde nebývalo nikdy zvykem, aby ųena byla nahoře. O poschodĳ vĳše jsou vųždycky nejen skladby, ale i lidé čistší.“

„Je zvláštĳní, ųe jsem ji zde nikdy neslyšel,“ vųecek vzrušen ųeptal Kment.

„Ó, ano,“ smál se Mefisto, „často jsi v polospánku po prohĳřené noci slýchal její hudbu nebo její hlas. Vzpomĳnej si. To byly ty chvíle, kdy se ti zdálo o kvĳtech, o slunci, o ráji a krásných ųenách a vųdycky to byla ona jediná.“

„A kdo je ona?“ naléhavě ptal se Zdeněk.

Ale Mefisto dělal, jako by neslyšel, a pĳkládaje uhlĳ do kamen hovořil: „Zĳtra bude velmi krásný den. ųkoda, ųe jių ho nespattřĳš, zatracená ųkoda.“

„Ptám se tě, kdo je ta ųena!“ znovu se tázal Kment.

„Myslím, že si zapřáhnu Astarté a projedu se hned zrána trochu vesmírem. Ah, tak – ty se ptáš na onu, která hraje? Abych se ti přiznal, není mi nijak sympatická, ačkoli ji skoro neznám. Nemluvil jsem s ní nikdy, neboť ona nerozumí mému hlasu. Přiznám se ti, že mne to poněkud dráždilo, a proto jsem jednou vstoupil k ní, když se svlékala, ale nebylo to nic platno, neboť jako mne neslyšela, tak mne také neviděla. Byl mi odporný klid, s jakým svlékala svou batistovou košilku, ale byl jsem bezmocný oproti její opravdové čistotě. Nech ji. Je hanbou svému pohlaví a mou družinu šidí o skvělý exemplář pro království hříšné krásy.“

„Jak zajímavé,“ šeptal Kment, „tedy přece existuje jedna – jiná než všechny. A podivno, že ta, již jsem nikde nenalezl, je právě zde.“

V té chvíli uhodil se Mefisto do čela, jako dělával vždycky, když něco vymyslel, co stálo za provedení, a vykřikl: „Hrome! Napad' mne nápad! Znamení a prospěšný nápad pro tebe. Víš co? Dej mi tu dívku a já vrátím tebe tobě. Rozbij bez lásky křišťálovou schránku a vrátím ti tvůj úpis. Jsi mladý a z lidského rodu a vezmeš ji jako kalifornskou broskev pro potěšení svého těla a bude nám všem pomozeno, neboť mně je milejší žena nežli muž.“

Kment, hledící upřeně na Mefistu, řekl rozhodně: „Ne, nechci!“

„Směšný člověče!“ rozkřikl se Mefisto, „proč nechceš? Má nejkrásnější tělo světa, má vlasy jako zlatý závoj, má stříbrný hlas, který zvoní i zpívá.“

„Nechci, nenamáhej se.“

Ale Mefisto pokračoval: „Její bílé ruce slibují celé nebe blaženosti, její rudé rty obsahují rozkoše nebe i pekla a její prsy jsou arcidílo krásy.“

„Ne!“ zlostně volal Kment.

„Její hrdlo září jako čerstvý sníh a její boky jsou ztělesněným voláním vášnivě sladké touhy. Vezmi ji a budeme vyrovnáni!“ s vášnivou výmluvností skončil Mefisto.

„Nenamáhej se,“ přerušil Kment naléhání Mefistovo, „nebojím se tvého pekla. Dal jsi mi rok života, ale nemohl jsi mi v něm poskyt-

nouti ničeho, čím by okřála má duše. Viděl jsem zlo ve všech jeho podobách, neřest v celé její nahotě a zoufalství v tisícerych variacích, ale mé nitro ničeho nezískalo, mé srdce se nikdy nezaradovalo. Jenom můj rozum profitoval, ale rozum ještě nikomu nedal štěstí. Je mi jako člověku, který prošel nocí, ale nedočkal se slunce, za nímž šel. Zemřu, ale tu, která žije lepším životem, nevydám temnu.“

Mefisto přešel pokoj, postavil se do malebné pózy, a dívaje se přimhouřenýma očima na rozechvěného Kmenta, znovu mluvil: „Jsi směšný, hochu, zcela směšný. Nebudeš-li to ty, bude to snad již zítra někdo druhý. Každá žena poslechne, když se ozve hlas krve, a bez váhání zavolá ochotného tovaryše lásky. Já však chci, abys to byl ty, neboť tě mám rád. Učiň mi to k vůli a uvaž, že je to poprvé, co od tebe něco žádám. Nezapomínej, jak ti bylo před rokem, když jsi mne volal zoufalý a zničený a já neváhal ujmouti se tě jako laskavý otec. Vzpomeň, že jsem ti nikdy nic neodepřel. Všecko bylo tvým a pro tebe. Budoáry královen byly ti otevřeny, měl jsi k dispozici všechny poklady světa a mohl ses oddati jakékoli rozkoši podle svých přání. Ty však,“ a tu hlas Mefistův zjemněl a zesmutněl, „ty jsi byl velmi skromný hoch, Zdeňku. Nikdo před tebou, jemuž jsem kdy sloužil, nebyl tak skromný, jako ty. Nespáchal jsi ani jediný lotrovský kousek, neobohatil jsi mou sbírku šibeničních nápadů ani o jednu kapitolu a nikdy jsi v sobě nezapřel člověka vybraného vkusu. Nebýti mých osobních pošetilostí a čertovin, prošli jsme světem jako dva filistři, jejichž blaho reprezentuje sklenice čaje a flanelová košile.“

Zabodl se očima do tváře mladého muže a tento, dosud rozechvěný jako dřívě, odpovídal: „Šel jsem s nahým srdcem a zrakem vidoucím ve tvém stínu a vrátil jsem se bolavý soucitem a naplněný láskou k těm, kdož jednou musí přijíti.“

„Myslíš?“ ušklíbl se Mefisto. „Milý hochu, čekáme je již kolik tisíceletí a nejdou. Totiž – jdou, ale porůznu a v mnohých obdobích. Věř, ti lepší nikdy nepřijdou v zástupech, neboť touhy zástupů jsou vždycky surové a protichůdné myšlenky. Co zmohou potom jedinci, bijící

bezmocně do granitových skal? Pranic. Trpí v zápase s tupostí davu, který je vposled surově rozmačká a vhodí v zapomenutí. Pamatuj si, že stádní jsou vždycky praktiky a materialisty a žijí nejraději z ruky do úst. Já, kdybych byl skutečným básníkem nebo filozofem, žil bych osamocen, jako volný skalní orel. Má myšlenka byla by neodvislá a svítila by stejně všem. Roztavil bych v slunci svou duši a tímto zlatem bych psal korán svého rozumu.“

Mefisto se rozesmál, přeběhl kulhavými kroky pokoj a pokračoval: „Jaké štěstí, že nejsem ani básníkem, ani kronikářem. Považ, jak by se rázem scvrkli všichni ti různí velikáni v mém kritickém expoé, jemuž by nescházel ani rub fingované skutečnosti. To bys viděl, jak by nafouklé bubliny praskaly pouhým mým dokumentárním fouknutím. Lidé by se kuckali smíchy, až by spatřili drtiny v bříše svých hrdinů, a mnohé proslavené srdce ocitlo by se v kalhotách. Matematická tabulka historie by obsahovala takové úžasné spousty nul, že by i těch pár opravdových jednotek bylo pohlceno. – Ale k naší věci, hochu – neztrácejme čas, jehož nám již mnoho nezbývá. Máš ještě dvě hodiny života k dispozici, ale dáš-li mi onu ženu, získáš celý život, který ti bohatě zabezpečím, abys nikdy již mne nemusil volati.“

Sáhl do kapsy svých spodků, vyňal hrst briliantů a vyhodil je jako jiskřivý prach do výše a volal:

„Posypu tvoji životní cestu tímto blýskavým smetím, jemuž lidé přezdělí démanty, a staneš se jeho pomocí mocným a obávaným v aréně světa.“

„Nepotřebuji ničeho,“ bránil se Kment, „nejsem ctižádostiv a nemám choutky zhýralce ani tyрана. Jsem však unaven a chce se mi spát. Mé tělo je již mrtvo, zbývá tedy pouze zlomiti mého ducha, neboť on je to, jenž mne nutí hájiti tu, již chceš a již jsem nikdy neviděl.“

„Mýlíš se – viděl jsi již onu ženu,“ řekl vážně Mefisto.

„Lžeš!“ trval na svém Kment. „Neviděl jsem nikdy té, o niž zápasíme a jež je jedinou.“

„Přesvědčím tě – zavolám ji sem,“ smál se Mefisto.

„Toho neučiníš,“ ulekl se Kment, „ostatně sám jsi řekl, že tvého hlasu neuslyší.“

„Mého ne,“ volal Mefisto, „ale jsou ještě jiné hlasy, jež možno slyšeti.“

Zasmál se a odešel do dveří, vedoucích do předsíně.

Kment překvapen hleděl za ním, nechápaje, co zamýšlí, ale pak domnívaje se, že Mefisto jde k dívce, rozhodl se tuto varovati. Přiskočil proto k oknu, otevřel je, a vida okno s azalkami pootevřené, volal: „Slyšte mne – slyšte – vy, která jste hrála.“

Neviděl sice nikoho, ale zdálo se mu, že se květy pohnuly, a proto volal: „Zapřísahám vás, buďte opatrná a nevěřte cizímu hlasu!“

Zavřel okno a obrátil se do pokoje a stanul tváří v tvář smějícímu se Mefistovi, jenž mu pravil: „Děkuji ti, kamaráde, žes ji zavolal. Mne by arci neposlechla.“

Kment s posměchem podíval se na Mefistu a řekl s netajenou radostí: „Mýlíš se, nezavolal jsem ji, naopak – varoval jsem ji a ona jistě slyšela můj hlas.“

„Právě proto sem přijde,“ šklebil se Mefisto, „neboť za tvým hlasem musí jít každá žena, která má srdce.“ Obrátil se ku dveřím a naslouchaje, dodal s uspokojením: „Nu, ano, nemýlil jsem se. Slyšíš ji? Sestupuje ze schodů a přijde sem. Za okamžik ji uvidíme.“

„Vrátí se, jakmile tě spatří.“

„Mne? Mne vůbec neuvidí. Její oči nikdy nespátřily zosobněné zlo – tak mu byla nedostupna.“

V té chvíli ozvalo se jemné zaklepání na dveře a ještě dříve, než Kment šel otevřít, dodal Mefisto významně: „*Teprve pak, až dotkne se jejího panenského těla muž, který v ní probudí ženu, spatří mne.*“

V tom však již se otevřely dveře a do pokoje vešla Lucie, oděna v splývavý bílý šat, nezahalující ruce a šíjí a zajíkávě řekla: „Volal jste mne, pane?“

„Nikoli,“ upíral Kment.

„Ó, ano – byl to váš hlas, pane Kmente.“

Kment v údivu hleděl na Lucii, uchvácen její krásou, a šeptal: „Ano, ano – nemýlím se, jste to vy – žena s nebeskýma očima.“

„Mám modré oči,“ usmála se Lucie, celá v uzardění.

„Ano, modré – nebesky modré,“ šeptal Kment, stále hledě na ni.

Lucie, zmatena nezvyklou situací schůzky v cizím bytě a rozechvěna blízkostí muže, na něhož stále vzpomínala, sklopila oči a šeptala nejistě: „Byl jste velmi dlouho vzdálen, pane Kmente. Neodjedete již?“

„Vy jste mne znala, slečno?“

„Potkávala jsem vás někdy.“

„Ano – ano – již vím,“ vzpomínal Kment, „to jsou ty oči, o nichž jsem sníval.“

„Když jste odjel, chodívala jsem do vašeho bytu místo matinky, jež to měla na starosti.“

„Tedy od vás jsou ty květiny?“

„Ano,“ vzdechla Lucie.

„A smím věděti, proč jste je sem dávala?“

„Aby zde nebylo tak smutno. Někdy jsem je dala i do oken a hrála jim.“

„Kdo skládá vaše písně?“

„Nikdo. Samy přijdou a samy zase odletí.“

„Smím vědět, jak se jmenujete?“

„Lucie.“

„Lucie – Lucy – jaké to nezvyklé jméno. A zní tak hrozně vážně.“

„Ale já nejsem vážná,“ usmála se Lucie, „a směji se velmi často. Vy se asi nikdy nesmějete, pane.“

„Zřídka,“ odpovídal Kment, „ale mám velice rád lidi, kteří se dovedou smát.“

„Pamatuji se, když jste chodíval s cizími lidmi, kteří se smáli, že jste se nesmál. Ani když se ženy smály.“

„A víte, kdo byly ty ženy?“

„Nevím, ale byly velmi krásné, avšak proč jste mne volal před chvílí, pane?“

Kment se ohlédl na Mefistu, který se hřál u kamen, zdánlivě nevšímavý, a řekl s důrazem: „Ano, ano, volal jsem vás, Lucie. Chtěl jsem vás – varovati.“

„Mne? A proč?“

Kment rozpačitě přešel pokojem a pak teprve vysvětloval: „Je vždycky blízko nás – a někdy na dosah ruky zlo. Toto zlo je svůdné, klame nás a vábí nás do svého okruhu, abychom se dopustili činů, jichž potom litujeme.“

„Nelituji nikdy svých skutků,“ pevně řekla Lucie, „neboť poslouchám pouze hlas svého srdce.“

„Ozve-li se však někdy pouze hlas vášně?“

Lucie pohlédla nechápavě na Kmenta, jenž hněvivě hleděl na šklebícího se Mefistu, nevzpomínaje, že tohoto Lucie nevidí ani neslyší. Vzpamatoval se však a řekl jako na vysvětlení: „Zapomínám, že jste to vy, která – ale řekněte upřímně: Milujete někoho? Myslím, ví-li některý muž, že ho máte ráda?“

„Nikoli,“ odpověděla prostě Lucie.

„A kdybyste měla někoho ráda – víte? Ráda nade vše na světě a on by vás volal ke zlu – šla byste?“

„Kdyby mne volal, šla bych jistě za jeho hlasem, neboť nevěřím, že zlo je mocnější lásky. A láska dvou by jistě přemohla jakékoli zlo.“

Řekla tato slova tak pevně a slavnostně, jako by na jejich pravdivost přísahala.

Kment unesen její vírou a zapomínaje na přítomnost Mefistovu, šeptal něžně: „A dovedla byste podstoupiti smrt pro svoji lásku?“

„Bylo by to prostou povinností,“ šeptala Lucie.

„Ano, takové jsou povinnosti lásky.“

„A před kým jste mne chtěl varovat?“ znovu se otázala Lucie, ale Kment mlčel, což popudilo Mefistu k zvolání: „Nu, tak – jen řekni před kým. Neboj se přiznání, že jsem ji nabízel tobě.“

Tu teprve Kment řekl zahanbeně: „Přede mnou!“

Lucie, nečekajíc tuto odpověď, vypukla ve zvonivý smích a volala: „Před vámi? A copak zlo vypadá tak jako vy? Pak se ale docela nic nebojím a vím, že se mi nic nestane.“

„Nevěřte mi,“ úpěl Kment, „nevěřte. Žiji poslední den života a všechno, co je se mnou, propadá temnu. Stačí dotknouti se mne a spatříte okamžitě zlo, jež k vám dosud nemělo přístupu.“

Lucie vznesla pyšně svou krásnou plavou hlavu, v modrých očích objevil se modrý plamen a rudé rty volaly: „Nebojím se – a chci je poznati.“

Kment znovu úpěl: „Ne, ne, pamatujte na můj ničemný život, pamatujte na ženy, jež sem chodívaly, pamatujte na spásu své duše.“

„Ne,“ vykřikla Lucie vzrušeně, „mé srdce mi říká, abych šla k vám – musím tedy jít!“

A nežli jí mohl Kment zabrániti, byl objat jejími pažemi a její rty se dotkly jeho čela.

V tom okamžiku zasmál se Mefisto a volal: „Bravo, teď přišla moje chvíle!“

Lucie se udiveně rozhlédla, slyšíc náhle Mefistův hlas, a pravila: „Je zde ještě někdo?“ V té chvíli spatřila Mefistu a byl jí ve svém ústrojí tak k smíchu, že zatleskala rukama a volala: „Podívejme se – kdo je to tady? Ne, jak zmačkaně vypadá ten staroušek! To je váš nový sluha?“

„Lucie, prosím vás, nehleďte na něho, nehovořte s ním,“ napomínal Kment dívku, ale ta znovu hovořila tímže tónem: „Je rozmilý! A prosím vás, je skutečně živý? Chtěla bych zkusit, jestli nepíská, když se stiskne. Jednou jsem takového dostala k Mikuláši. A kdo je to vlastně?“ A obracejíc se k Mefistovi, dodala durdivě: „Nu tak, což neumíte mluvit? Ptala jsem se vás, kdo vlastně jste!“

Mefisto se vztekle podíval na sebe, rozzloben, že právě v té chvíli má takový podivný šat, a pak teprve odpovídal trochu kysele: „Přivedla jste mne, maličká, svým žvástem poněkud z konceptu. Kdo jsem? Na mou

duši, která je zpropadeně abstraktní, teď už pomalu ani nevím, kdo vlastně jsem. Ale nemýlím-li se, jsem trošinku anachronismem. Avšak nebýval jsem jím vždycky. Stávám se jím jen tehdy, když se sejdu se ženou, která se nepovedla. Jinak jsem Satanem, jak snad pozorujete.“

Lucie se znova rozesmála a řekla káravě: „Prosím vás, dejte pokoj s takovým dětinstvím. Copak vy ještě věříte na čerty? A tu maškaru ze sebe svlékněte. Do života se nehodí to, co je dobré pro divadlo nebo karneval – a člověk nemá nikdy vypadat jako paňáca.“

Mefisto se uraženě vypjal, zachřestil kordem a spustil skoro zlostně: „Podívejme se – já tedy nejsem já. Našla se hezká larvička, která si laskavě usmyslila upřít mi mou existenci a pasovat mne na paňácu. Hrome, snad nechcete, abych vám dělal rigorózum ze satanismu? Nevoním-li vám dostatečně čertovinou a nevypadám-li dost dobře na čerta, zeptejte se tohoto, jsem-li ďáblem, či vydávám-li se za někoho, kým nejsem. Dnes rok také nevěřil, že jsem, ale teď je již náležitě přesvědčen. Ale – sakrblé – vy nejste, jaká máte být – rozumíte? Vy stavíte osvědčené pravidlo vzhůru nohama a to je hanba! Hyzdíte obraz ženy, aby mně nebyl podoben, a to je od vás ošklivé. Rozumíte? Už dosti dlouho mne dráždíte svou podvratnou činností, nedbajíc mých privilegií.“

„Já?“ smála se dívka. „Já vám něco kazím? Vždyť jsem vás nikdy ani neviděla.“

„Právě proto!“ zlobil se Mefisto. „Měla jste mne vidět! Lákal a volal jsem vás dosti často.“

„Mne?“ divila se Lucie. „Nikdy jsem vás ani neslyšela.“

„Právě proto!“ úpěl Mefisto. „Měla jste mne slyšet a nemusilo dojít k této hloupé scéně. U d'asa – co jste to vlastně za ženu, nemáte-li žádných ženských vlastností? Nestydíte se? Nejste ani marnivá, ani ješitná, ani koketní, ani mlsná, ani chlípná, ani prolhaná. Nesvádíte, nezrazujete, nemučíte, nezabíjíte, jak se sluší na ženu. Fi! Jste hanbou svému rodu, skvrnou svého pohlaví, ba, řekl bych, že jste absurdností nehodnou tohoto věku. Ale ještě je čas, ještě můžete všechno dohonit a předčit své starší sestry!“

Mefisto sáhl do kapsy a vyňal krásný briliantový prsten, jímž bleskl před očima Lucie.

„Hled'te, co říkáte těmto briliantům? Jsou vaše, chcete-li se polepšiti.“

„Nenosím prstenů,“ smála se Lucie.

Mefisto znovu sáhl do oděvu a vyňal nádherný zlatý řetěz a znovu domlouval: „Podívejte se – tento řetěz je vzácná práce z emailu limožského a miniatura jeho spony je malovaná samotným Fragonardem – mohu vám snad tuto maličkost nabídnouti?“

„Bylo by dobré, kdybyste ten dárek dal nějakému muzeu,“ napomínala Lucie Mefistu, ale ten udeřil kordem o stůl, vyňal z brašny zlatý kalíšek a bodnuv kordem do stěny, zachytil do kalíšku tekutinu, volaje: „Chcete rozkošnou rosolku, sličná dámo? Žádná nevěsta nepila dosud chutnější a sladší!“

„Děkuji, piji pouze vodu,“ odmítala Lucie.

„Vodu!“ vysmíval se Mefisto. „Vodu! Jako by nebylo dosti dobré šampaňské a jako by neexistovaly flipy, kokteily a gobléry! Zlostí bych vzal sám sebe, kdyby byla možnou tato nemožnost!“

Otočil se kolem stolu a sahaje do desky, vytáhl balík, který ihned rozvinul. Objevila se krásná brokátová zlatá látka, již ihned s úsměvem podával Lucii.

„Což tato látka, krásná slečno? Byla tkána pro papežův ornát – také nenajde vašeho obdivu a zájmu? Byla by z ní rozkošná róba a budila by zaslouženou senzaci. Smím ji položit do vaší náruče, jako začátek toho co přijde?“

„Nikoli. Děkuji vám. Nosím jen bílé šaty.“

„Prokletá bílá barva,“ řval vztekle Mefisto. „Je mi protivnější než rudá krocanovi, A máte vůbec nějaké přání? Žena přece vždycky něco chce. Řekněte a splním i to nejnesmyslnější, jež dovede lidský mozek vymyslet.“

„Ano – mám přání,“ usmála se dívka.

„Konečně!“ zajásal Mefisto. „Řekněte a splní se!“ –

„Nuže, přeji si, abyste se převlékl. Takhle se přece neukážete matince, až přijde. Je velmi přísná.“

„Budte bez starosti,“ zklamaně mluvil Mefisto, „neukážu se té přísné paní vůbec, neboť kdybych dnes potkal starší ženu, bylo by mé trápení dovršeno.“

„No počkejte,“ hrozila Lucie, „až tohle řeknu!“

„Jen to ne,“ smál se Mefisto, „bojím se přísných paní opravdu, neboť chtějí mít vždycky poslední slovo a vědí, že je s sebou nevezmu, neboť máme s nimi zatracené zkušenosti.“

Náhle Mefisto zvažněl a tónem zcela jiným řekl: „Ale teď dosti žertů. Zdeňku – připomínám ti slavnostně tvůj úpis a chvíli, kdy budeš patřiti pouze mně!“

„Ano – pouze tobě,“ vzdychl Kment.

Lucie hleděla na ně udiveně, nepochopujíc smysl pronesených vět, ale náhle odhodlána všecko zvědět, otázala se Mefista: „Jaká chvíle? Proč má patřiti pouze vám?“

„Nejsem sice zvyklý zpovídati se,“ smál se Mefisto, „ale vyhovím vaší zvědavosti z dobré vůle. Vezměte na vědomí, že život tohoto mladého muže propadl peklu. Nežli kohout zakokrhá – jak se říká – bude mým.“

Lucie vztyčila se hrozivě proti Mefistovi a řekla, odhodlána ku všemu: „Ne, nechci. Je krásný a laskavý, nemůže tedy býti tvým. Vezmi mne, která nemá ceny.“

„Ó, ano,“ smál se jízlivě Mefisto, „proved' jeden doopravdy hloupý kousek a propustím tohoto ze smlouvy.“

„Nikoli, nepřipustím tomu – jste jediná svého druhu a proto máte nesmírnou cenu, neboť nikdy ještě nesnoubila se čistota s větší krásou, než je vaše,“ vroucně mluvil Kment.

A tu Lucie, opojena jeho hlasem a donucena svým srdcem, klesla k jeho nohám a vzpínajíc ruce volala: „Jsou bezcenné, nebudou-li tvými, nebudou-li toho, na něhož myslím celý rok.“

„Ty – na mne?“ v údivu zvolal Kment, skláněje se k Lucii. „Což je to možné?“

„Ano, myslila jsem na tebe a zpívala o tobě a těšila se na tvůj návrat,“ šeptala Lucie, tisknoucí ruce Kmentovy.

Teď bylo Kmentovi všecko jasno a neváhal svěřiti se Lucii: „Proto šly všude se mnou nebeské oči, proto jsem nemohl viděti jiné ženy, neboť jsem stále jen myslel na tebe, neznámou dívku s nebeskýma očima.“

„Ošklivé oči,“ v slzách šeptala Lucie, „plakaly často pro tebe.“

„Hodné, milé, krásné!“ volal Kment, líbaje oči, jež na něho hleděly s nevýslovnou něhou.

Mefisto dupl vztekle do podlahy a polo žertem, polo vážně mluvil: „To není zlé! Jen jako doma, panstvo. Jako by mne zde nebylo. Peklo může počkat, ale hubička ne, to se rozumí.“

Lucie, nevšímajíc si Mefista, přitulila se ku Kmentovi, žvatlajíc: „Ale teď už budu stále veselá. Teď budu zpívat po celý den.“

„Umíš mnoho písní?“ ptal se Kment, hladě plavé vlasy dívčiny.

„Já?“ usmála se Lucie. „Vždyť já myslím, že jsem sama jenom písní.“

„Čím dál tím líp – jak řekla šťastná vdova novému nápadníkovi,“ mružel Mefisto, „jsou schopni dát se do zpívání místo děláním testamentu. Sakrblé – čert mi byl dlužen toho anděla, jenž mi přišel udělati čáru v rozpočtu. Rozkošná dvojice – žena, která se nepovedla, a básník, jenž se povedl. Oba se mi nabízejí, ačkoli nikdo z nich nehřešil a jejich fólio je čistší, než myšlenky dvojctihodné abatyše. Co teď? Mám dělat kibice při jejich zásnubách?“

Podíval se na ně a usmál se, vida, jak beze slov dívají se v oči, usmívají se a tisknou si ruce jsouce zcela mimo svět, tak jak je určením milenců, kteří jsou prostoupeni láskou. Potom sáhl do kapsy, vyňal úpis, podepsaný krví Kmentovou, a pokračoval ve svém monologu: „Zde je to všecko stručně napsáno, podle všech regulí a nefalšovanou jeho vlastní krví – a přece je to pohledávka dubiózní, bez ohledu na

toho zatroleného kaventa s nadbytkem ctností. Toho, kdybych byl alespoň o padesát tisíc let mladší, bych hleděl získat pro sebe, abych mohl trojčit jako můj velitel a vynalézat nový druh.“

Znovu se zahleděl na Lucii a Zdeňka a šeptal skoro s obdivem: „Hle, jak jsou krásní. Na mé černé svědomí – chytá mne pokušení býti jednou šlechetným. Mám dojem, že tak má vypadati lidské štěstí. Básník, který našel poezii! Poezie, která našla básníka! Hrome – nebylo by to zlé zkusit to s amnestií. Může-li ji dostat lichvář, buřič a podvodník, proč by nemohl jednou býti amnestován poctivý člověk? Jaký to bude nádherný párek. Muž s dýmavým srdcem a žena s křišťálovou ctností! Muž plný lásky a žena plná iluzí! Myšlenka a Čin ve dvou, kteří budou jediným! Zvonící meč a sladká píseň splynou v akord, jaký dosud neslyšel svět, Eh, což – ať alespoň jednou vyhraje člověk satanovu partii.“

Vzal úpis, jímž si pohrával, přetrhl jej dvěma pohyby a kousky papíru jako velicí bílí motýli slétali na koberec.

V té chvíli něžný úsměv zkrášlil tvář satanovu a Mefisto, ustupuje do stínu, v němž zářila ampule z lidské lebky, šeptal: „Buďte něžní a krásní jako dosud a zvěstujte ubohým lidem, že jste hlasateli lásky a že jste zrozeni z pěny myšlenky.“

A současně co doznívala jeho slova, ztrácely se obrysy jeho tvarů, až zmizel úplně.

V tom okamžiku právě Kment v snivém zanícení šeptal Lucii: „Buďte hlasateli lásky, řekl satan – slyšelas ta slova?“

Lucie stulila se v jeho náruč a líbajíc ho odpovídala: „Satan? Je jenom dobro tam, kde je láska, můj milý. Obejmi mne a přesvědč se, že objímáš své štěstí. Byl jsi opřen o mé srdce, a protože i tvé srdce bylo naplněno láskou, snil jsi o ní, jako každý, kdo vroucně miluje.“

V tom spatřila Lucie útržky úpisu a ukazujíc na ně pravila: „Hled' – nějaké písmo – je snad tvoje?“

Kment sklonil se k zemi, vzal útržky papíru, pohlédl na ně a zájmal: „Ano, moje! Toto písmo je tak moje jako žádné jiné. Ale tím, že je opět mám, jsem tvým a tys mojí, Luco – chceš?“

„Je povinností ženy chtít všechno, co žádá láska,“ šeptala Lucie oddaně, spočívajíc planoucími rty na rtech Kmentových.

Splynuli v polibku tak nekonečném, že neslyšeli ani otevírání dveří, jimiž vstupovala paní Šohajová, ani hodiny, jež odbíjely čtyřicet, ani kohouta, jenž kdesi zakokrhá.

Konec.

Josef Lukavský
Satanova prohra
Fantastický román

Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 2. 6. 2023

ISBN 978-80-274-3312-4 (epub)
ISBN 978-80-274-3313-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-3314-8 (prc)